

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 78

София, петък, 28 април

1933 г.

85. заседание

Срѣда, 26 април 1933 година.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 50 м.)

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	1781	3) за допълнение на чл. 25 отъ закона за физическото възпитание на българската младеж. (Съобщение) . . .	1792
Законопроекти:		4) за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ. (Второ четене) . . .	1809
1) за разрешаване на Станимашката градска община, Пловдивски окръгъ, да сключи заемъ отъ Станимашката популярна банка въ размѣръ на 3.000.000 л. (Трето четене) . . .	1781	5) за измѣнение и допълнение закона за защита на влоговетъ. (Второ четене) . . .	1812
2) за засилване на държавнитъ приходи. (Второ четене — продължение разискванията, докладване и приемане) . . .	1781	6) за измѣнение и допълнение на закона за устройството на сѣдилищата (Съобщение) . . .	1815
		Дневенъ редъ за следващото заседание . . .	1815

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни). Обявамъ заседанието за открито. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ г. г. народни представители: Богоевъ Борисъ, Бончевъ Тодоръ, Гавриловъ Никола, Георгиевъ Павелъ, Деневъ Панайотъ, Димитровъ Захари Д., Димчевъ Василь, Думановъ д-ръ Никола, Каназирски Георги, Каракашевъ Никола, Константиновъ Тома, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Лоловъ Сава, Манасфоровъ Христо, Мариновъ Георги, Мирски Христо, Мутафовъ д-ръ Христо, Николаевъ Александъръ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Стефанъ, Пиронковъ Александъръ, Радоловъ Александъръ, Савовъ Николай, Савовъ Сава, Сидеровъ Коста, Тодоровъ Иванъ и Шонговъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 1 день;
 На г. Стефанъ Петковъ — 1 день;
 На г. Жеко Желазовъ — 1 день;
 На г. Аврамъ Аврамовъ — 2 дни и
 На г. Панайотъ Деневъ — 3 дни.

Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за разрешаване на Станимашката градска община да сключи заемъ.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-секретарь С. Йововъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за разрешаване на Станимашката градска община, Пловдивски окръгъ, да сключи заемъ отъ Станимашката популярна банка въ размѣръ на 3.000.000 л., моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 55)

Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за засилване на държавнитъ приходи — продължение разискванията.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Отдѣлъ IV

„Чл. 21. Законътъ за удържки върху заплатитъ на държавнитъ служители, служителитъ при изборнитъ, общественитъ и автономнитъ учреждения, както и върху пенситъ за изслужено време за до края на финансовата 1931/1932 година, заедно съ последующитъ му измѣнения и допълнения, остава въ сила и действие и презъ финансовата 1933/1934 година, като процентнитъ удържки, показани въ чл. 1, алинея първа, на сѣция законъ, зачиная отъ 1 април 1933 година, се правятъ по следнитъ размѣри:

Върху чиста месечна заплата надъ 1.000 л. до 2.000 л. включително	3%
„ „ „ „ 2.000 „ 3.000 „ „	5%
„ „ „ „ 3.000 „ 5.000 „ „	7%
„ „ „ „ 5.000 „ 7.500 „ „	10%
„ „ „ „ 7.500 „ 10.000 „ „	12%
„ „ „ „ 10.000 „ 15.000 „ „	15%
„ „ „ „ 15.000 „ „	20%

На горнитъ процентни удържки подлежатъ, съгласно съ споменатия законъ, и заплатитъ, наднишитъ и всички въззаграждения, плащани отъ изборнитъ, общественитъ и автономнитъ учреждения, дневнитъ пари на народнитъ представители, както и представителнитъ пари на председателя и подпредседателя на Народното събрание.

Забележка. Постановленията на настоящия членъ не се отнасятъ до служителитъ при Българската народна банка; тѣхнитъ заплати, обаче, се облагатъ, зачиная отъ 1 април 1933 г., съ допълнителенъ данѣкъ за занятие по гореказанитъ размѣри, независимо отъ данѣкъ за занятие, на

който подлежат по чл. 7 от закона за данъка върху приходите“.

Председателстващ Н. Захариев: Има думата народният представител г. Тодоръ Савовъ.

Т. Савовъ (д): Г. г. народни представители! От чл. 21 се вижда, че върху представителните пари на председатели и на двамата подпредседатели на Камарата се правят удържки, обаче върху представителните пари на министрите, заедно с министър-председателя, като председател на Министерския съвет, не се правят никакви удържки.

Министъръ С. Стефановъ: Отъ къде заключавате това? Прочетете текста отгоре, надъ цифрите! (Глъчка)

Т. Савовъ (д): Нѣма нищо писано. Това не е заплатата, а сж представителни пари.

Министъръ С. Стефановъ: Ако пишеме министрите, тогава трѣбва да пишеме и главните секретари и началниците на отделения.

Отъ земледѣлците: Ше пишеме и тѣхъ.

Т. Савовъ (д): Азъ правя предложение, следъ думитѣ „подпредседателитѣ на Народното събрание“ да се прибавятъ думитѣ „а така сжщо и министритѣ и всички длѣжностни лица“.

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата народният представител г. Стойне Ризовъ.

С. Ризовъ (з): Г. г. народни представители! Когато всички, а най-много г. министърът на финансите, се стремимъ да търсимъ доходи на държавата, ние пакъ отиваме да ги търсимъ отъ тамъ, отъ кждето едва-ли ше можемъ да ги вземемъ. Трѣбва да си зададемъ въпроса: правилно ли постѣпваме ние, когато облагаме съ мита онѣзи артикули, които се консумиратъ отъ бедната маса въ провинцията, и намаляваме процентно заплатитѣ на дребнитѣ и срѣдни служащи въ България, а пакъ като-чели искаме да си затворимъ очитѣ и да зщитимъ пакъ материално силнитѣ или, съ други думи, онѣзи, които получаватъ по-голѣми заплати, отколкото би трѣбвало да получаватъ при днешното бедствено положение на маситѣ?

Г. г. народни представители! Азъ искамъ да направя едно предложение и моля да го гласувате всички. Въ таблицата на чл. 21 относно размѣра на процентнитѣ удържки се казва: отъ 15.000 л. до 20.000 л. — 20%. Трѣбва ли, обаче, да оставимъ ние пакъ необложени или пакъ ненамалени заплатитѣ отъ 20.000 л. нагоре? Не бива, г. г. народни представители, при днешното положение единъ държавенъ служител, който ще и да бѣде той, да получава заплатата за забогатяване. Не може, когато маситѣ долу умиратъ; когато нѣматъ съ какво да отидатъ при лѣкаръ; когато нѣматъ съ какво да си купятъ солъ и кибритъ, да има такива заплати за забогатяване.

Следователно като поддържамъ таблицата, предвидена въ чл. 21 на законопроекта, моля да гласувате предложението ми: заплатитѣ отъ 20.000 до 25.000 л. да бждатъ обложени съ 25%, а отъ 25.000 л. нагоре — съ 35%.

Присѣдинявамъ се къмъ предложението на другаря предговорившъ, понеже и азъ бѣхъ си го записалъ и щѣхъ да го направя, да се прибавятъ следъ думитѣ „и подпредседателитѣ на Народното събрание“ думитѣ „на министритѣ и на всички служащи“.

С. Таковъ (з): Длѣжностни лица.

С. Ризовъ (з): Да, длѣжностни лица.

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата народният представител г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Макарь и твърде бавно, но все пакъ вече за втори не, а за трети пътъ ние гласуваме закони, съ които предвиждаме удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители. Особено сега съ настоящия законопроектъ ние правимъ още по-хубаво, като тѣзи удържки вече обхващатъ не само държавнитѣ служители, но и тѣзи, които сж при изборнитѣ учреждения и при други обществени и автономни учреждения. Но азъ бихъ желалъ, г. министре на финансите, тогазъ, когато ще му дойде редътъ, или поне най-късно при гласуването на новия бюджетъ, да установимъ вече

едни точно фиксирани заплати на всички държавни чиновници, защото положението доста много се измени, откогато се създадоха сегашнитѣ таблици за заплатитѣ на държавнитѣ служители. И мене ми се струва, че вмѣсто, примѣрно, единъ висшъ чиновникъ да получава 10 хиляди лева месечно на книга, номинално, и отъ тѣхъ после да му се правятъ всевъзможни удържки, споредъ гласуванитѣ досега и споредъ настоящия законопроектъ, ние ще трѣбва да фиксираме точната цифра на заплатитѣ. Това ще бѣде отъ полза не само за държавното съкровище, но и за пенсионния фондъ. Защото азъ смѣтамъ, че не е тайна за никого, че следвайки тоя пътъ — да има номинални заплати много високи, а фактически да се получава нарка значително по-малко — това се отразява по-нататъкъ при изчисляване на пенситѣ, отразява се твърде зле върху пенсионния фондъ.

Азъ мисля, че г. министърът на финансите ще трѣбва да се съгласи, щото при гласуването на новия бюджетъ да се изработятъ специални нови таблици за заплатитѣ на държавнитѣ служители, па ако щете, и на всички други служители, за да може най-сетне да имаме една действително по-голѣма прегледностъ, да се знаятъ действително получаванитѣ възнаграждения отъ тия служители. Съ това до голѣма степенъ ще се облекчи положението на пенсионния фондъ, защото тѣзи високи заплати на книга иматъ значение за пенситѣ на бждещитѣ пенсионери.

Председателстващ Н. Захариевъ: Има думата народният представител г. Коста Лулчевъ.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Когато се разглежда единъ законопроектъ, съ който се цели усиляване доходитѣ на държавата, въ тоя пунктъ, въ който се постановява размѣрът на удържките върху заплатитѣ на държавнитѣ чиновници и други, ние чакаме да видимъ едно действително основно и радикално уреждане на така шумния, на така голѣмия въпросъ за чиновническитѣ заплати. Тоя въпросъ стои откритъ отъ дълго време, той чака своето разрешение, и ние считаме, че при гласуването на тоя законопроектъ бѣше мѣстото да бѣде разрешение. Преди се опитъ по единъ начинъ той да бѣде разрешенъ, но явно е за всички васъ, че тоя опитъ не стига до едно разрешаване.

Преди всичко отъ таблицата къмъ този членъ, който сега разглеждаме, е явно, че се предвиждатъ удържки и върху най-малкитѣ заплати — и върху ония заплати, които въ съзнанието на всички народни представители сж недостатъчни за преживяване на ония, които ги получаватъ. Обърнете внимание върху текста на тоя членъ и върху таблицата и ще видите, че дори заплатата на единъ служащъ въ размѣръ 1.000 л. месечно е подложена на нови удържки, явнъ отъ ония, които досега сж правени върху нея. Ако заплатата на държавния служащъ се дава, за да може той да преживѣе — а това трѣбва да бѣде базата на заплатата на служащия, на чиновника, да може да преживѣе, да не бѣде заплатата му източникъ, както тукъ вече се подхвърли, на забогатяване, на чрезмѣрно забогатяване, а да бѣде източникъ за преживяване — явно е, че въ съзнанието на всички трѣбва да легне убеждението, че заплатата отъ 1.000 л. месечно, каквато се предвижда и тукъ, не може да бѣде подложена на сжнитѣ удари, на които сж подложени по-голѣмитѣ заплати. Ние считаме, прочее, че има една голѣма несправедливостъ, когато въ този законопроектъ ни се предлага да гласуваме едно намаление върху тия заплати на малкитѣ служители — 1.000 л. месечно! Можете ли да си представите положението на тоя държавенъ чиновникъ, на тоя държавенъ служител, който получава 1.000 л. месечно и който съ тѣзи 1.000 л. трѣбва да издържа и себе си, да бѣде годенъ въ службата си, и да издържа своето домашно, своето семейство?

Считамъ, прочее, че е една голѣма несправедливостъ да се постѣга върху заплатитѣ на дребнитѣ държавни служители съ нови облагания, каквито се иска да се направятъ, и затова правя предложение тѣзи заплати, които сж въ най-долния катъ на облагателната таблица, да бждатъ освободени отъ новитѣ облагания.

Второто, което прави впечатление въ тая таблица, е, че заплати надъ 15.000 л. вече не се поменаватъ въ нея и за тѣхъ специални облагания нѣма.

С. Мошановъ (д. сг): Гръшка е.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ не зная грѣшка ли е или не. Азъ чета текста на члена и виж-

дамъ, че най-големият размер на заплатата, която е подложена на удържки, е 15.000 л.

Р. Василевъ (д. ср): Заплатитъ надъ 15.000 л. се облагатъ съ 20%.

К. Лулчевъ (с. д): Разберете моята мисъл. Облаганията съ прогресия вървят за заплатитъ до 15.000 л. За заплати отъ 15.000 л. нагоре нѣма вече прогресия. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

К. Лулчевъ (с. д): Защо не се разбираме? Азъ виждамъ, че върху заплати надъ 15.000 л. месечно има удържки 20%, но азъ казвамъ, че върху заплатитъ надъ 15.000 л. месечно нѣма новъ размеръ надъ 20% удържки. Това е моята мисъл. Следователно, ако ние знаемъ, че въ тая страна и въ тѣзи тежки дни и при тѣзи тежки условия, въ които сме поставени да живѣемъ, има заплати въ България по-големи отъ 15.000 л., има чиновници, които получаватъ заплати по-големи отъ 15.000 л., питами се, съ какво право ние ще оставимъ тѣзи заплати надъ 15.000 л. да бждатъ облагани съ проценти като заплатитъ до 15.000 л?

Г. г. народни представители! Това е втората фразантна несъобразностъ въ законопроекта и азъ искамъ да се направи една поправка, като върху заплатитъ надъ 15.000 л. месечно — 20.000 л., 30.000 л. и нагоре, ако има такива — процентътъ на облагането бжде увеличенъ. Това е също така една несправедливостъ, която, както първата несправедливостъ — да се облагатъ минималнитъ заплати — също трѣбва да бжде премахната.

Въ изброяването на удържките, които се правятъ и въ опита да бжде разрешенъ въпросътъ за чиновническите заплати азъ не намирамъ, както казахъ въ началото, едно радикално разрешение на този въпросъ. Има чиновници въ държавни и обществени учреждения, заплатитъ на които не попадатъ подъ ударитъ на този законопроектъ. Има чиновници въ държавни и обществени учреждения, за заплатитъ на които народнитъ представители и Народното събрание нѣматъ никакво понятие. Има чиновници, които получаватъ заплати по бюджети, които не влизатъ въ Народното събрание. Има чиновници, които получаватъ заплати по бюджети, изработени отъ самитъ тѣхъ, мимо всички нареждания и, бихъ казалъ, мимо общия повикъ за икономии, за съкращения. Азъ се питами: на какво основание ние освобождаваме отъ облагане — и разбирамъ какво казвамъ, когато казвамъ туй — заплатитъ на чиновницитъ въ Народната банка? Поменато е тукъ, че и на чиновницитъ отъ Народната банка заплатитъ се облагатъ, но кой отъ васъ, г. г. народни представители, знае тѣхния размеръ?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Всѣки, който иска да го знае, може да го знае. Всѣки трѣбва да знае законитъ на страната. А законътъ за Народната банка казва, че нейното управление нарежда бюджета ѝ. Измѣнете най-напредъ закона и тогава приказвайте това.

К. Лулчевъ (с. д): Законътъ за Народната банка казва, че управлението ѝ нарежда бюджета ѝ!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тѣй.

К. Лулчевъ (с. д): Но законътъ за Народната банка казва, че управлението ѝ въ своитъ действия не може да излѣзе вънъ отъ общитъ условия, при които е поставена цѣлата страна. И когато цѣлъ народъ гине, управлението на Народната банка не може по свое усмотрение да нарежда бюджета ѝ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: То е направло толкова...!

К. Лулчевъ (с. д): Кжде е бюджетътъ на Народната банка? Кога го видѣхте вие? Кога е билъ той внесенъ въ Народното събрание?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ако знаехте колко управлението на Народната банка е намалило заплатитъ тамъ, нѣмаше да приказвате тѣй.

К. Пастуховъ (с. д): Не е тѣй.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И тая година управлението на Народната банка намали бюджета съ 18.000.000 л. Какво приказвате само!

К. Пастуховъ (с. д): Едно правителство трѣбва да има достатъчно силна воля да не позволи въ едно автономно учреждение заплати, които сж противни на общитъ искания на народъ и народно представителство, както и на чиновничеството.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пастуховъ! Вие трѣбва да знаете бюджета на Народната банка, за да имате право да говорите тѣй! Само дрънкате! Като дойде въпросъ за заплати, широкитъ социалисти винаги сж на предна линия!

К. Пастуховъ (с. д): Напр., заплатата на управителя на Народната банка, доколкото зная, отъ 60.000 л., колкото е била по-рано, сега е стигнала до 80.000 л.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пастуховъ! Вие сте сериозенъ човѣкъ. Недейте говоритъ тия приказки, защото подире ще се срамувате отъ тѣхъ.

К. Пастуховъ (с. д): Защо?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Защото приказвате, безъ да знаете какво приказвате. Не само че отъ две години насамъ заплатитъ на чиновницитъ и управителитъ на Народната банка сж намалени, но и тая година се намалиха съ още 18.000.000 л.

К. Лулчевъ (с. д): Вземете бюджета на цѣлия персоналъ на банката.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Заплатитъ и на управителитъ сж намалени.

К. Пастуховъ (с. д): Въпросътъ трѣбва да се изясни. Ние не говоримъ за една фактическа намѣса въ работитъ на Народната банка, но за една морална намѣса, за една политика на правителството да установи единъ редъ и въ Народната банка, и въ Земледѣлската банка, и въ всички автономни учреждения; азъ бихъ казалъ, и въ всички частни банки, за да има хармония. Това е политика на правителството. Другото е чиновническа игра.

К. Лулчевъ (с. д): Не бихме спорили по тоя въпросъ, ако размерътъ на заплатитъ на чиновницитъ отъ Народната банка се знаеше тукъ отъ народното представителство. Кое прѣчи бюджетътъ на банката да бжде тукъ, въ Народното събрание? Положението на банката ли?

С. Мошановъ (д. ср): Законътъ за Народната банка.

К. Лулчевъ (с. д): Законътъ за Народната банка не прѣчи на това. Тѣкмо затова, че се говори много за заплатитъ на служащитъ и чиновницитъ въ Народната банка, нейниятъ бюджетъ трѣбваше да бжде тукъ, не да го опредѣляме ние — тѣ сж автономни, казвате вие, да си го опредѣлятъ — но да видимъ какво сж опредѣлили тѣ за себе си; когато посѣгате върху заплати отъ 1.000 л. на другитъ чиновници, да видимъ какви размери на заплати сж си опредѣлили тѣзи, които уреждатъ нашата кредитна политика. Туй е моята дума. Азъ считамъ, че не може по тоя начинъ да се процедира, не може по тоя начинъ тия чиновници да бждатъ фаворизирани. Тѣ не съставляватъ отдѣлна каста, отдѣлно съсловие въ нашата държава; тѣ сж държавни чиновници, ползуватъ се отъ защитата на нашитъ закони и не могатъ да бждатъ вънъ отъ тѣхната орбита.

Въ връзка съ повдигнатия тукъ въпросъ и понеже законопроектътъ цели да се засилятъ приходитъ на държавата, първо, и, второ, за да се даде едно морално удовлетворение на общественото недоволство, ние считаме, че въ момента, когато се опредѣлятъ удържките върху заплатитъ на държавнитъ чиновници, трѣбва да има у насъ волята и съзнанието да поставимъ подъ сѣния знаменателъ на заплатитъ на държавнитъ служители и заплатитъ на всички служители въ обществени, частни, кредитни, банкови и други предприятия. Не е позволено въ такива времена, като сегашнитъ, директори на банки — частни, акционерни, кооперативни...

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Чл. 19 се гласува вчера, бе, г. Лулчевъ. Преди Вие да приказвате днесъ, ние сме мислили по тоя въпросъ и сме го разрешили. Не сте прочели чл. 19.

К. Лулчевъ (с. д): Ние считаме, че никои служителъ въ частно предприятие — банкерско, кредитно, кооперативно или каквото и да е — не може въ тия дни да по-

лучава заплатата по-голяма от заплатата, която получават държавните чиновници от респективния ранг. Едно такова постановление ние желаем да има в законопроекта, когато се определят заплатите на държавните чиновници. Аз зная възражението: това са частни предприятия, те могат да разполагат с средствата си, те могат да харчат колкото искат. — Те са частни предприятия, но средствата им не са частни, те са обществени, а обществените средства не могат да бъдат разпирани по волята на един или друг. Това е трето опущение в законопроекта. Търбваше да има такова постановление тукъ.

Не виждамъ също така в законопроекта да се регулиратъ заплатите на висшето духовенство. Те се оставятъ вън отъ обсега на законопроекта, вън отъ вниманието на народното представителство.

К. Кораковъ (д): (Казва нищо)

Министъръ С. Стефановъ: Не се оставятъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Вътре сѣ.

К. Лулчевъ (с. д): Знамъ колко сѣ вътре, затова казвамъ. — Бюджетътъ на висшиятъ духовникъ също така ние го нѣмаме; разбиратъ на техните заплати ние ги нѣмаме. Кое облагаме? Въ сѣщностъ ние не знаемъ какво облагаме и колко облагаме.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: И те сѣ чиновници — сѣщото е.

К. Лулчевъ (с. д): Г. г. народни представители! Разглеждайки тоя законопроектъ, който засѣга и заплатите на чиновниците, азъ искамъ да се спра на още една несъобразностъ.

Има мнозина народни представители, които, освенъ дневните си пари като народни представители, получаватъ и пенсии като бивши държавни чиновници. Особено отъ момента, откогато дневните пари на народните представители се определяха въ тая форма, въ която сѣ днесъ, това трѣбва всички да считаме абсолютно непозволено. Не може едновременно да бѣдешъ народенъ представителъ и пенсионеръ. Това не може! Защо го позволявате, защо го допускате? Основната идея на закона е: отъ две мѣста единъ служителъ — народенъ или държавенъ — заплатата не може да получава. Азъ считамъ, че това е опущение. То трѣбва да бѣде поправено, и въ тоя смѣлъ азъ правя предложение. Нѣма защо да се тревожимъ, г. г. народни представители, отъ това предложение. Общъ е повикътъ за съкращения. Нека ние първи дадемъ примѣръ за съкращения; нека сега, когато става въпросъ за съкращения, да бѣдемъ готови да ги направимъ най-напредъ ние за своя смѣтка, за да имаме моралното право да ги направимъ и върху заплатите на другите.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Ачковъ.

Д. Ачковъ (нез): Г. г. народни представители! Самото заглавие на законопроекта „Законъ за засилване на държавните приходи“ показва, че Министерството на финансите търси нови ресурси, за да може да засили приходите на държавата. Текстътъ на чл. 21, обаче, не отговаря на заглавието на законопроекта, защото сѣ този членъ не се засилватъ приходите на държавата, а се правятъ икономии въ разходите на държавния бюджетъ.

Въпросътъ, г-да, за съкращения въ разходите на държавния бюджетъ се повдига отъ цѣлокупния български народъ, независимо отъ политически убеждения, независимо отъ съсловия. Азъ ще го нарека за днешния моментъ въпросъ психологически. Отвсѣкъде иде единъ повикъ за съкращения въ разходите, за премахване на разточителството. Този повикъ при всѣка обиколка въ страната ние го чуваме въ разговорите си съ народа. Както казахъ, у всички съсловия има мнение, че държавата разхищава много средства за неимовѣрни заплати.

Идеята на г. финансовия министъръ, съ чл. 21 да намали разходите за заплати, заслужава подкрепата на народното представителство. Но тукъ трѣбва да кажа откровенно, че когато искаме да намалимъ бюджета съ известни разходи, това го правимъ за да облекчимъ данъкоплатеца, да плаща той по-малко за онѣзи, които живѣятъ съ повече средства, да живѣятъ те малко по-ограничено. Обаче въ това си желание, да намали разходите по бюджета, г. министърътъ е отишълъ много да-

лечъ, като е засегналъ и заплатите надъ 1.000 до 2.000 л. Азъ мисля, че заплатите на чиновниците до 2.000 л. не трѣбва да бѣдатъ облагани, а облагането да почне отъ 2.000 л. нагоре. Защото представете си единъ чиновникъ, който получава 1.001, 1.003, 1.100 л. и трѣбва да му се направятъ 3% удържки! Всички живѣемъ въ България и знаемъ какво значение има за единъ чиновникъ съ нѣколкочленно семейство, който нѣма никакви посторонни доходи, ако се направятъ 3% удържки върху неговата мизерна заплата отъ 1.100 л. Азъ мисля, че ще направимъ едно добро дѣло, ако предвидимъ да се правятъ удържки върху заплатите отъ 2.000 л. месечно нагоре. Който получава надъ 2.000 л., да му се удържатъ даже 5%, но да не се правятъ никакви удържки на ония, които получаватъ до 2.000 л. месечно.

Може би е, както каза г. Стойчо Мошановъ, печатна грѣшка, но фактъ е, че въ чл. 21 не е казано какви ще бѣдатъ удържките върху заплати надъ 20 хиляди лева месечно.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Сжщитъ, както върху заплатите надъ 15 хиляди лева — 20%. Ясно е.

Д. Ачковъ (нез): Г-да! Повдигна се отъ г. Лулчевъ въпросъ за заплатите на чиновниците въ Народната банка. Както бившето правителство. така и настоящето все се скриватъ задъ нещастния законъ за Народната банка. Тоя законъ не трѣбва много да ни спира, защото, ако скриваме и покриваме всички действия на управителния съветъ на Българската народна банка съ тоя законъ, който направи банката автономно, независимо учреждение, ще дойдемъ до режима на капитулациите. Добре е да се вземе бележка отъ направената критика. Защото г. министъръ-председателътъ заяви, че всѣки може да види бюджета на Българската народна банка, ...

А. Буковъ (з): Не го даватъ!

Д. Ачковъ (нез): ... но азъ имамъ честта да кажа на г. министъръ-председателя, че никой отъ депутатите, който е пожелалъ да види бюджета на Българската народна банка, не се е ошастливилъ да го види ...

А. Буковъ (з): Това е вѣрно.

Д. Ачковъ (нез): ... и му се отговаря: „Бюджетътъ е въ единъ екземпляръ и е при управителя, а сега управителятъ отсъствува“.

Азъ мисля, че е дългъ на г. министра на финансите, макаръ Българската народна банка да е автономна, да застави управителя на банката ежегодно да представява бюджета на банката въ Камарата, макаръ и утвърденъ отъ министра на финансите, ...

С. Мошановъ (д. сг): Не се утвърждава.

Д. Ачковъ (нез): ... за да иматъ народните представители понятие за него. Защото, да ви кажа, може би нѣма толкова неправди тамъ, колкото се изнасятъ отъ г. Лулчевъ, и за които има легенди между народа. Но тази дискретностъ, това скриване на бюджета, тази неясностъ за обществото дава поводъ да се говорятъ много легенди, много работи, които, азъ твърдя, въ голѣма степенъ сѣ невѣрни. И за да се повлияе психологически на народа, който отъ разни страни бива развращаванъ, азъ моля г. финансовия министъръ да застави Българската народна банка да печати своя бюджетъ и да го раздава на народното представителство.

С. Мошановъ (д. сг): За сведение.

Д. Ачковъ (нез): За сведение — да.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Едрю Шидерски.

Е. Шидерски (з): Г. г. народни представители! Постановенъ е въпросътъ за намалението на заплатите. Азъ смѣтамъ, че никой отъ насъ нѣма да има нищо противъ това намаление, въ единъ моментъ, когато всички викаме за съкращения, когато общиятъ повикъ отъдолу е за съкращения. Но така, както то се прави, като се почва отъ заплатите надъ 1.000 л., азъ смѣтамъ, че е грѣшка. Чиновниците, които получаватъ заплата отъ 1.000—3.000 л. месечно — това сѣ учителите и служителите въ окръжните и други такива учреждения, които не сѣ получили заплатите си по за 5—10 месеца. Въ окръжното инженер-

ство въ Бургазъ и въ окръжната постоянна комисия чиновниците не сж получили заплатитѣ си за 17 месеца. Сѣбтамы, че е справедливо да не се прави абсолютно никакво намаление на тѣзи чиновници, които получаватъ отъ 1.000—3.000 л. месечно, а разликата, която ще се явява, да се покрие, като се намалятъ още заплатитѣ отъ 5.000 л. месечно нагоре. Въ тоя смисълъ правя и предложението.

Второ, сѣбтамы, че народнитѣ представители-пенсионери, когато заседава Народното събрание, трѣбва да си избератъ да получаватъ едно отъ двѣтѣ възнаграждения — или заплатата, или пенсията — а другото да не получаватъ. И за това правя предложението.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тодоръ Савовъ.

Т. Савовъ (д): Г. г. народни представители! Азъ правя второ предложение въ тази смисълъ: всички народни представители-пенсионери нѣматъ право да получаватъ пенсия, докато трае мандатътъ имъ. Касае се за всички ония запасни генерали и полковници, които получаватъ пенсия.

Н. Стамболиевъ (з): Безъ инвалидитѣ. Напр., Чолаковъ.

Д-ръ А. Франгя (з): Безъ инвалидитѣ.

Т. Савовъ (д): Безъ инвалидитѣ. — Тѣ не могатъ да получаватъ едновременно и депутатски дневни, и други възнаграждения.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Нѣма нищо по-лесно отъ това, да искаме да се докарваме, да се харесваме по единъ толкова деликатенъ въпросъ и да се дразнятъ чувства, да се създаватъ настроения въ единъ моментъ, когато трѣбва да погледнемъ много сериозно върху ония въпроси, които сж сложени днесъ за разрешение отъ насъ. Най-лесно е да се гжделичкатъ интереси по въпроса за заплатитѣ. И азъ съмъ длъженъ да кажа две думи по този въпросъ, за да опровергая напълно бележките, които се направиха.

Когато нѣмаше удрѣжки върху заплатитѣ на чиновниците, г. г. народни представители, какво бѣше съотношението между малкитѣ и голѣмитѣ заплати? Не бѣше ли сѣщото това, което е въ тази таблица тукъ? И ако искаме да запазимъ това съотношение въ заплатитѣ, трѣбва да туримъ еднакъвъ процентъ удрѣжки върху всички заплати. Ние, обаче, не правимъ това, а тъкмо обратното — съ увеличаване на заплатитѣ увеличаваме удрѣжките, и отъ 3—5% за по-малкитѣ заплати стигаме до 20% за голѣмитѣ. Така че, като правимъ по-малки удрѣжки на малкитѣ заплати, а по-голѣми удрѣжки на голѣмитѣ заплати, ние въ сѣщностъ косвено увеличаваме малкитѣ заплати, а намаляваме голѣмитѣ.

Не е право сѣщо да се сѣбта, че намаляването на заплатитѣ е много голѣмо. Какво е сѣрдното намаляние, г. г. народни представители, по тая таблица? Сѣрдното намаляние не стига даже 6% върху цѣлия бюджетъ, защото трѣбва да ви бѣде известно, че $\frac{3}{4}$ отъ чиновниците сж съ заплати до 5.000 л. месечно, а ония, които получаватъ голѣмитѣ заплати, сж къмъ 70 души, заедно съ 10-тѣ души министри.

Трѣбва да преценимъ сѣщо, че при днешното поевтиняване на живота, едно сѣрдно намаляние на заплатитѣ отъ 6—7%, а на голѣмото болшинство чиновници отъ 3—5% е много по-малко, отколкото би трѣбвало да бѣде, независимо отъ оная голѣма нужда, която налага съкращения въ бюджета — общия държавенъ интересъ.

Ето защо азъ сѣбтамы, че сж напълно неоснователни всички бележки и критики, които се правятъ по тая таблица, и че съ тѣхъ се преследватъ други цели. Повтарямъ, намаляенията отъ 3 до 5% върху заплатитѣ засѣгатъ тритѣ четвърти отъ чиновниците и сж много малки. Ако пъкъ приказваме за нѣкакви общи тежести днесъ въ цѣлия ни държавенъ и стопански животъ — това сж съвършено други въпроси, които не се уреждатъ тукъ, и съобразно съ които, още веднажъ казвамъ, намаляенията сж много малки. Намаляенията сж чувствителни само за онѣзи, които получаватъ по-голѣми заплати, но които носятъ и по-голѣми отговорности. Тѣ сж много по-голѣми отъ онѣзи, които следва да имъ се направятъ въ сравнение съ поевтиняването на живота.

Направи се бележка и за ония институти, които сж извънъ държавния бюджетъ. Азъ ще мога да разбера, г. г. народни представители, какъ може да се говори така леко, безъ да се провѣриватъ фактитѣ, и да се изнасятъ тукъ работи, съ които да се създаватъ само — както право казва г. Ачковъ — легенди и да се сѣбта, че кой знае колко голѣми сж заплатитѣ въ тѣзи специални институти, независимо отъ особеното положение, което заематъ, и голѣмитѣ отговорности, които носятъ ония, които получаватъ тия заплати и които сж три, четири, петъ единици! Всѣки трѣбва да прецени и да направи разликата, която трѣбва да има въ отговорноститѣ и качествата, на които трѣбва да отговарятъ хората, които сж поставени на тѣзи мѣста. Азъ ви заявявамъ, че сж взети своевременно мѣрки още миналата година да се направятъ съответнитѣ намаляния тамъ, които сж по-голѣми отъ направенитѣ намаляния въ заплатитѣ по държавния бюджетъ. Тази година допълнително се направиха намаляния и фактически заплатитѣ на чиновниците въ Народната банка днесъ сж намалени съ повече отъ 25%, отиватъ къмъ 30%. Не е вѣрно, че управителятъ на Народната банка получава 70.000 л. Той получава къмъ 45.000 л.; подуправителитѣ отъ 35.000 л. порая, днесъ получаватъ къмъ 25.000 л. Ще трѣбва да прецените положението на тѣзи хора и да разберете, че тѣ не чакатъ, като другитѣ чиновници, да стане 6 ч., за да напуснатъ работата. Тѣхъ ще ги намѣрите въ банката и следъ обѣдъ, въ 2—3 ч., и вечеръ, къмъ 11—12 ч., а следъ 12 ч. — въ къщи, където до 1—2 ч. презъ нощта пакъ работятъ. Азъ ви уѣривамъ, че положението въ тѣзи институти, и специално въ Народната банка, е такова, че може чиновникъ за 100.000 л. на месецъ да е естивъ, а за 10.000 л. на месецъ да е скѣпъ — зависи отъ лицето, което е поставено тамъ. Въ много отъ голѣмитѣ частни предприятия, въпрѣки голѣмитѣ намаляния на заплатитѣ, които сж направени, се плащатъ заплати по 20.000 л. като нищо.

Какво ще се каже за министерскитѣ заплати, за които тукъ се правятъ предложения да бждатъ още намалени, или както г. Лулчевъ иска да предвидимъ и друга категория удрѣжки за заплатитѣ отъ 15 хиляди лева нагоре? Ами нали тукъ, въ таблицата, се прави разлика между удрѣжките върху малкитѣ заплати, отъ 1.000 до 5.000 л., и върху по-голѣмитѣ, отъ 5.000 л. нагоре? Ами каква е заплатата на министритѣ, г. г. народни представители? Какви сж тия легенди, които се разнасятъ и по събрания, и навсѣкжде? Азъ и колежитѣ ми получаваме по 22.000 л. месечно, заедно съ представителнитѣ, а сега, при туй намаляние, ще останатъ подъ 20.000 л. Ще се съгласите, г. г. народни представители, че ние, които сме намалили съ най-голѣмъ процентъ и нашитѣ заплати, имаме туй морално право да направимъ намаляние въ заплатитѣ и на другитѣ чиновници, което се налага днесъ съ силата на нѣщата — за което нѣма защо да ви говоря — и което намаляние се прави въ една прогресия, която застъпва една справедливостъ.

Ето защо азъ ви моля да гласувате члена тѣй, както е, защото сѣбтамы, че всичко друго, което се приказва по него, е само отъ лукаваго.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателъ.

Министър-председателъ Н. Мушаковъ: Г. г. народни представители! Въпросътъ за заплатитѣ на чиновничество то е повдигалъ оживени дебати въ всички народни събрания досега.

Най-напредъ искамъ да обърна вниманието ви върху това, че тукъ не се урежда въобще въпросътъ за заплатитѣ на чиновниците, а се предвиждатъ временни удрѣжки върху заплатитѣ. Ще дойде бюджетътъ, тамъ се урежда въпросътъ за заплатитѣ и тогава той може да се повдига. Азъ искамъ да се разбере собствено значението на този законопроектъ.

К. Пастуховъ (с. д): (Казва нѣщо)

Министър-председателъ Н. Мушаковъ: Моля, г. Пастуховъ! Азъ зная, че по въпроса за заплатитѣ вие винаги сте вдигали тукъ най-голѣмъ шумъ. Не съмъ за пръвъ пътъ въ Народното събрание.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ най-малко вдигамъ шумъ.

Министър-председателъ Н. Мушаковъ: Азъ казвамъ за партията ви, не за Васъ лично. Зная, че всѣка партия си

пази армията. Всяка партия си има армия по този въпросъ.

Искамъ да обърна вниманието ви да разберете какво е значението на този законопроектъ, и затова взехъ думата. Този законопроектъ е, както за увеличение на приходитъ, така и за намаление на разходитъ, за да можемъ да си нагласимъ бюджета, съ който трѣбва да сезираме Народното събрание. Бихте ни запитали: защо не направите това въ закона за бюджета и въ самитѣ бюджетѣ? Защото, г. г. народни представители, положението тази година е такова, че трѣбва да чакаме финансовия комитетъ да си каже думата, за да си наредимъ бюджета, а за да отида азъ тамъ, трѣбва да бѣде гласуванъ този законъ. Така че да сме много наясно. Ако той засѣга толкова материи, колкото виждате, то е, за да обезпечимъ приходи, за които сме дали задължение, че ще ги създадемъ, както и че ще намалимъ разходния бюджетъ, което ние самички имаме интересъ да направимъ. Следователно, законопроектътъ гони тия най-близки цели. Ето защо всички въпроси, които се повдигатъ относително сѣщната на чиновническитѣ заплати, си нѣматъ мѣстото тукъ. Въпросътъ за несъвмѣстимостта на чиновническитѣ заплати съ нѣкои други възнаграждения сѣщо си нѣма мѣстото тукъ. Тия въпроси можете да ги повдигате, когато дойде въпросътъ за заплатитѣ на държавнитѣ чиновници, а тукъ имаме въпросъ за процентно намаление на заплатитѣ, които сѣ фиксирани. Следъ нѣкой день, когато дойдатъ бюджетитѣ, ще говорите по заплатитѣ.

Ето защо азъ бихъ молилъ, предложения, които нѣматъ връзка съ намалението на заплатитѣ, а целятъ разрешението на други нѣкои, нека ги кажа, материални въпроси въ връзка съ заплатитѣ, не би трѣбвало да се полагатъ на гласуване.

Г. г. народни представители! Ще кажа нѣколко думи по критиката, която се направи относно процентнитѣ намаления на заплатитѣ.

Уважаемиятъ г. Лулчевъ поддържа да се премахнатъ удържкитѣ, които правимъ върху заплатитѣ отъ 1.000 до 2.000 л. Г. г. народни представители! Кой отъ насъ нѣма съзнанието, че 1.000 л. месечно е една малка заплата? Има ли нѣкой отъ насъ, който да нѣма това съзнание? Обаче удържката 30 л. на месецъ, която се прави отъ тая заплата, това е разликата между стойността на яйцето миналата година и тази година. Отъ 1-50 л. миналата година, днесъ яйцето струва 30 ст. Не е ли така?

Министъръ С. Стефановъ: Какво да правимъ, когато хората по селата продаватъ кукуруза и ечемика по 1 л. килограма?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Какво да правимъ, когато приходътъ на еснафа въ провинцията е 800 л. месечно? Отидете въ нѣкое малко градче, като Троянъ, Дръново, Тетевенъ, ще видите, че занаятчиата изкарва 800 л. месечно. А, отъ друга страна, знаете, че за една длъжностъ съ заплата 1.000 л. месечно имате 101 кандидати. Г-да! Нека си приказваме откровенно. Азъ не казвамъ, че трудътъ на чиновника и на работника е платенъ както трѣбва — нѣма защо да отричаме това — но трѣбва да се признае, че при положението, въ което се намира държавата, трѣбва да има известно съотношение между доходитѣ на всички трудящи се, съпоставени съ нуждитѣ, които има да задоволяватъ. И мене ми прави впечатление, че чиновницитѣ сѣ разумни.

К. Лулчевъ (с. д.): Като не сѣ получили заплати 4 месеца!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: ... разумни, г. Лулчевъ, въпрѣки вашитѣ похвати, които употребявате, за да ги раздвижите. Тѣ разбиратъ положението на държавата и положението на всички класи, които не сѣ чиновнически и бедствуватъ и затова шумъ по този въпросъ нѣма. Ние не можемъ да се похвалимъ, че сме задоволити низшитѣ чиновници, но българинътъ, и особено чиновникътъ, има съзнание за нуждитѣ на момента. Нѣма защо да го хвалимъ. Казвалъ съмъ и другъ пътъ тукъ, че въ чужбина се чудятъ, какъ чиновникътъ може да живѣе, когато не е получилъ 3—4 месеца заплата. И азъ съмъ изтъквалъ, че това е добродетель на българския чиновникъ и на народа, който знае да страда, да тегли, когато е такова положението, въ което живѣемъ. Не казвамъ, че тѣй трѣбва да бѣде, но казвамъ, че имаме чиновничество, което е съзнателно и може да търпи при туй положение. Смѣтамъ, че по този въпросъ сме начисто.

Вториятъ въпросъ, който е вѣченъ въ нашитѣ народни събрания, е въпросътъ за заплатитѣ на висшитѣ чиновници. Г. г. народни представители! Г. Лулчевъ ме пита, защо за заплатитѣ надъ 15.000 л. не е процентътъ повече отъ 20%? Ще ви кажа, че досега, кждето съмъ билъ въ чужбина, не съмъ видѣлъ да се достига до 20% удържки. Направихме го нарочно за насъ, министритѣ, за да видятъ всички, че министритѣ могатъ да си направятъ 20% намаление върху заплатитѣ. На заплата отъ 20.500 л., ако се направятъ 20% удържки, ще се получатъ 16.000 л.

К. Лулчевъ (с. д.): Само министритѣ ли получаватъ такива заплати?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще дойда и тамъ. Азъ знамъ, г-да, демагогията. Азъ знамъ народни представители, които при агитациитѣ си въ селата сѣ говорили, че министритѣ получаватъ 60.000 л. месечно.

Н. Стамболиевъ (з.): Пладненици го приказватъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ знамъ смѣтитѣ, които сѣ правени. Днесъ заплатата на министритѣ е 16.000 л. Когато първи пътъ азъ станяхъ министъръ въ 1908 г., получихъ заплата 864 л. месечно, които по днешния курсъ правятъ 26.000 л. Та, г-да, нека се оставимъ отъ превземкитѣ, съ които подронваме авторитета на учрежденията си, Г-да! Азъ винаги съмъ поддържалъ, че министритѣ не е чиновникъ.

Н. Стамболиевъ (з.): Нито пъкъ народниятъ представителъ е чиновникъ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Предаността на министра къмъ обществената му работа, къмъ политическитѣ му задължения, не можете да я заплатите нито съ 10.000, нито съ 20.000, нито съ 50.000 л. Трѣбва да се разбере това. Ето защо да извадимъ отъ нашитѣ партизански агитации въпроса за министерскитѣ заплати.

По заплатитѣ на чиновницитѣ въ нѣкои автономни учреждения, азъ казахъ на г. Пастуховъ, че ако той знаеше истината, не би говорилъ по тѣхъ въ Народното събрание. Още миналата година управителътъ на Народната банка по свой починъ си намали заплатата, която имаше право да не я намали.

К. Лулчевъ (с. д.): Колко е тази заплата? Кажете.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще Ви я кажа. Вие трѣбва да сте забравили, че миналата година, когато прокарахме едно постановление за намаление заплатитѣ на чиновницитѣ въ Народната банка, впоследствие го отменихме, защото имаше протестъ отъ Обществото на народитѣ, че ние не можемъ да измѣнимъ нито йота отъ закона за Народната банка. Г. Лулчевъ! Вие сте интелигентенъ човѣкъ и можете да разберете какво значение може да има една такава работа за други отношения. Или трѣбва да се отмени законътъ за Народната банка, което не е въ наша власть, или сте длъжни да го изпълнявате. Всичко това е ясно. Въпрѣки това, управителътъ на Народната банка си намали заплатата съ 15.000 л. месечно, независимо отъ удържкитѣ. А що се прави съ този членъ? Вникнете малко и ще разберете. Ако намалимъ заплатитѣ на чиновницитѣ въ Народната банка, разликата ще отиде въ полза на банката, а не на държавата. А ние, за да можемъ да вземемъ нѣщо за държавата, какво правимъ? Правимъ увеличение на данъка върху занятията. Г. Лулчевъ! Интелигентенъ човѣкъ сте, слушайте какво Ви обяснявамъ, за да разберете, че е мислено по този въпросъ.

К. Лулчевъ (с. д.): Слушахъ и все пакъ не разбрахъ какви сѣ заплатитѣ въ банката.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тази година се направиха такива намаления въ заплатитѣ на чиновницитѣ въ Народната банка, че дадохъ въ резултатъ намаляване бюджета на банката съ 18 милиона лева. Управителътъ на Българската централна кооперативна банка при тия удържки ще получава 13.500 л. месечно. Недейте да приказваме само приказки, г-да, защото съ това само си вредимъ. Азъ съмъ поддържалъ и пакъ ще ви кажа: недейте да нивелирате заплатитѣ на висшитѣ чиновници къмъ заплатитѣ на низкитѣ. Въ своята организация държавата има началници, както въ всяка друга организация, и ако началницитѣ, които сѣ една хилядна отъ чинов-

ниците, не сж добре платени и не сж на мѣстото си, 90% отъ чиновниците ще работятъ 50% по-малко.

К. Лулчевъ (с. д): Тѣ не могатъ да бждатъ вънъ отъ общитѣ условия.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: У насъ има 151 души по-висши чиновници, началници на отдѣления. Азъ намирамъ, че има нѣщо право въ думитѣ на г. Поповъ, пловдивски народенъ представителъ, ако се не лъжа, че ако въ бюджета би могло да се дадатъ заплатитѣ на чиновниците безъ удържкитѣ за пенсии и др., всички ще видятъ колко сж малки заплатитѣ. Сега, както сж дадени заплатитѣ въ бюджета, тѣ съдържатъ въ себе си и удържкитѣ. Единъ министъръ има по бюджетъ 20.500 л. месечно, но отъ тая сума трѣбва да извадите 10% удържки за пенсия, 14% намаление, 4% данѣкъ занятии и отъ 20.000 оставатъ подъ 16.000 л. Единъ чиновникъ, който има по бюджетъ 11.000 л. месечно, фактически получава 8.200 л.

Министъръ С. Стефановъ: Началникъ, който има по бюджетъ 9.350 л., фактически получава 7.000 л.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Да. — Или другъ чиновникъ, който има 10.700 л. заплата по бюджетъ, фактически получава 8.000 л. Би трѣбвало да вписваме по бюджета тѣзи суми, които се получаватъ фактически, но понеже технически не може да се направи, затуй не го правимъ. Ако запитате единъ чиновникъ, каква му е заплатата, той нѣма да ви каже колко е по бюджетъ, а ще ви каже какво получава на рѣка.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): 6.000 л. получава на рѣка единъ началникъ на отдѣление.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Толкова. Нека поне по тоя въпросъ да бждемъ наясно. Г. Лулчевъ! Азъ съмъ винаги говорилъ въ тая Камара, и въ миѣлитѣ камари, като опозиционеръ, противъ тая много пакостна идея за приравняване заплатитѣ на висшитѣ чиновници къмъ ония на низшитѣ. Ако въ всѣко министерство би имало по двама души, които да бждатъ постояннитѣ темели на държавното устройство — ние, министритѣ, сме мимолѣтни, дохождаме и си отиваме — както е въ класическата парламентарна страна Англия, дето министритѣ тоже се мѣнятъ, обаче подсекретаритѣ въ министерствата стоятъ постоянно, тогава само ще имаме редъ и устойчивостъ въ държавнитѣ учреждения. Нека си го кажемъ. Защото моята партийна армия се състои отъ дребни чиновници, азъ трѣбва да се застъпвамъ тукъ, въ Народното събрание, за увеличение на тѣхнитѣ заплати, а защото висшитѣ чиновници не сж отъ моята партия, да искамъ намаление на тѣхнитѣ заплати! Това е една демагогия, която е подклаждана отъ партизански, а не отъ социални, обществени съображения, най-малко отъ държавни съображения.

Министерскиятъ съветъ, когато обсъждаше и реши удържкитѣ да станатъ по тая прогресия, отъ 3% до 20%, съобразно съ заплатата, която се получава, гледаше сериозно на работата.

Ами, г-да, на министритѣ, които сж най-много въ езика на хората, се правятъ пенсионни удържки 10%, които удържки отиватъ въ пенсионния фондъ, безъ министритѣ да могатъ да се ползватъ отъ него. Да ви кажа каква бѣше старата практика. Азъ съмъ билъ доста пъти министъръ и мога да ви кажа каква бѣше. Въ 1908 г. на всѣки единъ министъръ се правѣха удържки за пенсия. Но когато той напустише, ако не е пенсионеръ, или не иска въ бждеше да получава пенсия, тия удържки му се връщаха. Сега пенсионнитѣ удържки на министритѣ не се връщатъ, а оставатъ въ полза на пенсионния фондъ.

Ето защо, безъ да ви отегчавамъ повече, азъ ви моля, г. г. народни представители да гласувате таблицата такава, каквато е, защото, когато сме я редили въ Министерския съветъ, ние сме мислили. Когато дойде да гледаме бюджетитѣ, ще третираме пакъ този въпросъ. Въ удържкитѣ по-голяма справедливостъ не можете да внесете. Тая справедливостъ ние сме я дирили, и смѣтамъ, че я намѣрихме. Както виждате, ние увеличаваме процента на удържкитѣ за голѣмитѣ заплати. Съ тоя законопроектъ ние искаме да намѣримъ нови приходи за държавата и същевременно да намалимъ нѣкои разходи. Азъ моля Народното събрание да разбере, че това трѣбва да стане. Ако това не стане, ние си преграждаме пътя за по-сериозната работа, която има да вършимъ при съставянето на бюджета.

Прочее, азъ моля поне въ този моментъ дребнавитѣ работи да бждатъ изоставени, за да можемъ да подготвимъ по-голямата работа, която ни предстои.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Само едно пояснение по дветѣ предложения, направени отъ г. Савовъ и отъ г. Стойне Ризовъ. Тѣ предлагатъ да се допълни членътъ, „следъ представителнитѣ пари на председателя и подпредседателитѣ на Народното събрание“ да се каже: „На министритѣ и на всички длѣжностни лица“. Това е излишно, защото нито комисията, нито Министерскиятъ съветъ, когато е изработвалъ законопроекта, сж имали намѣрение да се освобождаватъ представителнитѣ на министритѣ или на други длѣжностни лица. Въ чл. 21 отъ законопроекта се казва: (Чете) „Законътъ за удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители, служителитѣ при изборнитѣ, общественитѣ и автономнитѣ учреждения, както и върху пенситѣ за изслужено време за до края на финансовата 1931/1932 г., заедно съ последващитѣ му измѣнения и допълнения, остава въ сила и действие и презъ финансовата 1933/1934 г.“ и се дава таблицата, по която ще се правятъ удържкитѣ. Това е едно измѣнение на действащия законъ за удържкитѣ върху заплатитѣ. Въ този законъ, който сега се измѣнява, въ алинея 4 на неговия чл. 1 се пояснява що значи брутната заплата, а въ алинея 3 на сѣщия членъ се опредѣля пѣкъ що значи чиста заплата. Тамъ се казва, че като се направятъ всички удържки отъ брутната заплата, останалото е чиста заплата и отъ тая чиста заплата по тѣзи проценти става намалението. Алинея 4 опредѣля що е брутната заплата така: (Чете) „Въ брутнитѣ заплати се включватъ всички заплати и възнаграждения, които едно лице получава отъ държавни, обществени или автономни учреждения въ едно или различни качества“ — значи, откъдето и да се получаватъ възнаграждения, дори и отъ други автономни, окръжни или общински учреждения, тѣ влизатъ въ брутната заплата, общо взета — „представителнитѣ пари на държавнитѣ служители“ — значи, включватъ се и представителнитѣ пари.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Действащиятъ законъ за удържкитѣ нѣма нищо общо съ този законъ. Защо го четете? Ще обърнете цѣлия смисълъ на закона! Въ действащия законъ се правятъ удържки на брутнитѣ заплати, а тукъ — на чиститѣ заплати.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не ме разбрахте, г. Данаиловъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Разбрахъ Ви добре

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Изслушайте обяснението ми. Съ настоящия законопроектъ се измѣнява действащиятъ законъ за удържки върху заплатитѣ на държавнитѣ служители и пр.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Тукъ се касае за чисти заплати, а въ действащия законъ — за брутни заплати. Да се разберемъ!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): И по действащия законъ удържкитѣ се правятъ върху чистата заплата, само че що е чиста заплата се опредѣля въ третата алинея на чл. 1. Въ тая алинея трета се казва: (Чете) „Подъ чиста месечна заплата се разбира сумата, която се получава, следъ като отъ брутната заплата (основна и за повишение) се приспадатъ следнитѣ законни удържки...“ А четвъртата алинея пѣкъ, както казахъ, опредѣля какво се разбира подъ брутната заплата. Подъ брутната заплата се разбира това, което едно лице получава отъ държавни, обществени или автономни учреждения въ едно или различни качества. Значи, включватъ се и представителнитѣ пари и другитѣ възнаграждения и т. н. Та пояснявамъ, че представителнитѣ пари се включватъ въ брутната заплата.

Така че, за да си изяснимъ текста на чл. 21 отъ законопроекта, трѣбва да се обърнемъ къмъ текста на закона, който измѣняваме. И Министерскиятъ съветъ, и комисията сж били съ съзнанието, че представителнитѣ се включватъ въ брутната заплата.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ смѣтамъ, че демократическата парламентарна група знае това и че това предложение е лично на г. Савовъ.

Т. Савовъ (д): А защо се споменаватъ специално представителнитѣ на председателя и на подпредседателитѣ на Народното събрание?

Министър-председател Н. Мушановъ: Защото не сж чиновници.

Х. Чолаковъ (з): И защото въ бюджета изрично се казва, че не се засѣгатъ.

Министъръ С. Стефановъ: Въ израза „всички възна-граждения“ естествено се включватъ и представителнитѣ. Затова не съмъ съгласенъ съ тѣзи предложения.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Постѣпили сж по чл. 21 нѣколко предложения.

Първото предложение е на народния представител Тодоръ Савовъ, който предлага: (Чете) „Къмъ чл. 21 на законопроекта за засилване държавнитѣ приходи, следъ думитѣ „и подпредседателитѣ на Народното събрание“, се прибавятъ и думитѣ: „а така сѣщо и на министритѣ и всички други длѣжностни лица“.

Второто предложение е отъ народния представител г. Стойне Ризовъ. Той предлага: въ таблицага къмъ чл. 21 да се направятъ следнитѣ промѣни: върху чистата месечна заплата отъ 15.000 до 20.000 л. включително да се правятъ процентни удърѣжки 20%; отъ 20.000 — 25.000 л. — 25%, и отъ 25.000 нагоре — по 35%.

Министър-председател Н. Мушановъ: Нѣма кого да засегнете, г. Ризовъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Третото предложение е пакъ отъ народния представител г. Тодоръ Савовъ. Той предлага къмъ чл. 21 да се прибави забележка втсра: (Чете) „Народнитѣ представители-пенсионери, безъ инвалидитѣ, нѣматъ право да получаватъ пенсия, докато трае мандатътъ имъ“. (Оживление)

Четвъртото предложение е отъ народния представител г. Едрю Шидерски. Той предлага: (Чете) „До 3.000 л. заплата да не се прави никакво намаление. А на голѣмитѣ заплати отъ 15.000 л. нагоре да се увеличава прогресивно — на всѣки 3.000 л. увеличение още съ 5%“.

Сѣщиятъ народенъ представител предлага да се добавятъ и думитѣ: (Чете) „Сѣщо и народнитѣ представители, които иматъ право на пенсия, и професоритѣ, да не получаватъ такава“.

Ще гласувамъ по редъ предложенията.

Ксито сж съгласни съ предложението на народния представител г. Тодоръ Савовъ, следъ думитѣ „и подпредседателитѣ на Народното събрание“ да се прибавятъ думитѣ „а така сѣщо и на министритѣ и всички други длѣжностни лица“, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Министър-председател Н. Мушановъ: Какъ още не се убедихте, г. Савовъ, че е тѣй, за да си оттеглите своевременно предложението?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сж съгласни съ предложението на народния представител Стойне Ризовъ, който предлага да се прибавятъ къмъ таблицата на чл. 21 следнитѣ процентни намаления: отъ 15.000 до 20.000 л. — 20%, отъ 20.000 до 25.000 л. — 25% и отъ 25.000 л. нагоре — 35%, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Които сж съгласни съ предложението на народния представител г. Тодоръ Савовъ, да се прибави забележка втора къмъ чл. 21, въ смисълъ: „Народнитѣ представители-пенсионери, безъ инвалидитѣ, нѣматъ право да получаватъ пенсия, докато трае мандатътъ имъ“, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Рѣкоплѣскания. Смѣхъ)

Министър-председател Н. Мушановъ: Искамъ да зная кое предложение се гласува. Азъ не чухъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Народнитѣ представители-пенсионери, безъ инвалидитѣ, не могатъ да получаватъ пенсия, докато трае мандатътъ имъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ бихъ казалъ, че на това предложение не му е мѣстото тукъ.

Отъ мнозинството: А-а-а!

Министър-председател Н. Мушановъ: Понеже не чухъ предложението, щѣхъ да кажа, че тукъ не му е мѣстото и да не се полага на гласуване. (Глъчка) Но,

моля ви се, г-да, дайте ми възможность да говоря. Ако бѣхъ чулъ по-напредъ предложението, щѣхъ да заявя, че не може да бѣде положено на гласуване. Но понеже се гласува набързо, нѣма какво да се прави. Азъ съмъ тама, че тукъ не му е мѣстото. (Шумъ) Ще утихне ли Събранието да мога да говоря?

Г. председателствуващъ! Ще моля да се чете всѣко едно предложение по-ясно, по-отчетливо, за да мога да си дамъ мнението по всѣко едно и да кажа съгласенъ ли съмъ или не.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Азъ го четохъ два пѣти, г. министре. (Пререкания между мнозинството и сговориститѣ)

Министър-председател Н. Мушановъ: Това говоря най-сериозно предъ Събранието. Всѣко едно предложение искамъ да ми се чете ясно, за да кажа съгласенъ ли съмъ или не.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Сега четохъ предложенията по чл. 21.

А. Кантарджиевъ (д): Малцинство бѣше.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които сж съгласни съ предложението на народния представител Едрю Шидерски, който предлага на заплата до 3.000 л. да не се прави никакво намаление, а на голѣмитѣ заплати отъ 15.000 л. нагоре да се увеличава прогресивно намалението — на всѣки 3.000 л. още съ 5%, съ което г. министър-председателътъ и г. финансовиятъ министъръ не сж съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Второто предложение на сѣщия народенъ представител Едрю Шидерски — сѣщо и народнитѣ представители, които иматъ право на пенсия, да не получаватъ такава, докато трае мандатътъ имъ — нѣма да го полагамъ на гласуване, защото съвпада съ предложението на народния представител Тодоръ Савовъ, съ което Събранието се занима и взе решение.

Е. Шидерски (з): Има добавка въ него.

Д. Дрънски (д): Не е тукъ мѣстото да се поставя такава предложение. (Глъчка)

Е. Шидерски (з): Моля, това мое предложение, особено втората му частъ, да бѣде предметъ на разискване, когато ще се занимаемъ съ бюджета. Касае се за заплатитѣ на професоритѣ — да не получаватъ такава, докато трае мандатътъ имъ на народни представители. (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля ви се, г-да.

Понеже г. Едрю Шидерски държи за втората частъ на своето предложение, ще положа това предложение на гласуване.

Нѣкой отъ лѣвицата: Кое?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: За професоритѣ.

С. Мошановъ (д. сг): Дръжете се сега!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Съ това предложение г. министър-председателътъ не е съгласенъ.

С. Мошановъ (д. сг): Да се забележи, че професоритѣ сж вънъ отъ законитѣ въ България! И това било интеллигентна Камара.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министър-председателътъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Нека се разберемъ. Следъ 10 дни ще дойдатъ бюджетитѣ и тогава ще разискваме и разрешаваме въпроса за заплатитѣ. Тукъ разглеждаме въпросъ за удърѣжки върху заплатитѣ, не въпроса за заплатитѣ. Както знаете, и миналата година дебатирахме тукъ тоя въпросъ, който повдига г. Шидерски. Сега е въпросъ за удърѣжки върху заплатитѣ и не трѣбва да се засѣгатъ материални закони. Кой стана днесъ да дебатира по тоя въпросъ, да се изкаже за или противъ? Това предложение се прави изне-надано и по него не може да се вземе никакво решение.

Такива предложения не трѣбва да се даватъ отъ г. председателя на гласуване, защото не сѣ предметъ на законопроекта.

Е. Шидерски (з): Г. г. народни представители! При декларацията на г. министър-председателя, че този въпросъ ще се разреши при разглеждане новия бюджетъ на държавата, азъ оттеглямъ предложението си.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Шидерски оттегля предложението си.

Които приематъ чл. 21 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, заедно съ гласуваното допълнение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Отдѣлъ V.

Общи разпореждания“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ заглавието на отдѣлъ V за законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Силна глътка. Народни представители напускатъ залата)

С. Мошановъ (д. сг): Това бѣше най-интересното — за заплатитѣ, за пенсионеритѣ и професоритѣ. Следъ туй — хайде вѣтъ!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 22. Обмитенитѣ по чл. 94 отъ закона за подобрене земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти петролъ и бензинъ, внесени преди 10 мартъ 1933 г., но заварени на тази дата налице въ продавачитѣ, заплащатъ мито, акцизъ, общински налогъ и други такси и берии по размѣритѣ, опредѣлени отъ настоящия законъ, следъ като се приспадне адвалорната такса и гербовиятъ сборъ, които сѣ платили при вноса“.

Вносителитѣ на петролни деривати, които настоящиятъ законъ заваря съ неизползувани агрономски удостовѣрения за безмитенъ вносъ по чл. 94 отъ закона за подобрене земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти на минерални масла и газьолъ, които количества сѣ били продадени и изнесени отъ складовѣтѣ имъ до 9 мартъ т. г. включително, запазватъ правото си да внесатъ означенитѣ въ казанитѣ удостовѣрения количества отъ тия материали, при условията на поменатия чл. 94.

Петролтѣ, газьолтѣ, тежитѣ минерални масла и пакурата, които сѣ били обмитени на общо основание и сѣ заварени налице на 10 мартъ с. г., за които настоящиятъ законъ предвижда увеличение или намаление на общата сума отъ мито, акцизъ, общински налогъ и др. такси и берии спрямо тия сѣщитѣ права, събирани по режима, заваренъ отъ настоящия законъ, заплащатъ само разликата въ повече, ако такава има.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 22 тѣй, както се прочете отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 23. Оня, който, по силата на чл. 3 отъ настоящия законъ, внесе въ страната безъ мито или други данѣци, такси и берии материали и ги продаде другиму или ги употреби не за целта, за която сѣ били внесени, се наказва съ заплащане стойността на внесенния материалъ и глоба тройния размѣръ на вносното мито и двойния размѣръ на акциза и общинския налогъ на злоупотѣбенитѣ количества, а независимо отъ това заплаща за тѣхъ и следуемитѣ се митни и други берии.“

Солидарно съ него отговаря, въ размѣръ на наложената глоба, и лицето, което е използвало тия материали.

Наказателнитѣ постановления се издаватъ отъ митницитѣ и утвърждаватъ отъ министра на финанситѣ и се обжалватъ по реда, предвиденъ въ гл. V отъ закона за углавното сѣдопроизводство.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 23 тѣй, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 24. Отмѣняватъ се:

а) членове 84 и 128 отъ закона за подобрене земледѣлското производство и опазване полскитѣ имоти, както

и ония постановления на чл. 94 отъ сѣщия законъ и всички негови измѣнения и допълнения, които се отнасятъ до освобождаването безъ мито, акцизъ, общински налогъ и др. такси и берии на изброенитѣ въ сѣщия членъ материали;

б) членъ 35 отъ закона за експлоатация на държавнитѣ каменовжглени мини въ Владайско-Мошинско-Пернишката котловина, въ ония му постановления, които се отнасятъ до освобождаването отъ мито, акцизъ, общински налогъ и др. такси и берии на изброенитѣ въ сѣщия членъ материали;

в) законътъ за освобождаване отъ вносно мито и общински налогъ внасянитѣ отъ странство стѣкла (джамове), които ще послужатъ за покриване парници, топлици и оранжерии за производство на ранни зеленчуци;

г) членове 24, 29, 41 и 42 отъ закона за кинематографитѣ въ ония имъ постановления, които се отнасятъ до освобождаването отъ мито, акцизъ, общински налогъ и др. такси и берии на изброенитѣ въ тѣхъ материали;

д) законътъ за освобождаване отъ вносно мито и общински налогъ внасянитѣ отъ странство жглово желѣзо и гладка гальванизирана тель, нуждни за отглеждане на десертни сортове лози;

е) чл. 73 отъ закона за воднитѣ синдикати въ ония му постановления, които се отнасятъ до освобождаване отъ мито и общински налогъ на изброенитѣ въ него материали.“

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Вземамъ думата, за да отбележа, че вчера, когато се разглеждаше чл. 1, съ който се засѣгатъ интереси за стотици милиони, интересътъ у г. г. народнитѣ представители бѣше много слабъ, направиха се малко бележки по законопроекта. Сѣщо и сега, като се докладватъ тия членове, които отмѣнятъ цѣли закони, засѣгащи голѣми материални интереси, закони, които сѣ въ тежестъ или въ полза на сѣщитѣ тия български граждани и чиновници, за които бѣ дума преди малко, когато се говорѣше по намаленията на заплатитѣ въ чл. 21, интересътъ е слабъ. Следъ като се свърши гласуването по чл. 21, интересътъ къмъ българскитѣ граждани и чиновници престана, залата се опраздни, а ние трѣбва да гласуваме най-сѣщевенитѣ постановления на този законопроектъ при такъвъ малъкъ интересъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Отъ болшинството се опраздни залата.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Отъ малцинството.

Министъръ С. Стефановъ: Особено отъ тукъ. (Сочи лѣвицата)

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Отъ болшинството, г. министре! Командуйте го, ако можете.

Министъръ С. Стефановъ: Вижте, че тукъ. (Сочи лѣвицата) ги нѣма.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не. Бждете справедливъ.

А. Капитановъ (з): (Къмъ лѣвицата) Васъ ви нѣма

В. Молловъ (д. сг): Вие трѣбва да гласувате законитѣ, не ние.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, г. г. народнитѣ представители, които сѣ тукъ, да си седнатъ на мѣстата, а за ония, които не сѣ тукъ, при тая бележка на г. министра на финанситѣ, председателството ще бѣде принудено да провери кои отсѣствуватъ отъ заседанието, когато се разглежда тоя законопроектъ, за да имъ наложи нужднитѣ санкции, като ги лиши отъ дневнитѣ. (Рѣкоплѣскания)

Г. Говедаровъ (д. сг): С. Мошановъ (д. сг): и други! Много добре!

А. Капитановъ (з): И ще увеличите приходитѣ на държавата! (Смѣхъ)

Министъръ С. Стефановъ: Значи, можемъ да минаваме всичко вече — не ги интересува.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Еню Поповъ.

Е. Поповъ (з): Г. г. народни представители! Съ буква а на чл. 24 отъ този законопроектъ се отминаятъ чл. чл. 84 и 128 отъ закона за подобрене земеделското производство; съ буква б се отминая чл. 35 отъ закона за експлоатация на държавните каменовъглени мини въ Владайско-Мошинско-Пернишката котловина; съ другитъ букви — в, г, д и е — се отминаятъ други закони или членове отъ закони. Азъ бихъ помолилъ г. министъра на финансите да се съгласи, щото да се отнематъ привилегиитъ, които сж били дадени досега за безмитенъ вносъ на различни материали по чл. 35 отъ закона за експлоатация на държавните каменовъглени мини и чл. 773 отъ закона за воднитъ синдикати, като всичкитъ тия материали бждатъ поставени въ категорията на ония материали, които сж визирани въ чл. 3, букви а, б, в и г на тоя законопроектъ. По този начинъ ще се даде възможностъ, по искането на респективния министъръ, при изтъкнати нужди въ Министерския съветъ, да може действително материалитъ, които се внасятъ отъ вънъ, да кажемъ за минитъ „Перникъ“ — едно държавно стопанство, отъ което държавата очаква приходи — да минатъ къмъ чл. 3 отъ настоящия законопроектъ. Нма защо минитъ „Перникъ“ да бждатъ поставени въ по-лошо положение, отколкото известни частни предприятия, които ще се ползватъ съ макаръ и много вече ограниченитъ облаги. Същото нщо е и за материалитъ, които ще бждатъ евентуално необходими за нкои водни синдикати. Ако това нщо не стане, въ такъвъ случай ние ще поставимъ при нееднакво третиране, нееднакво положение воднитъ синдикати и нкои частни предприятия и въ такъвъ случай ще стигнемъ до парадокса, щото да се отнематъ абсолютно всъкакви привилегии на кооперативнитъ предприятия, а частнитъ предприятия да могатъ да се ползватъ съ онзи облаги, които ние досега сме имъ оставили.

Ето защо азъ моля г. министъра на финансите да се съгласи въ комисията да се направи тая поправка, за да може тѣзи материали да минатъ къмъ чл. 3 отъ настоящия законопроектъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ престапитель г. Иванъ Куртевъ.

И. Куртевъ (нац. л): Забележката къмъ чл. 3, която гласувахме вчера позволяваше, по решение на Министерския съветъ — по-скоро на самия министъръ на финансите — безмитенъ вносъ на материалитъ, които се употребяватъ за земеделскитъ машини. Обаче тукъ въ чл. 24 се отминаятъ фактически тия постановления; значи, при вноса на петрола и неговитъ деривати, които се употребяватъ за земеделски машини, за трактори и други, ако нма съответното министерско решение, би трбвало да се плащатъ съответнитъ мита. Знаян е, г-да, че у насъ 80—90% отъ вършитбитъ ставатъ вече чрезъ машини-вършачки, които горятъ петролъ, поради туй, че употреблението на слама за вършачкитъ е опасно, понеже пожаритъ сж чести. Населението предпочита да плаща 1—2% повече уемъ, отколкото да плаща 2—3% по-малко, когато като гориво се употребява слама, въглища и други, поради опасността, която представлява пожарътъ за земеделскитъ произведения.

Поради това, казвамъ, азъ намирамъ, че петролътъ и неговитъ деривати, които се употребяватъ за вършачкитъ, за тракторитъ и пр., би трбвало да бждатъ освобождавани отъ всъкакви вносни мита и берии, като вносътъ имъ се възложи на Земеделската банка, която да ги разпредѣля, съ съгласието на агронома, между вършачкитъ и тракторитъ.

Г. Т. Данаиловъ (д. ст): Както искате Вие, тъй е и по забележката къмъ чл. 3.

И. Куртевъ (нац. л): Азъ искамъ безусловно да бждатъ освобождавани отъ всъкакво мито и берии, а не само по решение на министъра.

К. Лулчевъ (с. д): Както е досега.

Г. Т. Данаиловъ (д. ст): Какъ безусловно? По сжщия начинъ, както е досега, само че Земеделската банка ще раздѣля петрола.

И. Куртевъ (нац. л): Тогава какъвъ смисълъ има тоя чл. 24, който отминая тия нареждания?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Въвежда се единъ режимъ, за да може да има единъ контролъ. Тая материя е уредена въ чл. 3 — вижте забележката къмъ него.

И. Куртевъ (нац. л): Да, да.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ престапитель г. Теодоси Кънчевъ.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Г. г. народни представители! Азъ ще кажа нколко думи само по чл. 24, буква „г“. Касае се за плащане мито при вноса на фирми за кинематографитъ на читалищата, на казармитъ, на офицерскитъ събрания, Споредъ досега действащия законъ — чл. 23 и 24 — при вноса тия филми, които сж предназначени за офицерскитъ събрания, за подвижни кинематографи, за училищни и на културно-просвѣтни сдружения, кинематографи, се освобождаваха отъ мито, освобождаваха се и отъ акцизъ. Но понеже, освенъ този акцизъ има и другъ, който общинитъ събиратъ върху билетитъ, азъ бихъ молилъ да се поясни, че тукъ се касае само за митото, акциза и другитъ берии, които се плащатъ съгласно закона за митницитъ при вноса на тѣзи филми, за да не би да се даде тълкуване отъ общинитъ, че ще се плаща и общински акцизъ отъ културно-просвѣтнитъ кино-сдружения, защото върху билетитъ на тѣзи кинематографи се събира акцизъ.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Извинете, г. Кънчевъ. Тукъ не се отминаятъ тѣзи наредби.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Азъ искамъ да се добави само най-накрая: „при вноса имъ въ страната“.

Министъръ С. Стефановъ: Самитъ членове, цитирани въ буква „г“, говорятъ за безмитенъ вносъ само.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Именно това казвамъ — да се добави или да се поясни, че се разбира: само при вноса въ страната.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Точно какво желаете Вие сега?

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Искамъ да се поясни, че тукъ се касае за оня акцизъ, който се плаща при вноса на тѣзи филми въ страната, а не и за оня акцизъ, който общината събира върху билетитъ и пр. Само туй да се поясни.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Текстътъ е въ този смисълъ.

Чл. 24 казва: отминая се, между другитъ наредби за безмитния вносъ, и тази наредба. Въ буква „г“ на чл. 24 се казва: (Чете) „чл. чл. 24, 29, 41 и 42 отъ закона за кинематографитъ въ ония имъ постановления, които се отнасятъ до освобождаването отъ мито, акцизъ, . . .“ се отминаятъ; изброенитъ въ тѣхъ материали, значи, сега ще плащатъ мито.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Има два вида акцизъ. Да се поясни въ смисълъ, че се касае само за онзи акцизъ, който се плаща само при вноса въ страната.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Онова освобождаване отъ акцизъ, което досега сжществуваше, то се отминая сега.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Кънчевъ! Касае се за отминаяване на безмитния вносъ. Всичко останало, което е предметъ на облагане по други закони, не се заѣга. То е ясно.

Т. Кънчевъ (д. ст. Ц): Тази декларация именно искахъ да се направи.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): По въпроса, повдигнатъ отъ г. Еню Поповъ. Г. г. народни представители! Би трбвало да остане и буква „б“, защото трбва да се знае мина Перникъ, като автономно предприятие днесъ, какво получава, какви сж печалбитъ и и отъ тѣзи печалби да се опредѣлятъ тантиемитъ и т. н. Не може държавата да освободи това предприятие отъ плащане на мито и пр., както е било досега, за да си предвижда то едни приходи въ бюджета и да си създава печалби.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ престапитель г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): Г. г. народни представители! Ние искамъ да дадемъ облекчения на селското население, обаче изглежда, че съ чл. 24 отъ законопроектъ, съ който изминаяме чл. чл. 84, 128 и 94 отъ закона за подобрене

на земеделското производство, ние го товаримъ, като вземаме тежестта отъ едното рамо и я слагаме на другото. При положението, въ което е изпаднало селското население, ако ние облагаме всички смазочни и горивни материали, споредъ както се измѣнятъ тия членове, ние нищо добро не ще допринесемъ за селското население.

Примѣръ. Миналото лѣто кооперативната вършачка отъ моето село отиде да работи въ съседното село. Следъ като привърши сезонната работа, въпреки че тогава получаваше горивния си материал безъ мито, тази кооперативна вършачка имаше 12.000 л. загуба. Питаме сега: кому ние помагаме съ измѣнението на тѣзи членове отъ закона за подобрене на земеделското производство, като налагаме мито на смазочнитѣ и горивнитѣ материали, съ които вършачкитѣ си служатъ?

Г. г. народни представители! Нека, като дърпаме вежди, да не извадимъ очи!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. Аврамовъ! Позволете една бележка.

А. Аврамовъ (з): Да.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Имате ли предъ видъ забележката къмъ чл. 3? Тамъ се урежда тая материя. Тамъ ги освобождаваме.

А. Аврамовъ (з): Защо тогава и тукъ измѣнявате пакъ?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): За земеделското производство го оставихме, но установихме единъ режимъ.

А. Аврамовъ (з): Щомъ се освобождаватъ, нѣмамъ нищо противъ. Отмѣнява се и чл. 73 отъ закона за воднитѣ синдикати. Ако вие искате да обложите воднитѣ синдикати съ мито за това, което си набавятъ отъ вънъ, азъ не знамъ какъ можемъ да очакваме утрешния день България да стане кооперативна! Нали отъ тия водни синдикати очакваме да донесатъ нѣкакво подобрене въ селското стопанство? Нека се съгласимъ чл. 73 да остане такъвъ, какъвто е билъ досега. Азъ правя предложение воднитѣ синдикати да бждатъ освободени отъ заплащане на мита за материалитѣ, които си набавятъ отъ вънъ. Вие знаете каква е целта на тия синдикати. Не може, още не стѣпнали тѣ на краката си да вземемъ да ги обременяваме и унищожяваме по този начинъ. Нека г. министърътъ се съгласи да бждатъ освободени воднитѣ синдикати отъ заплащане на мита.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че г. докладчикътъ отговори на бележитѣ на г. Куртевъ. Г. Аврамовъ приповтори сжщитѣ работи.

Колкото се отнася до воднитѣ синдикати, трѣбва да се разбере веднѣжъ за винаги — това се отнася и за всички други бележки, които биха се направили — че съ този законопроектъ се премахва безмитниятъ вносъ, какъвто се допускаше досега по разни закони, и се въвежда единъ новъ принципъ, за да може Министерството на финанситѣ да упражнява единъ контролъ, да следи този вносъ и да го контролира.

Въ чл. 3 на законопроекта е казано, че се дава право на Министерския съветъ да опредѣли съ специални наредби вноса на кои материали — за които се прецени, че сж необходими за Народното стопанство — може да бжде освободенъ отъ мито.

Тѣй сжщо и по отношение на воднитѣ синдикати, по докладъ на респективния министъръ на земеделството, съ съгласие на министра на финанситѣ и решение на Министерския съветъ, ще се допустне безмитниятъ вносъ, по начинъ, обаче, какъвто се установява при сегашния законъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 24 тѣй, както се докладва отъ докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 25. Всички превози на пѣтници и стоки по б. д. желѣзници се извършватъ по тарифитѣ, установени съгласно съ закона за уредбата и управлението на б. д. ж. и пристанищата.

Всички направени намаления вънъ отъ установения по горния законъ редъ сж недействителни.

Въ допълнение на чл. 59, т. в., отъ закона за уредбата и управлението на б. д. ж. и пристанищата се отмѣняватъ всички законоположения и наредби за безплатни или съ намаление отъ установенитѣ тарифи превози на пѣтници и стоки“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): Г. г. народни представители! Редакцията на чл. 25 се нуждае отъ известно пояснение отъ страна на г. министра, за да не станатъ много голѣми недоразумения.

А. Капитановъ (з): Да не ни отнематъ картитѣ!

С. Мошановъ (д. сг): Между другото и то. (Веселостъ)

Съгласно чл. 29 отъ закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници, това е Главната дирекция на желѣзницитѣ, която опредѣля тарифитѣ, по които се возятъ пѣтницитѣ и се превозватъ стокитѣ. Съгласно третата алинея на чл. 25 отъ настоящия законопроектъ, всички закони, съ които сж се правили известни намаления по тарифитѣ на желѣзницитѣ, се отмѣняватъ. Следъ като тоя законъ се публикува, възъ основа на чл. 29, Дирекцията на желѣзницитѣ издаде едно ново тарифиране, по силата на което известни категории лица и известни категории стоки се ползватъ съ известно намаление отъ установенитѣ тарифи.

Сега, тѣй както е редактирана третата алинея на чл. 25 — „Въ допълнение на чл. 59, т. в“, отъ закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници и пристанищата, се отмѣняватъ всички законоположения и наредби за безплатни или съ намаление отъ установенитѣ тарифи превози на пѣтници и стоки“ — ще следва, че наредбата, която е издадена следъ влизане въ сила на закона отъ 1929 г., се отмѣнява и пада и, значи, Дирекцията на желѣзницитѣ ще трѣбва да издава пакъ нова наредба.

Азъ мисля, че цѣлата тая работа ще се извърши тѣй, както е дадено право на Дирекцията на желѣзницитѣ въ чл. 29 отъ закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници. Следователно, цѣлиятъ този чл. 25 става ненуженъ, щомъ вие въ първата алинея давате право на Дирекцията на желѣзницитѣ да изработва тарифи, каквито иска. Другъ е въпросътъ, ако, както пощенскитѣ такси, така и тарифитѣ на държавнитѣ желѣзници за превозъ на пѣтници и стоки се одобряватъ отъ Народното събрание. Ето защо азъ считамъ, че цѣлиятъ този членъ 25 е съвършено безпредметенъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Както виждате, съ тоя законъ и съ тѣзи, които гласувахме въ миналото за облагания, ние отмѣняваме редъ облаги, които досега сж съществували, съ огледъ и на приходи, и на регламентация, най-главно. Сега тукъ посѣгаме и на ония облаги, които се даваха било по силата на закона за автономия на мини „Перникъ“, чрезъ тарифитѣ по българскитѣ държавни желѣзници, било по силата на закона за насърчение на мѣстната индустрия. Всичкитѣ тѣзи облаги ги отмѣняваме изцѣло. Понеже съ този законъ не можемъ да измѣнимъ единъ специаленъ законъ, какъвто е законътъ за насърчение на мѣстната индустрия, и понеже, отъ друга страна, по силата на закона за автономия на българскитѣ държавни желѣзници, тѣ сж властни да си правятъ тарифитѣ, въ съгласие съ туй ведомство . . .

С. Мошановъ (д. сг): И по-рано, преди закона, бѣше тѣй.

Министъръ С. Стефановъ: . . . въ съгласие съ респективния министъръ, се отмѣняватъ всичкитѣ привилегии, като следъ туй ще бждатъ оставени само ония облаги, които Министерскиятъ съветъ ще прецени, че сж абсолютно наложителни, и следъ това министърътъ на желѣзницитѣ ще издаде съответнитѣ решения въ духа на закона, за да останатъ тѣ въ сила. Съ други думи, ние ще искаме да отмѣнимъ онова положение, което съществува въ закона за насърчение на мѣстната индустрия, съ измѣнението на закона, който е отъ по-късна

дата, като ще направим пъкь други облекчения, каквито сѣ необходими. Предполагамъ, че това не може да се направи до известна степенъ за вжглицата, за да не поскѣпнатъ, защото тѣ сѣ единъ артикулъ, който е необходимъ за индустрията, който е основа за производството. Сжщото ще се отнася и за други нѣкои материали — ще се препени. Но ние не можемъ да оставимъ единъ общъ режимъ, всичко, което трѣбва и което не трѣбва, да се ползува отъ облаги, така както бѣше въ предшествувашия режимъ, когато се гласува безмитенъ вносъ на всички стоки по всички направления.

А. Капитановъ (з): Ами за депутатскитѣ карти?

Министъръ С. Стефановъ: Поправени сѣ.

А. Капитановъ (з): Какъ сѣ поправени?

Р. Маджаровъ (д. сг): Искамъ думата.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ясно е.

С. Мошановъ (д. сг): Следъ обясненията на г. министра, и азъ искамъ думата.

Р. Маджаровъ (д. сг): За мене, който съмъ прокаралъ закона за уредба и управление на българскитѣ държавни желѣзници, още не е ясно.

Министъръ С. Стефановъ: Това е станало въ съгласие съ респективното ведомство — Дирекцията на желѣзниците.

Р. Маджаровъ (д. сг): Азъ знамъ защо го прави това Дирекцията на желѣзниците — защото следъ като влѣзе въ сила законътъ за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници и пристанищата, индустриалцитѣ искаха да продължатъ да се ползуватъ отъ облагитѣ, които имъ даваше стариятъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия. Дирекцията на желѣзниците бѣше заставена да възприеме една компромисна формула и направи едни тарифи. Обаче по силата на закона трѣбва да си остане положението, да може дирекцията да разполага съ свобода по отношение на установяване тарифитѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Остава си.

С. Мошановъ (д. сг): Това право ѝ остава и именно затова става безпредметенъ този членъ.

Министъръ С. Стефановъ: Правата, които Дирекцията на желѣзниците има по силата на закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници, не се засѣгатъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Това е право. Но алинея 3 — така както набързо я чета сега — може да се разбира, че въ закона влиза нѣкакво постановление за нѣкакви тарифи, защото тукъ не е казано: „по закона за насърчение на мѣстната индустрия“. Въ таквъ случай ние ще спънемъ Дирекцията на желѣзниците, за да извършва превознитѣ си операции по начинъ полезенъ за стопанството и за самитѣ желѣзници. Дирекцията на желѣзниците трѣбва да има свобода по отношение опредѣлянето тарифитѣ за превозъ на известни стоки или пѣтници като гледа съ тарифитѣ за известни стоки само да покрива вещественитѣ разноски, а отъ други да има по-голѣми печалби.

Азъ моля г. министра да уясни този въпросъ и, ако е необходимо, да се прередактира чл. 25, като се каже, че се отнася и до закона за насърчение на мѣстната индустрия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ съмъ принуденъ да взема още единъ пѣтъ думата, за да се обяснимъ по този въпросъ. Алинея първа на чл. 25 е много ясна. Тя казва: (Чете) „Всички превози на пѣтници и стоки по българскитѣ държавни желѣзници се извършватъ по тарифитѣ, установени съгласно съ закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници и пристанищата“. Втората алинея казва, че ставатъ недействителни всички направени намаления, а не че се засѣгатъ самитѣ тарифи. Ако бѣше казано

„тарифитѣ“, разбирамъ да се повдига въпросъ, но тукъ се казва, че се отмѣняватъ намаленията по тарифитѣ. Алинея втора гласи: (Чете) „Всички направени намаления, вѣнъ отъ установления по горния законъ редъ, сѣ недействителни“. Въ третата алинея се казва: (Чете) „Въ допълнение на чл. 59, т. „в“, отъ закона за уредбата и управлението на българскитѣ държавни желѣзници и пристанищата, се отмѣняватъ всички законоположения“ — тукъ се касае за намаленията по закона за насърчение на мѣстната индустрия.

С. Мошановъ (д. сг): И на избирателния законъ.

Министъръ С. Стефановъ: ... — „и наредби за безплатни или съ намаление отъ установенитѣ тарифи превози на пѣтници и стоки“. Много ясно е.

А. Буковъ (з): Вие и картитѣ ни вземате.

Министъръ С. Стефановъ: Ще ви останатъ картитѣ, бждете спокойни.

С. Мошановъ (д. сг): Ще останатъ картитѣ, защото нѣма кой да крепи правителството.

Е. Шидерски (з): Нѣма кой да прави бѣля на Сговора.

Р. Маджаровъ (д. сг): Превозътъ на войски влиза ли тукъ? Дайте свобода на желѣзниците и на Министерския съветъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Маджаровъ! Пакъ ли трѣбва да се обяснявамъ? Не свободата, а правото, което иматъ българскитѣ държавни желѣзници по закона за уредбата имъ, остава напълно.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Правото имъ е оставено, само че е много широко.

Министъръ С. Стефановъ: Така е законътъ.

С. Мошановъ (д. сг): Правото на Дирекцията на желѣзниците да си опредѣля сама тарифитѣ за превозъ на стоки и на пѣтници, не е по силата на този законъ — това право имъ е дадено преди сжществуването на този законъ.

А. Буковъ (з): Да отиде и този членъ въ комисията!

С. Мошановъ (д. сг): Да отиде въ комисията!

Министъръ С. Стефановъ: Който има да прави предложения по този членъ, да ги направи. Ще се взематъ подъ внимание въ комисията, тамъ ще се обждятъ. Излишно е сега да продължаваме да разискваме.

А. Капитановъ (з): Чл. 25 да отиде въ комисията, нѣма да го гласуваме.

Министъръ С. Стефановъ: Ще гласуваме члена така и ще отиде въ комисията.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Конто приематъ чл. 25 да отиде въ комисията, понеже г. министърътъ на финанситѣ е съгласенъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 26. Настоящиятъ законъ отмѣнява:

а) параграфъ първи на закона за измѣнение и допълнение на чл. чл. 3, 210 и 280 отъ закона за митницитѣ и пр.

б) Членове 1, 2 и 3 отъ закона за измѣнение и допълнение на закона за измѣнение и допълнение на членове 3, 10 и 280 отъ закона за митницитѣ и чл. 9 отъ закона за митническата тарифа на вноснитѣ стоки; за измѣнение на статии 279, 393, 512 на сжщата тарифа и за отмѣнение на забележка I къмъ членъ единственъ отъ закона за увеличение вносното мито на дървенитѣ материали“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Конто приематъ чл. 26 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. г. народни представители! Дълга да съобща, че е постѣпилъ законопроектъ за допълнение чл. 25 отъ закона за физическото възпитание на българската младежъ. Внесенъ е отъ народнитѣ представители г. г. Андрей Ико-

номовъ и Добри Свинаровъ и е подписанъ отъ нужното число народни представители. Ще се изпрати за печатъ. (Вж. прил. Т. I, № 68)

К. Лулчевъ (с. д): Това е най-належащиятъ законъ!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 27. Постановленията на чл. чл. 2, 4, 5 и 24 включително влизатъ въ сила отъ 10 мартъ 1933 г., а всички останали — отъ деня на публикуването на настоящия законъ въ „Държавен вестникъ“.

Забележка. Стокитъ и материалитъ, които се доставятъ за държавни, обществени и автономни учреждения по сключени до влизането на настоящия законъ въ сила договори, се облагатъ по досегашния режимъ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 27 тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 28. Докато трае приложението на настоящия законъ, разпоредбата на чл. 43, алинея втора, на закона за данъка върху приходитъ относно процентитъ и начина на облагане клоноветъ на чуждестранни дружества, занимаващи се съ занятията, упоменати въ чл. чл. 16, 17 и 18 на настоящия законъ, не ще се прилагатъ следъ влизането на последния въ сила.

Също така не ще се прилагатъ по отношение на предприятията, занимаващи се съ занятията, изброени въ чл. чл. 16, 17 и 18, всички ония постановления на закона за данъка върху приходитъ и други данъчни закони, които противоречатъ на постановленията въ отдѣлъ III на настоящия законъ.

Върху данъцитъ, установени по сщия отдѣлъ III, се събира 5% върхунина за фондъ „Подпомагане пострадалитъ отъ обществени бедствия“.

Приходитъ отъ занятията по чл. чл. 16, 17 и 18 на настоящия законъ за времето отъ 1 януарий 1933 г. до влизането на закона въ сила се облагатъ по отдѣлна декларация, подадена до два месеца отъ публикуване на закона“.

Г. г. народни представители! Кждето сж споменати чл. чл. 17 и 18, трѣбва да се заличатъ, защото сж оттеглени.

И. Василевъ (з): И чл. 16 е въ комисията.

Председателстващъ Н. Захариевъ: За чл. 16 ще видимъ после.

И. Василевъ (з): Тогава не трѣбва да гласуваме и чл. 28.

С. Мошановъ (д. сг): Този членъ трѣбва да остане да се гласува, следъ като се види съдбата на чл. чл. 16 и 17 и 18.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Да отиде въ комисията!

Председателстващъ Н. Захариевъ: Понеже чл. 28 е въ връзка съ чл. чл. 16, който отива въ комисията, и съ чл. чл. 17 и 18, които се оттеглятъ, чл. 28 тоже ще отиде въ комисията.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„Чл. 29. Министерството на финанситъ ще издаде особень правилникъ за прилагането на настоящия законъ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ чл. 29 тъй, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„ТАБЛИЦА I.

за размѣра на таксата, съ която се облагатъ изброенитъ въ нея стоки и предмети или сурови материали, отъ които се произвеждатъ“.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стойчо Мошановъ.

С. Мошановъ (д. сг): **Г. г. народни представители!** Съ таблица I, II и III на настоящия законопроектъ се засѣгатъ чувствително — а споредъ мене въ известни случаи катастрофално — нѣкои браншове отъ българската индустрия. Преди петъ години се гласува законътъ за насърчение на мѣстната индустрия. Той се гласува съ пълното съзнание, че на българскитъ индустриални предприятия се

даватъ едни доста голѣми привилегии по отношение на чуждата конкурираща индустрия, най-сжщественѣа привилегия отъ които бѣше безмитниятъ вносъ на сурови материали. Въ съзнанието на всички, които гласуваха тогава, бѣше, че съ тия голѣми привилегии на българската индустрия ще трѣбва да ѝ се даде възможностъ въ продължение на единъ десетогодишенъ срокъ тя да бѣде въ състояние да изпълнява две роли въ нашия стопански животъ — първо, да създава и доставя на българския консоматоръ готови продукти, съ което да се избѣгне вносътъ на готови стоки отъ вънъ и, второ, вследствие печалбитъ, които тя ще добива, да бѣде единъ постояненъ и сигуренъ източникъ на доходи за държавното съкровище.

Обаче, трѣбва да отбележа, че още при гласуването на този законъ, както и въ първитъ години на неговото прилагане, се създаде едно настроение срещу българската индустрия; говорѣше се, че нейнитъ привилегии сж прѣкомѣрни, че тя трупа печалби, които не сж оправдани отъ стопанско гледище и почна да се говори за тъй нареченитъ паразитни индустрии.

Г. г. народни представители! Азъ ще си позволя да поддържамъ, че всички тѣзи твърдения, какво въ България се създаватъ паразитни индустрии, сж повече твърдения по настроение и че ако се разгледатъ тия индустрии една по една, ще се види, че тѣ въ сжщностъ отъ начало може би черпатъ по-голѣмата частъ отъ суровитъ си материали отъ вънъ, но въ послѣствие тѣ ставатъ причина за създаване на други производства въ България, които да имъ даватъ суровитъ материали. Така, напр., каква по-голѣма паразитна индустрия, да кажемъ, отъ тъкачната памучна индустрия, която получава всичкия суровъ материалъ — преждата — отъ вънъ и тукъ просто се насновава и въ едни автоматични станове — 10 отъ които се надзираватъ отъ една работничка на 14 години — се тече.

А. Капитановъ (з): Суровитъ материали отъ тукъ ще ги взема.

С. Мошановъ (д. сг): Именно, на тази мисль ще дойда. Тази индустрия, която е въ фазата на единъ чисто автоматиченъ процесъ, създава вече условия, щото въ България да се замисли за създаването на памучно преждарство. И докато преди гласуването на закона за насърчение на мѣстната индустрия имаше само една предачна фабрика за памукъ, „Царъ Борисъ“, следъ това се създаде „Текстилъ“, днесъ се строи въ София фабрика съ надъ 20 хиляди вретена, и други въ Габрово и Тръвна. Това показва, че нѣма паразитни индустрии. Всѣка една индустрия въ своето начало въ България може би получава голѣма частъ или всичката частъ отъ суровитъ си материали отъ вънъ, обаче въ послѣствие, когато закрепне, тя предизвиква създаването на други индустрии. Напр., тъкачната индустрия предизвиква създаването на предачната индустрия, а пъкъ предачната индустрия въ България създаде цѣло едно течение за памукосѣнето; и ще бѣде благодатъ за народното стопанство въ бѣдѣще, ако се реализира сѣнето на памука въ тия размѣри, както чуваме, че Министерството на земледѣлието го организира. Така е, напр., за копринената тъкачна индустрия. Нищо не заслужава да бѣде атакувано повече, отколкото тъкането на копринени платове, когато 1/10 отъ суровитъ материали за него идѣха вънъ отъ България. Ние изнасяме на безценица нашитъ пашкули въ странство, за да получатъ тъкачнитъ фабрики отъ тамъ безъ мито коприна, която да тъчатъ тукъ. Обаче, следъ влизането въ сила на закона за насърчение на мѣстната индустрия, когато се предвидѣха привилегиитъ за създаването на копринената тъкачна индустрия, породиха се вече две голѣми фабрики за предачество на коприна и много за наятчийски работилници, съ което безспорно ще се създадатъ условия за развитие на пашкулното производство въ България.

Говори се много за металната индустрия въ България — производство на гвоздеи, тенекиена индустрия и пр. **Г. г. народни представители!** Вината за създаването на тия индустрии не лежи въ закона за насърчение на мѣстната индустрия. При приемането на закона на трето четене, азъ, като докладчикъ, заявихъ отъ името на парламентарната комисия, че въ България не може да се ползува съ привилегии металната индустрия, въ която металътъ, преди да стане готова стока за продажъ, не претърпи известна чувствителна преработка като такъвъ, а не да се внася готова тель отъ вънъ, да минава презъ известни преси и отъ другата страна на машината да течатъ гво-

здеи. Това въ никои случай не е било мисълта на законодателя. Задаваха ми се тогава въпроси, давахме тълкувания. Касае се тамъ за неправилно прилагане на закона, а не за създаване на паразитна индустрия чрезъ самия законъ.

Обаче, г. г. народни представители, съ законопроекта, който днесъ се предлага на нашето одобрение, известенъ родъ индустрия въ България се поставя на изпитание. Както казахъ, тая индустрия се създаде отъ хора, които вложиха своитѣ капитали, имайки довѣрие въ законоположенията, които тая държава създава, и имайки вѣра, че тя, като всѣка правова държава, ще пазѣ въ продължение на предвидения 10-годишенъ срокъ задълженията, които е поела къмъ тѣхъ. Вчера, чрезъ устата на представителя на нашата група, г. проф. Данаиловъ, ние одобрихме процентитѣ на адвалорната такса. Защо? Защото ние считаме, че, макаръ и съ голѣми усилия да търсѣхме нѣкога формула, по която да се градира въ индустриитѣ съ огледъ назначението имъ за вътрешното производство на сурови материали, не можа тогава да се намѣри много гѣвкава формула. Трѣбва да признаемъ, че тия адвалорни такси и процентитѣ, които се предвиждатъ, ако тѣ — не съмъ ги проучвалъ всички въ подробности — сѣ нагодени съ огледъ на преработката на суровитѣ материали, ще бѣдатъ безспорно единъ полезенъ корективъ на закона за насърчение на мѣстната индустрия. Обаче, г. г. народни представители, не бива да се отива по-нататѣкъ: не бива съ единъ фискаленъ законъ косвено да се цели унищожението на известна индустрия. Ако вие, като управление и като болшинство, имате въ съзнанието си мисълта, че известни индустрии, чието насърчение е прокарано въ досега действащия законъ, сѣ вредни за народното стопанство, сѣ негови паразити, вие имате всичката възможностъ открито и ясно, чрезъ измѣнение на закона за насърчение на мѣстната индустрия, да ни дадете възможностъ да се занимаемъ съ този въпросъ. Тогава ние ще имаме всичката свобода да изучимъ всѣки случай конкретно, да го преценимъ и да знаемъ, че съ известно законоположение се закриватъ известни индустрии.

Но когато ние се намираме предъ единъ фискаленъ законъ, който цели да създаде приходи на държавното съкровище, много нецелесъобразно, много нелогично вие отивате противъ целта на тоя законъ, когато ще увеличавате създадена ужъ такса, за да получите повече отъ тая индустрия, защото по тоя начинъ вие ще я закриете и така нѣма да получите нито единъ левъ отъ туй, което вие чакате да получите по тоя законъ. Значи, при обсъждане, тия мѣрки, ще трѣбва да се види, дали вие съ много високитѣ такси нѣма да пресушите източника на приходи, които очаквате. Да не стане сѣщото, както въ приказката за кокошката съ златнитѣ яйца: вмѣсто да чакаме едно по едно златнитѣ яйца да се спасятъ, ние да разпоримъ кокошката, за да извадимъ всичкитѣ яйца, които се намиратъ въ нея, а въ сѣщностъ да я уморимъ и да не получимъ нищо! (Възражения отъ мнозинството) Така е, споредъ менъ, и съ разпореденията на нѣкои таблици. Защото, казвамъ, щомъ като тоя законъ е фискаленъ, трѣбва да му се поставятъ чисто фискални задачи. Не може съ единъ чисто фискаленъ законъ, чрезъ който очаквате приходи отъ известни индустрии, така да се увеличатъ такситѣ, че да се дойде до положението, щото известни индустрии да не може да сѣществуватъ. (Възражения отъ мнозинството) Вземете думата и ми отговорете после. — Азъ бихъ желалъ тая таблица първа да бѣдѣше поне логична, като каже: засѣга паразитни индустрии, които сѣ вредни за народното стопанство, вследствие което по тоя, макаръ и косвенъ, начинъ ние ги унищожаваме. (Възражения отъ мнозинството) Но даже и тая задача не се изпълнява, защото, ако по отношение избухливи вещества ние нищо не можемъ да кажемъ; ако по отношение суровия каучукъ ние можемъ да насърчимъ управлението да отиде по-нататѣкъ, то по отношение преждата отъ изкуствена коприна отъ всѣкакъвъ видъ, по отношение хартии и картонъ, по отношение циментъ не могатъ да се кажатъ сѣщитѣ аргументи. По отношение цимента трѣбва да се признае, че това е една индустрия, за която въ никои случай не може да се каже, че е паразитна, защото 100% отъ материалитѣ се намиратъ въ България. По отношение хартията и картона, г. г. народни представители, идеалъ на България трѣбва да бѣде създаването на тая индустрия изцѣло въ границитѣ на България, съ огледъ на голѣмия вносъ, който се прави отъ вънъ. Днесъ се говори, че за картонъ, мукава, амбалажна хартия се внасятъ вънъ известна частъ отъ целулозата, която се употребява за фаб-

брикуването на тая амбалажна хартия, на тоя картонъ. Но недейте забравя, че по отношение на нея ще стане сѣщото, което стана по отношение тъкачеството: когато тая индустрия се засили и осигури своя пазаръ, ще дойде денъ, когато тя ще търси да произвежда целулозата въ нашата страна, защото тоя материалъ, чрезъ нашитѣ гори, сѣществува у насъ въ голѣмо количество.

Нѣколко думи и по отношение преждата отъ изкуствена коприна. Г. г. народни представители! Нѣма въпросъ, по който да сѣществуватъ по-голѣми легенди, да има по-неправилно схващане, споредъ мене, въ широкото обществено мнение, откожко по тоя въпросъ. Ние на тоя въпросъ се натъкнахме още когато разглеждахме закона за насърчение на мѣстната индустрия. Азъ, като докладчикъ тогава, се помѣчихъ да убѣдя както комисията, така и Парламента, че съвършено погрѣшно се смѣта изкуствената коприна като конкурентъ на естествената коприна. Този, който отблизо познава производството на естествена коприна, нейния пазаръ, нейнитѣ кризи, ще знае, че никѣде, въ никоа страна, въ която се стремятъ къмъ засилване производството на естествената коприна, къмъ засилване пашкулното производство, нѣма да се намѣри законоположение, съ което да се засѣга изкуствената коприна като конкурентъ на естествената. Въ Италия, въ Франция, въ Япония, които сѣ източници на естествената коприна, сѣщевременно се създаватъ грамадни юзини за изкуствена коприна, но, паралелно съ това се правятъ и голѣми жертви отъ страна на държавното съкровище по отношение на естествената коприна, обаче въ законодателството на тия страни нѣма да намѣрите никаква репресивна мѣрка срещу изкуствената коприна.

Да поговоримъ малко за България. Г. г. народни представители! Пашкулитѣ въ България презъ идущата реколта едва ли ще достигнатъ, ако се остави пазарътъ свободенъ, 15 л. килограмътъ. Като се има предъ видъ борсовата цена на пашкулитѣ въ тоя моментъ въ Италия, по-голѣма цена отъ 15 л. не могатъ да иматъ. При цена 15 л. кгр. сурови пашкули, г. г. народни представители, вие въ България пашкулно производство не можете да имате. На всѣка цена ще се наложи да се даде една вътрешна цена по-висока — поне тая, която миналата година се даде на българското пашкулно производство — 30—35 л. на килограмъ. Добре. Всички сме съгласни, че на българското пашкулно производство ще трѣбва да се даде една вътрешна цена 30—35 л., но кой ще плати тая разлика отъ 15 и 20 л. на килограмъ, г. г. народни представители? Българската земледѣлска банка ли? Азъ мисля, че Българската земледѣлска банка има толкова много грижи, че ако ние ѝ възложимъ да дава за подобрене цената на пашкулитѣ 15 до 20 л. на килограмъ пашкули, ние ще я затруднимъ извънредно много. Единствената възможностъ е — на коприненитѣ предачни фабрики на естествена коприна въ България да се наложи да купуватъ пашкулитѣ отъ вътрешния пазаръ на вътрешна национална цена. Както има договори съ производителитѣ на памукъ, съ производителитѣ на цвекло, така и на коприненитѣ предачни фабрики да се каже: вие, г-да, ще купувате пашкулитѣ на вътрешния пазаръ по 30—35 л. кгр. Но тогава ще се яви въпросъ, каква ще бѣде цената на естествената коприна, която ще се получи отъ тая цена, тѣй изкуствено повдигана, на пашкулитѣ? По пресмѣтанята, по пазарнитѣ цени днесъ, които сѣ въ България 30—35 л. за килограмъ сурови пашкули, днесъ грежъ, непресукана естествена коприна не можете да я имате на цена по-ниска отъ 600—650 л. килограмътъ: 600 л. предлагатъ непресукана естествена коприна занаятчиитѣ, а 650 л. я предлагатъ нѣкои отъ фабрижитѣ, стигатъ даже и до 700 л. Пресуканата коприна пѣкъ никѣде не можете да я намѣрите на цена по-ниска отъ 1.000 л. килограмътъ.

Г. г. народни представители! Когато вие ще имате цена на естествената пресукана коприна 1.000 л. кгр., ще се постави въпросътъ, на каква цена вие ще получите плата. Плата ще го получите на една цена, която ще бѣде достояние само на една привилегирована частъ отъ българското общество, особено днесъ при туй намаление на консомативната способностъ на българското население, при туй намаление на чиновническитѣ заплати, при туй намаление на дохода на занаятчийскитѣ, на търговскитѣ и индустриалнитѣ предприятия и пр., и пр. Платътъ отъ чиста коприна става при тѣзи цени луксъ вече въ България. Коприненитѣ платове не могатъ да бѣдатъ за масова консомация. А когато не може да има масова консомация на коприненитѣ платове, вие не можете да имате масова консомация и на преждата, вие не можете да имате масова

консомация и на пашкулитъ. Тогава? Тогава ще трѣбва да изнасяте пашкулитъ навън. Когато, обаче, ще ги изнасяте навън, тѣ ще иматъ цена 15 л. кѣт. и следователно, Земледѣлската банка трѣбва да се намѣси съ 15 л.

Изходътъ отъ това положение, който е намѣренъ въ всички държави, е смѣсането на естествената коприна съ нѣкои по-евтини фабрикаци, какъвто въ случая се явява изкуствената коприна, съ своето много лошо качество инакъ, по трайностъ, но съ тая добродетелъ, че повече лъщи отъ естествената коприна. По този начинъ, естествената коприна давайки своята здравота, а изкуствената коприна давайки своя бѣлсъкъ, получава се единъ платъ отъ сръдна цена много по-ниска и съ много по-големи достойнства по отношение масовата консомация.

Това нѣщо, г. г. народни представители, обаче, тогава не се разбира. Знаемъ, каква е цѣлата атмосфера днесъ вънъ и вътре въ Народното събрание и въ Министерството на земледѣлнето. По този въпросъ нѣма да се разберемъ. Азъ изпълнявамъ единъ дългъ, да кажа това. Тогава законътъ за насърчение на мѣстната индустрия отхвърли безмислени въносъ на изкуствената коприна. Това, обаче, не попрѣчи, изкуствената коприна, даже плацайки тѣзи екскорбантанни мита, да прескочи границитъ и да изпълни нуждитъ, които съществуватъ. Азъ, обаче, искамъ да изтъкна единъ дългъ, да направя едно предупреждение по единъ въпросъ, който познавамъ, понеже живѣя съ него, за да ви кажа, че ще направите неоправима пакостъ на производството на пашкули и на индустрията за естествена коприна въ България, ако направите изкуствената коприна да има цена, равна на цената на естествената коприна. Безспорно е, че когато изкуствената коприна ще има цена, равна на цената на естествената коприна, вие нѣма да можете да дадете по-евтинъ платъ, нѣма да можете да усилите консомацията на коприненитъ платове въ България, което значи липса на прежда, липса на възможностъ да се преработватъ пашкулитъ въ България, да имъ се даде по-висока вътрешна цена и ще трѣбва да ги изнасяте навънъ при цена 15 л. на килограмъ. Пашкулопроизводителитъ нѣматъ никакъвъ интересъ да работятъ на тая цена, а това е отъ голямо значение за известни къщи. Пашкулопроизводството въ България ще заглъхне.

Азъ изпълнихъ моя дългъ, остава вие да изпълните вашия.

Председателстваващъ Н. Захариевъ: Има записани нѣколко оратори. Азъ ги моля по отдѣлнитъ пунктове да говорятъ, колкото време се говори на второ четене, за да не се спираме по два пѣти на едни и същи пунктове.

С. Мошановъ (д. сг): Това направихъ и азъ. Азъ говоря по всичко.

П. Стояновъ (д): Г. председателю! Вие допуснахте общи разсѣждения по смисъла на всичкитъ тѣзи мѣропрятия. Така трѣбва и да бѣде, затуй защото ние трѣбва да разберемъ, има ли една обединяваща идея въ всичкитъ тѣзи пунктове на таблицата и дали тя въвежда нѣщо ново или не, съ огледъ на досегашното законодателство спрямо индустрията. Нека продължимъ дебатирането така, както се започна, а по отдѣлнитъ пунктове всѣки ще се изкаже по отдѣлно. Ако единъ ораторъ се е спрѣлъ на единъ пунктъ, другъ ще се спре на другъ.

Председателстваващъ Н. Захариевъ: По заглавието на таблицата има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Куртевъ.

И. Куртевъ (нац. л): Г. г. народни представители! Животътъ вика за намалени цени. Навредъ по стѣгди и по мегдани се говори, а най-вече депутатитъ отъ болшинството въ всѣко събрание, било то организационно или публично, говорятъ за изравняване на ценитъ земеделски и фабрични. Днесъ съ настоящия законопроектъ идемъ да утвърдимъ, идемъ да узаконимъ именно високитъ цени. Ако е вѣрно, че нѣкои фабрики сѣ прекалявали, че сѣ използвали прѣкомѣрно високата защита, която имъ дава митническата тарифа; ако е вѣрно, че тѣ сѣ използвали прѣкомѣрно облагитъ, които имъ дава законътъ за насърчение на мѣстната индустрия; ако сѣщо е вѣрно, че правителството не е приложило закона за картелитъ и, че комисарството не е изпълнило своя дългъ — ние днесъ идемъ да узаконимъ тѣзи високи цени, а плусъ това дори и да ги увеличимъ.

Азъ смѣтамъ, че тритѣ таблици, които ни се представятъ, не сѣ достатъчно добре проучени отъ самата комисия. Има случаи, въ които предприятия отъ една и съща индустрия сѣ обложими по дветѣ последващи таблици, неза-

висимо отъ облагането по първата таблица. Напр., вземете индустрията за конци; предвидени сѣ три категории на облагане, а фактически въ България има само три фабрики. Като се обложатъ по таблица втора, ако сѣ три категории, ще се получи 52 хиляди златни лева годишенъ облогъ. Независимо отъ това, по таблица трета ще се обложатъ пакъ, ако сѣ поставени въ тритѣ категории, съ 5.500 л. — или удвоено 11.000 л. — или всичко 63.000 л. златни, което прави около единъ милионъ лева. Знаемъ е, че производството на тия три фабрики възлиза на 20 и нѣколко милиона лева. Увеличена цената на концитъ съ тоя милионъ лева, плусъ другитъ данъци, ние ще имаме увеличение на цената на тоя артикулъ отъ първа необходимостъ, консумиранъ предимно отъ селското население, съ около 20%.

Сѣщото е и за строежитъ. Тукъ се предвижда 3% облагане върху строежитъ. Ако имаме въ строежъ една нова постройка на стойностъ 200.000 л., то по 3% ще имаме 6.000 л. облагане на строителя. Независимо отъ това керамичнитъ фабрики сѣ обложени съ единъ високъ данѣкъ, който ще възлиза, споредъ моитъ пресмѣтания, на 15—20 стотинки на парче. Въ една сграда на стойностъ 200.000 л. има 50—60 хиляди тухли и керемиди — значи, новъ облогъ отъ 10—12 хиляди лева.

Облагатъ се сѣщо така циментътъ, стѣклата, пиронитъ и всички други материали при една нова постройка отъ 200.000 л., и тя ще плати на държавното съкровище не по-малко отъ 20.000 л.

С. Мошановъ (д. сг): Плусъ 3% върху девизната стойностъ. Нѣма да има строежъ въ България.

И. Куртевъ (нац. л): Това означава, че ние туряме кръстъ на нашата строежъ, като го поскъпваме изкуствено.

Сѣщо така, г-да, и съ сапунената индустрия у насъ. Азъ, който бѣхъ нѣкога въ комисарството, зная че сапуненитъ фабрики у насъ се конкуриратъ, и фактически нѣма никакво използване на вноснитъ мита. Сапунътъ се облага прѣкомѣрно и утре ние ще имаме сапунъ за миене съ удвоена и утроена цена. И не е време да се говори, че сапунътъ за миене е единъ луксъ. Ако нѣкой говори, че четкитъ за зѣби сѣ луксъ, то сапунътъ не е луксъ, той е една необходимостъ.

Министъръ С. Стефановъ: Сапунътъ за миене не е обложенъ никѣде. Трѣбва да четете добре.

И. Куртевъ (нац. л): Вие казахте, че ще се облага така наречениятъ парфюмериенъ сапунъ.

Министъръ С. Стефановъ: Облага се всѣки видъ производство отъ сапунената индустрия, тѣй като има единъ законъ, който е далъ права безъ никакви рамки.

С. Мошановъ (д. сг): Сапуни тоалетни и медицински.

Министъръ С. Стефановъ: Тоалетни.

С. Мошановъ (д. сг): Кой е тоалетниятъ сапунъ? Тоя, съ който се миемъ.

И. Куртевъ (нац. л): Каква разлика правите между тоалетенъ и малко парфюмиранъ сапунъ? Всѣко домакинство употребява именно такъвъ сапунъ. — Тогава ще ни върнете назадъ: съ домашни сапуни ще трѣбва да се измиваме въ къщи и т. н.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Ще трѣбва и да се перемъ, не само да се миемъ.

И. Куртевъ (нац. л): Предъ видъ на това, азъ смѣтамъ, че таблицитъ ще трѣбва да се върнатъ въ комисията за ново проучване, съ пожелание, нѣкои отъ тия облагания да бѣдатъ съвършено премахнати, а нѣкои да бѣдатъ чувствително намалени. Независимо отъ това, както г. Стойчо Мошановъ твърди, се нанася единъ тежъкъ ударъ върху нашата индустрия. Вѣрно е, че въ 1928 г. ние гласувахме единъ законъ, въ който ние допустнахме нѣкои опущения: дадохъ се привилегии и облаги, които затвърдиха нашата индустрия — за брашната и т. н. Но отъ това не следва, че ние трѣбва да унищожимъ облагитъ и привилегитъ имъ.

Новиятъ законопроектъ, който се оповести и по който досега както Съюзътъ на индустриалцитъ, тѣй и търговскитъ камари дадохъ своето мнение, е сѣщо единъ законопроектъ, който нанесе единъ страшно тежъкъ ударъ върху нашата индустрия. Ние турихме кръстъ на единъ

клонъ отъ нашето стопанство, въ който сж вложени десетки милиона лева, който дава поминъкъ най-малко на 40—50, даже на 80 хиляди семейства, който дава повече отъ единъ милиардъ лева надници на наши работници. На всичко това трѣбва да се гледа съ трезво око. Азъ смѣтамъ, че повикътъ на улицата не трѣбва да ръководи държавника, а най-малко народното представителство тукъ. Повикътъ противъ индустрията е неоснователенъ до голѣма степенъ. А ако действително има индустрии, които прекаляватъ, за тѣхъ има специални закони, съ които могатъ и трѣбва да бждатъ ограничавани.

Министъръ С. Стефановъ: Кои сж тия закони за ограничание?

И. Куртевъ (нац. л): Законътъ за картелитѣ отъ една страна.

Министъръ С. Стефановъ: А! Той е чудо!

И. Куртевъ (нац. л): Отъ друга страна имате Министерски съветъ, имате и Комисарство. Защо ви е тогава тая картелна комисиия?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Вие бѣхте въ картелната комисиия, г. Куртевъ.

И. Куртевъ (нац. л): Защо е Министерскиятъ съветъ и това комисарство, щомъ не изпълняватъ своя дългъ?

Министъръ С. Стефановъ: Тогава ще се връщаме къмъ всѣки обектъ.

И. Куртевъ (нац. л): Вие създавате сега законъ, съ който узаконявате тия беззакония.

С. Мошановъ (д. сг): Паразитнитѣ индустрии не се засѣгатъ.

И. Куртевъ (нац. л): Фактически съ тоя законопроектъ не се засѣгатъ паразитнитѣ индустрии у насъ. Тѣ си оставатъ пакъ свободни. Дори виждате, че парфюмерийната индустрия е по-леко обложена, а чорапната индустрия е по-тежко обложена. Сжщо и керемидитѣ. Ще ходимъ боси, нѣма да строимъ сгради, а ще правимъ парфюми!

Азъ виждамъ, че тия таблици сж едно недомислие и мисля, че тѣ трѣбва да бждатъ върнати въ комисиията за ново проучване.

Г. Т. Дананловъ (д. сг): То нѣма да има край тогава.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (д): Г. г. народни представители! Въпросътъ, който се повдига въ връзка съ таблицитѣ, които съпровождатъ законопроектъ за засилване държавнитѣ приходи, е въпросъ до голѣма степенъ принципааленъ. Наистина, много материални интереси ще бждатъ засегнати, може би много предприятия ще бждатъ компрометирани. Това — въ една много малка степенъ, обаче. Но, въ всѣки случай, калкулацията, която сж направили индустриалцитѣ за отдѣлнитѣ индустрии, за онова, на което тѣ сж смѣтали, че могатъ да разчитатъ въз основа на досегашнитѣ законоположения за индустрията у насъ, въ голѣма степенъ се измѣнява. Мене нѣма да ме удиви даже и една по-голѣма защита на досегашнитѣ привилегии на нашата индустрия отъ тая, която се направи при общитѣ дебати и сега. Нѣма да ме удиви заради това, защото изглежда, че въ нашата страна съзнанието за жертви, особено въ моменти, когато напрежението на всички трѣбва да бжде къмъ едни по-далечни цели, отколкото къмъ личнитѣ интереси; съзнанието за жертви у насъ, при тия привилегии, които въ продължение на повече отъ 35 години сж давани за индустрията, е много слабо. И даже, въпрѣки голѣмитѣ декларации, които се правятъ и сж се правила въ връзка съ онова, което се мисли да се предприема и се предприема отъ правителството въ тая областъ, тия декларации съ нѣщо конкретно не сж били съпроводжани, не сж съпроводени и сега. Въпросътъ е голѣмъ, обаче, той въ неговата цѣлостъ не е поставенъ.

Каква е ролята на нашата индустрия и какво трѣбва да бжде отношението на нашето законодателство — занаятчийско, индустриално отъ една страна и финансово отъ друга — е единъ въпросъ, по който ние още се опитваме било въ научно отношение, било даже въ поли-

тически отношение да засегнемъ. Обаче той до сега не е засѣганъ. Защото тая областъ отъ нашето законодателство, тия грамадни жертви, които стоятъ задъ това законодателство въ този дългъ периодъ отъ време, се покриватъ обикновенъ съ едно було за „родното“, за „патриотичното“, което, по моето интимно убеждение, не представлява нищо друго освенъ профанация. Защото въ сжщностъ твърде често тукъ има защита, задъ голѣми думи, задъ голѣми етикети, на обикновени материални, частни, твърде често преходни интереси.

Ето защо азъ мисля, че даже когато въпросътъ е засегнатъ частично, какъвто е случаятъ днесъ, би трѣбвало да се намѣри една по-широка плоскостъ, върху която въпроситѣ трѣбва да бждатъ третирани, и не така съ малко аргументи и съ бързина да се отхвърлятъ известни положения, които правосъзнанието на обществото въ днешно време е усвоило. Привилегиитѣ, които нашето законодателство въ всичкитѣ си области досега е давало на нашата индустрия, сж твърде голѣми. Азъ ще ви посоча само две цифри, последнитѣ, за които имамъ точни данни. Само въ 1929 г. общо освобожденията отъ данъци, освобожденията отъ мита, намаленията въ превозни такси, освобожденията отъ всевъзможни берии възлизатъ на една сума отъ около 1 милиардъ 29 милиона лева. За 1930 г. цифрата е около 680 милиона лева. Трѣбва веднага да се уговоримъ, обаче, че голѣма частъ отъ тия привилегии, понеже се заключаватъ повече въ общи облаги, а по-малко въ специални, не могатъ да бждатъ конкретизирани непосредствено въ цифри, за да бждатъ изчислени. Бремето, обаче, което общиятъ бюджетъ на нашата нация, и специално бюджетътъ на нашата държава носи върху себе си, за да подкрепя българската индустрия, е бремѣ извънредно голѣмо. Трѣбва да кажа, че споредъ едно по-точно изчисление, направено въ последно време отъ търговското отдѣление при Главната дирекция на желѣзницитѣ, привилегиитѣ, давани съ намалението на такситѣ и специалнитѣ тарифи на привилегированата индустрия, достигатъ до сумата 180 милиона лева за миналата година. Това показва, г. г. народни представители, че българската индустрия действително струва извънредно много, репрезентативно въ цифри и привилегии, на българското народно стопанство и на българския държавенъ бюджетъ. Е добре, правосъзнанието — азъ ще прибѣгна къмъ тоя аргументъ, защото и азъ не разполагамъ съ много време, за да мога да се спирамъ подробно на всичко — правосъзнанието днесъ, следъ като се почувствува голѣмата криза, е, че върху тия привилегии трѣбва да се посегне, въ смисълъ да бждатъ направени разумни. Да бждатъ съкратени, евентуално даже и премахнати. И наистина, отъ това гледище преминаването къмъ едно ново индустриално законодателство се извънредно налага — това е една индикация, която е дадена и на васъ (Сочи сговориститѣ), които довчера сте управлявали, и на насъ, които днесъ държимъ управлението — затова, защото тия привилегии, представлявайки една такава огромна сума, трѣбва да намѣрятъ своето назначение, своето оправдание. Възражението, което се направи отъ предшестващитѣ оратори, че задъ злоупотрѣбленията, които се правятъ отъ индустриалцитѣ по отношение увеличението цената на стокитѣ или въ непосредствено използване, не за прѣкото назначение, което има индустрията и което предвижда законътъ, привилегиитѣ, които и се даватъ, има една институция, която се нарича картелна комисиия, е едно възражение, което не може да бжде възприето въ неговата цѣлостъ. Наистина, законътъ за картелитѣ сжществува, обаче трѣбва да признаемъ, че въ неговото приложение той се оказа неефекасенъ да спре увеличението ценитѣ на индустриалнитѣ стоки, които днесъ, успоредно съ спадане ценитѣ главно на стокитѣ, отъ които нацията живѣе и които съставляватъ главния поминъкъ на населението, се диаметрално различаватъ — не въ по-малко е разликата, отклонението тая година отъ това въ миналата и по-миналата година.

Надеждата въ картелната комисиия и въ закона за контрола върху картелитѣ си остава, обаче тоя контролъ не може да даде онова, което ние въ случая изискваме и затова трѣбва да направимъ ликвидация съ тѣзи привилегии, които, както ви казахъ, се оформяватъ въ толкова стотици милиони и въ милиарди. Разбира се, картелната комисиия може да направи своето. Въ какво се заключава това, което тя може да направи? Заключаватъ се — когато имаме едно монополно използване на вътрешното тържище — въ простото опредѣляне на така наречената справедлива или нормална цена върху костуемитѣ разноски. Но ние имаме съвършено друго нѣщо при закона за насърчение мѣстната индустрия и друго е естеството на тия привилегии, за които азъ говоря. Защото, когато оксфортътъ, аме

риканът, топката памук, внасяйки се отъ чужбина, или произвеждайки се тук, се продават върху база костюмни цени, плюс нормалните печалби и плюс цѣлото мито, което се предвижда за запазване на вътрешното тържище, съ картелната комисия вие нищо не можете да направите.

Г. Т. Данаиловъ (д. сг): Защо?

П. Стояновъ (д): Затова защото е едно, така да се каже, нормално покровителствуване онова, което дава законътъ за насърчение на мѣстната индустрия. А пъкъ когато въ 20-тѣ лева, които се даватъ за метъръ американъ, въ нормалната продажна цена на тоя артикулъ на вътрешното тържище се включватъ отъ производителя на американъ тукъ, въ страната, свръхъ костюмната цена, и нормалните печалби, очевидно е, че ние се намираме предъ едно положение, при което само по такъвъ начинъ, съ премахване на вноското мито, което, обаче, не може да стане, защото тогава ще имаме насърчение на чуждия вносъ, до съ въвеждането на респективния акцизъ, вътрешния данъкъ, ще имаме възможностъ да парираме това понижение на защитния доходъ, т. е. това чрезмѣрно увеличение въ ценитъ на индустриалните произведения.

Ето защо това възражение, което твърде общо се прави — повикътъ срещу паразитните индустрии, е единъ повикъ площаденъ, който нѣма задъ себе си нищо оправдателно — е едно възражение също така несериозно. Въ нашата страна, г-да, въпрѣки всичко, имаме нормаленъ редъ за високитѣ цени на индустриалните произведения и, въпрѣки това, имаме паразитна индустрия — не паразитна индустрия, за да бѣде тя принижавана, за да бѣде тя охулвана, но паразитна индустрия заради това, защото ней е даденъ широкъ просторъ въ процеса на увеличение ценитъ да се поставя всѣкога въ положение на господстваща, на налагаща се, на диктуваща. Самиятъ фактъ, че една голѣма частъ отъ нашата индустрия продава своитѣ произведения, като англобира въ цената на една стока съответната единица покровителствено мито, е вече достатъченъ, за да покаже паразитния характеръ на индустрията. И действително твърде често се е пледирало и се е възражавало досега, че не можемъ да третираме една индустрия като паразитна, щомъ тя работи съ мѣстни материали, а ще я наричаме паразитна, когато не работи съ мѣстни материали. По този въпросъ ние се уговорихме още навремето, и считамъ, че въ тая посока индустриалното законодателство трѣбва да си вземе една добра бележка. Ориентацията на нашата индустрия къмъ произвеждането на сурови материали вътре въ страната и на преработването на материали, които се произвеждатъ въ страната, е едно указание, което законодателятъ безусловно трѣбва да вземе предъ видъ. Но ние можемъ да имаме паразитна индустрия, г-да, и тогава, когато тя работи съ мѣстни материали, и тогава, когато тя работи съ чужди материали. Текстилната индустрия въ Англия работи изключително съ материали, доставени отъ колонитѣ, отъ чужбина, и, въпрѣки това, тя не е никакъ паразитна. И обратното: много наши индустрии, които работятъ съ мѣстни материали, сѣ паразитни, заради това, защото цената, която тѣ слагатъ на единица стока, е екстремно увеличена, включени сѣ въ нея всички облаги, плюсъ покровителственото мито.

Ето защо, г. г. народни представители, ние трѣбва да считаме, че това законодателство, което днесъ се въвежда, въпрѣки неговитѣ дефекти и въпрѣки спешността, съ която то се изработва, има въ себе си едно ново здраво начало — ликвидация съ тая индустрия, която не се съобразява съ платежнитѣ способности на вътрешното тържище. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Тая индустрия, която игнорира основата, на която може да съществува — а това е поглѣщателната и платежна способностъ на вътрешния пазаръ — е чужда на националното стопанство. Тя временно може да бѣде поддържана, тя временно може да бѣде изкуствено, подъ стѣкленъ калпакъ култивирана, насърчавана, но всичко това може да бѣде само за образецъ, за насърчение. Когато, обаче, една индустрия, следъ дългогодишно покровителствуване — а ние имаме вече 35 години такова покровителствуване — не е още въ състояние да конкурира на чуждия пазаръ или безусловно да владѣе вътрешния пазаръ, безъ да има непроходими прегради отъ мита на чуждитѣ произведения, такава индустрия,...

Министъръ С. Стефановъ: Не може да бѣде повече насърчавана.

П. Стояновъ (д): ... не само че не може да бѣде повече насърчавана, но тя е тежестъ, тя е въ основно недоразумение съ цѣлия поминѣкъ и съ основитѣ на стопанския животъ на нацията. Ето къде е въпросътъ. И заради това, г-да, съ пълно съзнание — ние не спекулираме и не можемъ да спекулираме съ паразитизма на индустрията — считаме, че всѣка една индустрия, която продължава да живѣе въ такова едно състояние, така далечъ отъ онова, което е същността и основата на нашия стопански животъ, е паразитна безусловно.

Сега, що се отнася до отдѣлнитѣ такси, които се предвиждатъ въ таблицата, азъ трѣбва да се уговоря, че считамъ безусловно, че таблицата е непълна. Това се обяснява много лесно съ бързината на изработването и съ спешността, съ която трѣбва да се приеме този законопроектъ. Но че въ туй отношение ние не можемъ да считаме своята задача изпълнена и че намъ ли предстои тепърва основно да разгледаме и анкетираме цѣлата индустрия въ нашата страна, това не подлежи на никакво съмнение.

Азъ ще се спра още на нѣколко пункта отъ таблицата, за да не вземамъ после думата по тѣхъ. Ще се спра преди всичко на п. 2, за каучука. Струва ми се, че този въпросъ тукъ отчасти се дебатира и той е вече известенъ на почитаемото зародно представителство. Ето една индустрия — каучуковата, специално индустрията за каучукови обувки — която по своето естество може да бѣде много поевтина, отколкото е сега и да прави, при по-нормални условия, при по-малка защита отъ чуждъ вносъ, още по-жестоката конкуренция на другитѣ обувки, коженитѣ. Защо? Заради това, защото този продуктъ е доставянъ при една сравнително много ниска цена и главно поради това, че привилегиитѣ, които има тази индустрия, това производство, създаватъ единъ резервъ отъ възможностъ за голѣма, усилена конкуренция. Резултатитѣ отъ тая конкуренция всички сте констатирали. Когато днесъ външното тържище, поради спадане на ценитѣ, не може вече да поглѣща нашитѣ скотѣвдни и животински произведения и е очевидно, че ние трѣбва да запазимъ за това наше производство възможността да може да се поглѣща, ако не изцѣло, то отчасти отъ вътрешния пазаръ, тогава естествено е, че по отношение на една такава отъ самосебе си привилегирана индустрия, каквато се явява каучуковата индустрия — масово производство, евтина фабрикация, съкратени до минимумъ разходи, работи се съ незначителни надници — ние сме длѣжни да вземемъ много строги мѣрки, отколкото сѣ взети тукъ, въ законопроекта.

Азъ мисля, че г. министърътъ ще се съгласи, че тритѣ лева златни, които сѣ предвидени въ таблицата, сѣ съвършено недостатъчни. Щомъ нѣколко артикули сѣ избрани, то поне по отношение на тѣхъ трѣбва да сме наясно, поне по отношение на тѣхъ трѣбва да направимъ максималното облагане. За кого ще бѣде всичко това? Ще бѣде за земледѣлца. Ако земледѣлецътъ е оня, който действително днесъ понася най-голѣмитѣ тежести отъ кризата, естествено е, че въ това отношение трѣбва да се направи максималното, безъ каквито и да е уговорки и безъ никакви отстъпки спрямо когото и да е.

Другъ артикулъ, на който искамъ да обърна вашето внимание, е изкуствената коприна. Тукъ се казва нѣколко общи разсѣждения за нея. Г. г. народни представители! Въпросътъ е действително много важенъ. Благодарение на привилегиитѣ, които досега се даваха на производството на изкуствената коприна, инвестирани сѣ въ тая индустрия голѣми капитали и сѣ заинтересовани много групи въ прокарването на възможно по-малка такса. Но народното представителство длѣжно ли е да има предъ видъ това обстоятелство или е длѣжно да се издигне върху базата на общитѣ национални разсѣждения и оценката, която трѣбва да даде на тая индустрия, да я даде отъ гледището на общото национално производство?

Сѣжденията, които уважаемиятъ г. Стойчо Мошановъ изнесе тукъ, що се отнася до положението на тържището, сѣ съвършено прави. Наистина, цената на този артикулъ, масово наводнитѣ днесъ тържищата, отива все надолу и неговата конкурентоспособностъ по отношение на естествената коприна е чудовишна. Изкуствената коприна, която блѣсти и заслѣпява очитѣ, се произвежда отъ единъ артикулъ, добитъ химически, съвършено малочисленъ. И понеже тя задоволява за кратко време известни нужди и е свързана непосредствено съ модата и вкусоветѣ, конкурентоспособността ѝ е огромна, поразява. Криза има не само въ нашата страна, но и въ много страни, въ които производството на естествена коприна

е основен, национален поминък. Какъ се разрешава въпросът в тия страни? Г. Стойчо Мошанов казва: ще създадете евтин артикул за консомация и понеже ще го създадете не за смътка на скъпата естествена коприна, а като примък с изкуствената коприна, затова дайте възможност на изкуствената коприна, заедно с естествената коприна, все повече и повече да задоволява тържището и тогава ще видите, че покрай сухото ще гори и суровото. Тъзи разсъждения не сж правилни по простата причина, че тръбва да се отиде по-нататък и да се види какъ стоятъ нѣщата. Естествената коприна не се пласира и тенденцията тя да господствува на тържището не се изразява въ това, че тя, заедно с изкуствената коприна, ще намѣри възможност да задоволява нуждитѣ. Не. Изкуствената коприна има свой собствен маршъ, тя върви самостоятелно. Заради това, защото способитѣ за нейното изработване ставатъ по-фини, заради това защото процесътъ на нейното изработване все повече и повече се усвършенствува и върви, за смътка на минималнитѣ разноси, винаги къмъ по-голѣми и по-голѣми постижения, нейниятъ маршъ е свършено самостоятелен. Тя бие естествената коприна — не тръбва да се заблуждаваме. Действително, първоначално нейниятъ маршъ бѣше да може да имитира, да подправи естествената коприна и по този начинъ да влѣзе въ употребата, обаче сега тя има свършено самостоятелна роля. Първо, тя отива днесъ с памучнитѣ и с вълненитѣ произведения. Вие вѣроятно сте чели заинтересованитѣ, ще ги нарека азъ, възгласи на индустриалцитѣ-текстилиц, които казватъ: дайте свобода на изкуствената коприна, защото ние нѣма да имаме производство. Защо? Защото жичкитѣ въ тѣхнитѣ платове тръбва да лъщятъ малко повече и понеже изкуствената коприна струва по-евтино отъ естествената, затова не е нужно да бждатъ отъ естествена коприна, следователно, дайте свобода на изкуствената коприна.

Тия разсъждения, г-да, сж отъ гледище на частния интересъ. Отдѣлнитѣ производители има интересъ да даде на тържището по-евтино единъ артикулъ, който сж външнитѣ си качества да бжде толкова примамливъ, колкото и она артикулъ, който отъ по-скѣпъ и по-цененъ материалъ и отъ сжщото качество и сжщия видъ ще бжде даденъ на тържището. Но отъ гледище на националната икономика тия разсъждения сж свършено неправилни и ние не можемъ и не тръбва да се увличаме отъ частния интересъ. Вземайки предъ видъ, че изкуствената коприна ще отиде да измѣсти въ долнитѣ редове на консоматоритѣ естествената коприна, ние тръбва много ясно да си дадемъ смѣтка, г-да. Ако дадемъ просторъ у насъ на производството на изкуствената коприна, ние съкращаваме поминъкъ отъ бубарството и производството на естествена коприна ще тръбва да бжде съкратено. Днесъ въ Франция огромни плантации отъ черници се унищожаватъ, защото естествената коприна тръбва да отстъпи мѣстото на изкуствената, която отива да задоволява вкусоветѣ на селската и дребно-еснафската градска маса.

За менъ е ясно, г-да, че изкуствената коприна нѣма да даде възможност да се пласира естествената и ще я измѣсти. Нашитѣ платове, изработени отъ естествена коприна, можемъ да ги пласираме между едно много ограничено число консоматори на вътрешния пазаръ. Много е малка публиката въ страната, която при това спада на националния и на частния доходъ употребява и ще употребява естествено копринени платове. А тази публика ще се намалява още повече, г-да. Щомъ като е така, то значи, че ние или ще тръбва да продължаваме да изнасяме пашкулитѣ въ странство, което ще рече да ги изнасяме на безценица, или, ако е правилно разсъждението на г. Стойчо Мошановъ, ще тръбва да поддържаме сръдства било отъ държавната хазна, било отъ Земледѣлската банка, една задоволителна цена, та по този начинъ да може да сжществува този поминъкъ. Всичко това, обаче, е изкуствено, г-да. Не може вѣчно да сжществува единъ поминъкъ за смѣтка на подаяния отъ страна на държавата. Това, което може да се даде като помощъ поради бититѣ, низкитѣ цени на тържището — както това се практикува у насъ отъ три години насамъ за зърненитѣ храни и пакъ е недостатъчно и не постига прѣжитѣ, непосредственитѣ цели — но по този въпросъ другъ пътъ ще се занимаваме — това може да става само за известно време. Тръбва да си дадемъ, г-да, правиленъ отчетъ. Даже ако авансиранията, които прави почитаеми г. Стойчо Мошановъ, сж правилни, то ще бжде пакъ временно, до утре, до другиденъ. Следъ това какво ще правимъ съ този поминъкъ? Изкуствената коприна ще тържествува и нейнитѣ артикули ще се продаватъ на безценкъ. Кжде сж 360 л., кжде сж 1.000 л. за килограмъ!

Всичко това показва, че ако допустнемъ у насъ да се развива изкуствената коприна — върху това тръбва да бждемъ наясно — ние започваме ликвидация на отглеждането на копринената буба.

Следователно, въпросътъ е: ще допустнемъ ли ликвидацията съ тоя нашъ поминъкъ или ще вземемъ мѣрки да го бранимъ, да го пазимъ? Азъ мисля, г. г. народни представители, че за тоя поминъкъ у насъ ще се намѣри перспектива евентуално да продава по-евтино, отколкото продава днесъ — цената сега е надъ оная, която дава всемирното тържище — перспектива да заработи върху една база, която да го свързва съ външнитѣ тържища и, следователно, да може и занапредъ да бжде способенъ за експлоатация. Такава перспектива ние имаме и за житното производство. Нима затуй, че ценитѣ на зърненитѣ храни у насъ днесъ, поради разнокитѣ, които има нашиятъ земледѣлски стопанинъ, се намиратъ надъ уровеня на ценитѣ на зърненитѣ храни на всемирното тържище, ние тръбва да ликвидираме съ производството на зърнени храни въ нашата страна? Азъ мисля, че г. Стойчо Мошановъ, като следваме неговитѣ разсъждения, не може да допусне това, пакъ и който и да било другъ нѣма да ни съветва да постѣпимъ така.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че и по отношение на тоя много важенъ въпросъ ние тръбва да имаме ясно становище. Наистина днесъ се е разгорѣла една ужасна борба: полемики отъ всевъзможни съображения, печатане на брошури, на статии въ всички органи на печата: и отъ заинтересовани, и отъ незаинтересовани, и отъ сведущи, и отъ невежествени. Но едно народно представителство въ такъвъ критиченъ моментъ, когато поминъкътъ отглеждане на буби е сериозна помощъ на нашето страждущо земледѣлие, не бива да направи това: да постави този поминъкъ още отсега въ началото на края. Иначе казано, изкуствената коприна е единъ артикулъ чуждъ на нашето национално стопанство, чуждъ на нашето вътрешно тържище. Той иде съ бързината на капиталистическата конкурентна способностъ, защото се произвежда за смѣтка на най-низки цени. Между артикулитѣ, които идатъ на нашето тържище и които най-жестоко ще се справятъ съ нашитѣ традиции и съ условията на нашето стопанство, е и изкуствената коприна. Недейте мига, г-да, недейте си затваря очитѣ, защото действителността ще ви ги отвори много скоро.

Заключавамъ. Моето разбиране е, че по отношение на изкуствената коприна предвидената такса е недостатъчна и, следователно, тръбва да бжде увеличена. Азъ не зная кои сж били съображенията на почитаемата финансова комисия да тури тази малка такса — нѣмамъ честта да бжда нейнъ членъ, не съмъ присъствувалъ и на нейнитѣ заседания. Въ всѣки случай въз основа на тия разсъждения, които направихъ тукъ предъ васъ, моето заключение е, че таксата, която се предвижда за изкуствената коприна, е свършено недостатъчна.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Решено е да се увеличи съ още 10 л.

А. Циганчевъ (з): И то е недостатъчно. Тръбва да се изравни цената ѝ съ цената на естествената коприна.

П. Стояновъ (д): Г. г. народни представители! Ние се намираме днесъ въ положение на временна помощъ на бюджета и съ разсъжденията, които направихъ тукъ, азъ искамъ — повтарямъ — да обърна вашето внимание върху това, че тая временна помощъ тръбва да бжде логична. Тя е начало на голѣмия процесъ на цѣлото устройство на нашето индустриално законодателство, отъ една страна, и, отъ друга страна, на цѣло преустройство на нашето общо народно стопанство въз основа на новитѣ условия, които създаватъ тържищата. Е добре, единъ отъ сериознитѣ помощници на нашето днешно дефицитно народно стопанство е отглеждането на бубитѣ. Ние тръбва добре да се пазимъ отъ изкуствената коприна, колкото и тя да намира всички възможности да ни се показва приемлива и удобна, и даже скромна въ началото. *Timeo Danaos et dona ferentes.* Това е изкуствената коприна за нашия поминъкъ.

На последно мѣсто искамъ да спра вашето внимание, г. г. народни представители, върху стъкленитѣ издѣлѣя. И тукъ сме въ една областъ, кждето голѣмитѣ привилегии се англобиратъ изцѣло въ ценитѣ. Днесъ стъклария отъ чужбина почти не можемъ да имаме. Доколкото монитѣ сведения ми даватъ правото да говоря по тая материя, считамъ, че е въобще невъзможно търговскиятъ разчотъ да допустне вносъ на стъклария. Въпрѣки това,

тържището у нас е наводнено с долнокачествена стъклария и ценитъ, по които става пласирането на стъкленитъ произведения, сж сравнително голъми. И за стъкларията тръбва да се увеличи митото по съображения, че стъкленото производство е наше ново национално производство. То отдавна съществува, обаче креташе. Въ последнитъ години то се разви повече.

Заради това азъ считамъ, г. г. народни представители, че намалението на привилегиитъ се диктува.

Нашата индустрия калкулира винаги къмъ максимума, никога не калкулира къмъ минимума. И заради това нашата индустрия, въ всичкитъ ѝ браншове — извинявамъ се за изражението — лици за закрила и непременно за закрила на максималното, което тя по своя разчотъ ще тръбва да вземе. Нѣма да намѣрите, забележете това, въ никоя индустрия калкулация върху минимума, още повече калкулация върху базата на ценитъ на свободното тържище. Нито една наша индустрия не се е ориентирала къмъ минимума; всѣка се ориентира къмъ максимума.

Нашата индустрия, благодарение тия грамадни покровителства досега, работи съ инвентаръ извънредно малко производителенъ и, разбира се, вследствие на това разносикитъ ѝ сж голъми. Но следва ли българскиятъ консоматоръ да плаща данѣкъ за тая закѣснѣла техника и за тая неправилна търговска смѣтка? Азъ на тоя въпросъ отговарямъ решително и смѣло: консоматорътъ не е длъженъ да прави това, още повече, че ние имаме едно повелително указание, г. г. народни представители, дадено ни и отъ първия, и отъ последния, и отъ най-голѣмия, и отъ най-малкия избирателъ. Не си позволявамъ да правя демагогия, но обръщамъ вашето внимание върху следното. За да се привалятъ ценитъ на индустриалнитъ произведения къмъ уровня на ценитъ на главнитъ наши земеделски и скотовъдни произведения, ликвидацията на тия привилегии безусловно се налага на първо мѣсто. Тоя начинъ, по който се действува — макаръ че азъ претендирамъ, както казахъ, за размѣри по-голѣми, но не е времето сега да влизамъ въ подробности — считамъ, че е най-правилниятъ, обаче тръбва да бждемъ логични, за да не ни създаде неприятности утре, когато ще почнемъ органическа работа върху плоскостта на цѣлото народно стопанство.

Затуй азъ моля да отхвърлимъ възраженията, които се направиха по принципъ срещу таблицитъ, и по всички пунктове на таблицитъ да направимъ съответното увеличение, за да може, отъ една страна, да се увеличатъ приходитъ на съкровището, а отъ друга страна — действително да се нормализира производството. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на финанситъ.

М. Дочевъ (д. ср): И азъ искахъ думата.

Р. Маджаровъ (д. ср): И азъ съмъ записанъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Позволете ми да дамъ обяснения, понеже се навлиза въ общи разисквания. Следъ туй, ако обичате, вземете думата.

С. Мошановъ (д. ср): Вие можете въ всѣко време да говорите.

Министъръ С. Стефановъ: Понеже виждамъ, че се развиватъ много широки дебати, то, за да се съкратятъ, нека дамъ нѣкои обяснения.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. министре! Преди да почнете да говорите, ще положа на гласуване предложението за продължение на заседанието до 23 часа.

Който е съгласенъ да се продължи заседанието до 23 часа, моля, да вдигне ржка. Мнозинство, Събранието приема.

И. Драгойски (д): До приемане на законопроекта.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Не до приемане на законопроекта, а до 23 часа, защото ще се приеме и другъ законопроектъ.

Има думата г. министърътъ на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Най-важниятъ въпросъ, който урежда настоящия законопроектъ, това е регламентацията на нашето индустриално производство, направено съ тритъ таблици. Отъ самитъ

мотиви на законопроекта е ясно за всички, както и за онѣзи, които критикуватъ таблицитъ, защо сж такива таблицитъ. Приемамъ, че има значителни грѣшки за коригиране по простата причина, че въ първоначалния проектъ бѣше прокаранъ единъ другъ принципъ за облагане на всички тия производства, които ги виждате сега обложени по таблицитъ чрезъ абонаменти и патенти. Въ мотивитъ на законопроекта се казва много ясно, че и сегашниятъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия и по-предшниятъ, ако щете, покровителствува еднакво всички видове индустриални производства и дава възможностъ при високата митническа протекция, която съществува, на нееднакво, много различно и чрезмѣрно използване на тая протекция отъ нѣкои индустриални производства.

Въпросътъ е много интересенъ и отъ голѣмо стопанско значение, но азъ мисля, че не му е тукъ мѣстото да се впускаме въ голѣми дебати по него. Съ право се забеляза, че законътъ за насърчение мѣстната индустрия тръбва да носи заглавие, както азъ казахъ навремето, когато се приемаше, законъ за насърчение мѣстното производство, и съобразно съ характера на всѣко производство се дадѣше съответното насърчение, като се държи смѣтка и за митническата бариера, която съществува. Сегашниятъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия дава еднаква протекция, а законътъ, който бѣше преди него, правѣше разлика въ насърчението. Действащиятъ законъ нѣма общи и специални облаги, каквито имаше въ предшестващия законъ. Действащиятъ законъ тръбваше да бжде единъ законъ ликвидационенъ, защото следъ единъ периодъ отъ 35 години на насърчаване на индустриалното производство то се издигна до степенъ, за да може безъ никаква по-нататъшна протекция, освенъ митата, да живѣе, да се развива и да създава стопански блага за страната, а сѣщо и да дава приходи на фиска.

Г. Стойчо Мошановъ каза, че индустрията тръбва да бжде насърчавана. Никой не отрича това. И е много погрѣшно, г. г. народни представители, гдето се създава едно настрение срещу индустриалното производство. Въпросътъ за една корекция на закона за насърчаване на мѣстната индустрия е свършено другъ, но не тръбва да се създава такова настрение, като-че-ли индустриалното производство е пакостъ за страната. Азъ, който съмъ критикувалъ най-много, когато се приемаше законътъ за насърчение на мѣстната индустрия, не употребѣхъ израза паразитна индустрия, други следъ туй го употребѣхъ. Азъ считамъ, г. г. народни представители, че всѣко ново производство, което може да се създаде въ страната съ целъ да намали външния вносъ и да създаде повече работавъ страната, не е паразитно. Индустрията става паразитна, макаръ да е напълно национална, най-тежка и най-здрава, тогава, както забеляза и г. Стояновъ, когато бжде оставена безъ регламентация и нарушава хармонията, която, безспорно, тръбва да се поддържа между всичкитъ производства, особено пѣкъ при новитъ условия, които настѣпиха въ последнитъ години.

Тръбва още да добавя, че когато се е измѣнявалъ законътъ за насърчение на мѣстната индустрия съ оправданието, както каза г. Мошановъ, да се насърчава производството съ огледъ на това, че и фискътъ да има приходи отъ блага, които то създава, за тая втора частъ не е помислено. Това е една празднота въ закона, и то по две посоки. Законътъ днесъ освобождава не само 50% отъ печалбитъ на индустрията, а почти всички печалби, споредъ закона за данѣка върху дружествата, възъ основа на едно удостоверение, което се взема отъ Министерството на търговията по забележката къмъ чл. 13. Отъ друга страна, не се е мислѣло, че когато се създава насърчение, това насърчение постепенно съ развитието на индустрията ще намалява вноса на готови фабрики отъ вънъ, а отъ това косвено държавата ще губи, като се лишава отъ приходи, отъ мита върху готовитъ фабрики, вмѣсто които ще се внасятъ сурови материали. Би тръбвало, споредъ предвидѣнията, които тогава се направиха, паралелно съ създаването на индустриални производства, споредъ характера имъ, да се предвидѣха въ самия законъ приходи за държавата, за да можеше съ развитието на индустрията тѣй бърже и въ такива размѣри да се попълнятъ онѣзи приходи, които се губятъ за държавата вследствие създаването на тая индустрия. Ние не можемъ да смѣтаме като загуби за фиска митото, което индустриалнитъ предприятия не плащатъ, и да смѣтаме, че това е пакостъ за народното стопанство. Тръбва да обрнемъ и другата страница на листа и да видимъ, че много наши индустриални производства даватъ на нашия консоматоръ продукти, несравнено много по-евтини отъ ония, които биха били внасяни отъ вънъ, заедно съ митата имъ.

Ще ми се каже, че ако имаше такъв внос, ще постъпват и мита. Но тогава трябва да се прецени каква би била разликата в износа на чужди деизви, ако се внасят готови фабрики, като се има предвид, че за суровите материали, които внасят много индустриални предприятия, се изнасят деизви едва половината, или $\frac{1}{2}$ от деизитът, които биха били нужни за внос на готови фабрики, а останалата част остава вътре в страната.

Г. Мошанов си послужи съвършено погрешно с два несполучливи примера, макаръ иначе неговата мисъл да е права и аз да съм съгласен с нея. Много правилно е, че законът за насърчение на местната индустрия трябва да протектира създаването и на производства вторични, не основни, защото основните производства, т.е. които употребяват наши сурови материали, никога няма да се родят, ако не съществуват вторичните производства. Тъй аз разбирам неговата мисъл.

С. Мошанов (д. сг): Тази беше моята мисъл.

Министър С. Стефанов: Но аз казвам, че вторичните индустрии не са паразитни и несполучливо се наричат тъй. Памучното тъкачество не е паразитна индустрия. Както сам г. Мошанов забеляза, не била намърена формула, за да се направи правилна регламентация на протекцията. Там е виновен законодателят, но ние не можем да наричаме това производство паразитно, то трябва да бъде най-много насърчавано, защото впоследствие то ще стане първично, когато в страната се произведе суровият материал, който то преработва. Две производства са най-характерни: коприненото тъкачество и памучното тъкачество, които първоначално бяха вторични, но днес вече — благодарение туй, че се насърди производството на памука и че се създаде копринено и памучно предачество — тия производства са първични. Вие виждате, че само от миналата година досега предарството на памука се увеличи почти два пъти повече, отколкото е било до миналата година. От гледище фискално, от гледище стопанско и от гледище, ако щете, социално — за да се не дразни око на онзи, които изнемогат — най-голямата, основната грешка е, че не се е мислило за регламентация, за да се поддържа една хармония между производствата, която никога при разрешението на стопанските проблеми не трябва да отсъства. Тая хармония трябва да бъде винаги ръководната нишка при установяването на законоположенията.

Същата бележка бих могъл да направя и за металната индустрия. Понеже законът не е много категоричен, вие можете всяко едно метално производство да го вмъкнете в изобретения в този закон групи. Законът не прави различие в насърчаването на предприятия, които употребяват сурови материали, и предприятия, които употребяват полуфабрикати. Вследствие на това считат се за индустриални предприятия и тия, които извършват само едно обикновено фасониране на метала. Много ясно е, г. Мошанов, че не е станало грешно тълкуване на закона.

С. Мошанов (д. сг): Грешно прилагане има. Изрично е казано, г. министре, че металът трябва да претърпи една преработка, преди да се фасонира. Само такова предприятие трябва да се насърчава.

Министър С. Стефанов: Закон не могат да бъдат обяснения на докладчика.

С. Мошанов (д. сг): Обясненията на докладчика са задължителни. Върховният административен съд по три случая, обжалвани при него, признава, че всички тълкувания, които са дадени от докладчика и с които е бил съгласен министърът, са мъдровидни и задължителни за министерството.

Министър С. Стефанов: Аз съм длъжен да направя бележка, че смисълът на един закон не може да се основава на коментарите и тълкуванията, дадени от докладчика при гласуването му. Законът за насърчение на местната индустрия трябва да съдържа ясни и категорични положения, които да указват насърченията на всеки род производство. Правилно категоризиране не е намърено, и там е основната грешка.

Г. г. народни представители! Посочиха се конкретно някои производства, какъ могли да бъдат обложени — напр., книжната индустрия, циментната и стъкларската; оставям настрана гугената, по която ще си кажа после приказката. Г. г. народни представители! Трябва да ви кажа, че не може да има по-идеално разрешение на въпроса,

във връзка с действителното положение, от онова разрешение, което е дадено в първия отдел на законопроекта чрез увеличаване на адвалорните такси. И това е направено с пълно познаване и преценка на действителното положение и по него няма абсолютно никакво възражение от заинтересованите, защото те получиха един обоснован отговор. От тия облагания, които правим, третия четвърти няма да причинят увеличение на цените, тъй както не се увеличи цената на фабрикатите с досегашните две увеличения на адвалорните такси. Но, г. г. народни представители, при тази аномалия, която съществува в закона за насърчение на местната индустрия, дето еднакво всички индустриални производства се протектират, ние не можехме да не преминем към увеличаването на адвалорните такси. 3% беше адвалорната такса върху всички внасяни за индустрията материали, били те сурови или полуфабрикати. В туй число, ако щете, и ланцовете за бижутерната индустрия — и те са внасяни с 3% мито. Днес са поставени в 60%, което далеч не е достатъчно, за да се достигне най-минималната цена на ланцовете, внесени от вън, заедно с митото. Такива примери мога да ви посоча много.

Но, г. г. народни представители, циментната индустрия — вземам за пример най-типичното българско национално производство, без никакъв внос от вън — върши един грабеж.

С. Мошанов (д. сг): Недейте казва такива големи думи.

Министър С. Стефанов: Когато един тон цимент коштува 500 л., да се продава до миналата година по 1.500 л., такъв грабеж, г. г. народни представители, не може да бъде оставен да продължи. Ето ви пример за необходимостта от създаване една хармония между производствата.

С. Мошанов (д. сг): Имате картелна комисия, г. министре. Като облагате цимента, повдигате цената му.

Министър С. Стефанов: След създаване картелната комисия, циментът се нормира 1.100 л. тона, а преди 2 години беше 1.500 л. Това ви е известно и няма защо да приказвам за неща, които са неоспорими. Те са знаят.

Също така облагаме книжната индустрия, производството на картон и на обикновения книга.

Може ли, г. г. народни представители, да не се облагат тия три индустриални производства, които очевидно са монополни предприятия, без да се конкурират помежду си? Когато много други индустриални предприятия у нас са свели цените на произведенията си до една норма, без да смътат нито един сантим мито, нито от насърченията, какъ можем да оставим от тия производства фискалът да не взема нищо, а консоматорът да бъде обирая? Особено трябва да имаме предвид, че три четвърти тъкмо от тия индустриални производства са чуждестранни и изнасят от страната около 700—800 милиона лева годишно печалби в чужда валута. Това положение днес по никакъв начин не може да бъде оставено да продължава, особено когато се намираме при туй девизно стъснение, при туй намалени цени на нашето земледелско производство, при които нямаме възможност по никакъв начин да увеличим постъпленията в държавната каса, освен с корекции в облагането на индустриалното производство, които правим сега. Компанията на Себион за електрическото осветление изнася годишно 120 милиона лева печалба, но нямаме възможност да намалим тая печалба, защото Ньойският договор казва, че не можем да бутаме там.

С. Мошанов (д. сг): Слава Богу, там е Сговорът не е виноват!

Министър С. Стефанов: Но производството на цимент и производството на хартия използват напълно вносно мито. Хартията, при 12 л. средна костуема цена, я продават по 18—18.50 л., когато внасяната от вън хартия с митото коштува 20—20.50 л. Значи, поддържа се един малък марж под тая последна цена. Тогава, г. г. народни представители, какъ може да се поддържа, че подобна индустрия ще бъде разсипана или че консоматорът ще бъде засегнат, или че сме щели да посъквим значително живота, ако бъде обложена тая индустрия? Аз бих разбрал тия възражения само когато се посочат конкретни примери, защото не въ еднакво положение се намират нашите индустриални

производства. Мжнотията е там, че въ законопроекта не може да се говори за индустриалните предприятия на X или Y, а се говори за категории производства. А разните категории индустриални производства имат еднаква протекция, без да се вземе пред вид дали се конкурират помежду си или имат фактически монопол; без да се вземе пред вид дали производството им е от първа необходимост или е от второстепенно значение. Разбира се, има и такива производства, които, въпреки че сж въ монополно положение, не могат да прокопсат. Азъ получихъ възражения отъ комисията по облагането на книгата, цимента и стъклото и не бѣхъ съгласенъ съ решението, което наддѣлѣ — да не бѣдатъ много обложени тия производства, защото тѣхнитѣ артикули били отъ първа необходимост. Казахъ и по-рано, че този законопроектъ би трѣвало да говори конкретно, ако щете, за всѣко едно предприятие, но това не може да стане. Тия три производства продаватъ своитѣ произведения по качества съвършено по-долни отъ външнитѣ. Не може да се опредѣли цената на тѣхнитѣ продукти нито чрезъ закона за картелитѣ, нито чрезъ нормировкитѣ на специалната служба за нормиране ценитѣ. Нѣмаме и възможностъ да проследимъ ценитѣ на артикулитѣ, докато отидатъ до консоматора. Ще ви посоча за примѣръ единъ артикулъ отъ първа необходимостъ — памучната прежда въ пакети, артикулъ на широката консомация. Цената, по която се продава пакетътъ отъ индустриалнитѣ предприятия, е нормирана, но като мине преждата презъ втора и трета ржка, цената ѝ се увеличава. Нека всѣки отъ васъ направи провѣрка отъ който край е, по каква цена купува консоматорътъ пакета, чилето памучна прежда.

Обаждаатъ се: Сжщо е и съ гвоздентѣ.

С. Мошановъ (д. сг): Всичко е така.

Министъръ С. Стефановъ: Ето защо, казвамъ, че не можемъ да си въобразяваме, че е достатъчно да приемемъ единъ законъ за нормиране ценитѣ, за да смѣтаме, че сме разрешили проблемата. Имайки предъ видъ, че трѣбва да търсимъ приходи за държавата, като се ржководимъ отъ принципа, че трѣбва да вземаме само отъ тамъ, откъдето можемъ да вземемъ, а да не засѣгаме ония, които не могатъ нищо да дадатъ, ние трѣбваше да преминемъ къмъ туй облагане, докогато се коригиратъ всички специални закони, които се засѣгатъ съ настоящия законопроектъ — да го нареча, ако щете, торба, въ която е влѣзло всичко.

По една или друга причина новъ законъ за индустрията още не е внесенъ тукъ. Това е една грѣшка. Той трѣбваше да бѣде внесенъ. Сега се приготвяла и трѣбва да бѣде внесенъ, защото три четвърти отъ този законопроектъ не е нищо друго, освенъ регламентация на индустриалното производство по едни начини, въ голѣмата си частъ и неудачни, и непрактични, и много мжчни, и създаватъ известни настроения. Всичко това би се уредило съ единъ новъ законъ за насърчение на индустрията много по-добре, отколкото по тоя начинъ, по който ние тукъ прибѣгваме. Защото не можемъ да увеличимъ митата върху телото, увеличаваме само адвалорнитѣ мита върху стойността, по силата на чл. 3 отъ закона за митницитѣ. Това е единствениятъ начинъ, по който можемъ да заобиколимъ закона за насърчение мѣстната индустрия, безъ да бѣдемъ обвинени, че засѣгаме права, дадени по този законъ. Особено е необходимо това облагане при днешнитѣ цени на суровитѣ материали, които сж много ниски, и специално при ценитѣ на материалитѣ, внасяни отъ нѣкои индустриални предприятия, които цени сж много малки спрямо ценитѣ на готовитѣ фабрикати. Ще трѣбва да се съгласите, че чрезъ принципа, прокаранъ въ настоящия законопроектъ, чрезъ тази единствена мѣрка, увеличението на адвалорното мито, можемъ да постигнемъ желаната регламентация на индустрията, макаръ да облагаме $\frac{3}{4}$ отъ внасянитѣ материали съ адвалорни мита. Много отъ материалитѣ, които по законопроекта се облагатъ съ високо адвалорно мито, далечъ нѣма да платятъ туй мито. Да не си правимъ иллюзия, че нѣкои материали ще платятъ 60% или 40%. Ето защо, като търсимъ други начини на облагане, това е напълно основателно и напълно оправдано.

Азъ ще се съглася съ всички бележки, които ще се направятъ по таблицата, за абонаментитѣ. Г. г. народни представители! По законопроекта на министерството, тоя, който ви се представи първоначално за тритѣ четвърти отъ фабрикатитѣ, за които нѣма възможностъ да бѣдатъ обложени само чрезъ облагане суровия материалъ, предвиждаме една вътрешна такса, внасяна въ фабриката, не

на митницитѣ. Отъ гледище техническо ние бѣхме прибѣгнали до системата на облагане съ акцизъ върху готовия фабрикатъ. Но и самиятъ азъ бѣхъ въ едно двоумение, дали при нашата действителностъ една такава мѣрка — да облепваме всѣко парче отъ готовитѣ фабрикати съ нѣкакво акцизно билетче, безъ да имаме възможностъ да контролираме цѣлата тази работа въ нейнитѣ детайли — би могла да бѣде приложена. Ето защо ние измѣнихме основно проекта и тамъ, където намѣрихме, че суровиятъ материалъ е по-голѣмъ факторъ за цената на готовия продуктъ, ние приложихме принципа на облагането съ една допълнителна такса сжщия тоя материалъ, който веднѣжъ вече плаща адвалорна такса; но тая такса е вече вътрешна такса. И понеже има възможностъ количеството на този материалъ да бѣде проследено чрезъ митницитѣ, властта ще си служи само съ тѣзи срѣдства и ще има една сигурна база да прави вътрешния облогъ, безъ даже да поставя контролоръ въ самото индустриално предприятие.

Обаче не всички индустриални производства се поддаватъ по естеството си на този начинъ на второ облагане и въ установяването на тая тарифа — което, трѣбва да призная, стана тѣй набързо вече въ самата комисия и нѣмаше възможностъ да се правятъ ония изчисления, които ние вече имаме приготвени за нашия проектъ, но върху базата на другия принципъ, който ние намирахме, че значително ще усложни работата и въ повечето случаи е неоправданъ — азъ за себе си трѣбва да призная, че има сторени доста грѣшки: нѣкъде много надутъ, нѣкъде оставено недостатъчно дообложено. Нека не се страхуваме, когато ще критикуваме по-нататѣкъ конкретно. Като признаемъ тия грѣшки тукъ и тамъ — които азъ ще се съглася въ комисията да ги коригираме — правя апелъ: всѣки, който ще дойде въ комисията да прави предложение за коригиране, да не се ржководи отъ настроения спрямо това или онова предприятие, или отъ друго, отъ лични интереси, които е дошелъ въ комисията да защитава — нека бѣда извиненъ — ами да се ржководи само отъ познаване на работата; и, ако той я познава действително, нека дойде да се обоснове, да прави предложения — тѣ ще бѣдатъ вземени подъ внимание, защото, признавамъ, че при бързата промѣна нѣкои и други грѣшки сж сторени.

Азъ считамъ за излишно, г. г. народни представители, да се впускамъ въ подробности и да аргументирамъ нуждата отъ облагане всички ония производства, които трѣбваше да бѣдатъ обложени. Вземамъ за примѣръ гумената индустрия — едно производство, което е направило неизмѣрима пакостъ на нашата страна. Г. г. народни представители! Отъ вноса на 1 милионъ килограма сурова гума, която днесъ ние допълнително облагаме съ 3 златни лева — намѣрихме за по-практична тая формула — се произвеждатъ 3 милиона килограма обуца. Въ всѣко едно парче, споредъ сведенията отъ самитѣ заинтересовани, се съдържа само 33% гума; значи, вътре има още два пжти повече примѣси отъ други материали, независимо отъ това, че има и платъ и други нѣкои още материали за различнитѣ видове обуца, които се произвеждатъ отъ гума. Вие ще трѣбва да се съгласите, че това производство на 3 милиона килограма гумени обуца, което би се допустнало само за специални цели, но което измѣсти производството поне на 2 милиона килограма обувки, които могатъ да бѣдатъ произведени отъ нашъ суровъ материалъ, който го има въ страната, не може да не бѣде — не ще употребя думата „преследвано“, защото то е вече създадено — но достатъчно обложено, за да се даде възможностъ на оня, който днесъ изнемогва, да продължи пакъ да съществува и да даде добра цена на суровия материалъ, отъ който това производство става. Думата ми е за кожитѣ, които се намиратъ въ страната и се преработватъ отъ нашето еснафство.

Съ този единственъ примѣръ, г. г. народни представители, азъ искамъ да поясня мисълта си и да подкрепя принципа, който е прокаранъ тукъ, като съмъ съгласенъ съ всички направени бележки, че далечъ не съ този законъ трѣбва да се регулира тази материя. Въпросътъ е принципиаленъ, въпросътъ е голѣмъ. Той трѣбва да се уреди въ съответния законъ за индустрията. Но при невъзможността всички тѣзи закони да се измѣнятъ набързо и да се поравятъ грѣшкитѣ, които има въ тѣхъ, и предъ видъ голѣмата и повелителна нужда, която имаме днесъ, да търсимъ приходи за държавата, ние засѣгаме това производство съ настоящия законопроектъ.

Считамъ, че не създаваме никаква анархия, както мнозина искатъ да кажатъ, защото причинитѣ за недоволства, мжки и трудности днесъ въ нашето производство не

лежатъ въ този законъ, а лежатъ другадѣ. По този въпросъ при другъ случай, при другъ поводъ можемъ да се обяснимъ. Много малко това би попрѣчило на производството, ако ние имаме едни шо-годе нормални стопански условия и възможности, за да може производството да живѣе, та нека дойде кусурътъ на регламентацията да сѣгне неговото съществуване!

Г. Юртовъ (нар. л.): Г. министре! Позволете да Ви прекъсна, за да не става нужда после да давате обяснение. Никѣде въ таблицата не виждамъ да се споменава за платна, хасета и американи.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Юртовъ! Тия производства сѣ достатъчно обложени въ първия отдѣлъ чрезъ адвалорнитѣ такси, та не е сметено за необходимо да бъдатъ обложени тѣ още единъ пътъ тукъ. Освенъ това тѣ сѣ артикули отъ такъвъ характеръ, че не могатъ да бъдатъ обложени повече; ония, които сѣ по-фини, тѣ сѣ отишли въ първия отдѣлъ, където сѣ обложени съ 40%. Ако преминемъ и въ тази тѣнкотия, която съществува и която само съ законъ би могла да се оправи, и да засегнемъ и такива артикули отъ първа необходимостъ, то би трѣбвало да направимъ този законъ цѣль томъ! Засѣгаме едрото, главното, това, което дразни, което бие въ очи и което може да даде приходи, безъ, обаче, да посѣпне. Тамъ вече увеличението на облога би могло да става за смѣтка на посѣпването на продукта.

Съ тѣзи нѣколко бележки, г. г. народни представители, азъ искамъ да улесня критикитѣ, които ще се направятъ. Съ декларацията, която азъ правя, че приемамъ, какво съ промѣната нѣкъде се допуснаха известни грѣшки съ облагане било въ повече, било въ по-малко, мисля, че улеснявамъ дебатитѣ, които ще станатъ по-нататъкъ. Но трѣбва да забележа, че азъ нѣма да се съглася да се гласуватъ сега инцидентно каквито и да било предложения за измѣнения въ тритѣ таблици. И затуй бихъ ви молилъ да не се спирате даже на отдѣлни артикули. Всички бележки и конкретни предложения ще се преценятъ въ комисията и ще се поправятъ всичкитѣ допустнати при второто четене грѣшки. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. ср.): Г. г. народни представители! Ако бѣше предъ насъ точното състояние на различнитѣ фабрични заведения, може би, при по-голъмо познаване на нѣщата, ние щѣхме да дадемъ и по-пълни дебати и да знаемъ какво мнение да изкажемъ и какъ да гласуваме по предложенитѣ отъ г. министра на финанситѣ мѣрки.

Заявлението на г. министра, че при другъ случай ще може да се произнесемъ, кара менъ, като вземамъ думата, да не говоря общо за нашата индустрия. Ще засегна, обаче, едно или две отъ перата, като тукъ сѣ предвидени, защото считамъ, че едно предупреждение ще има днесъ значение; а ако пропуснемъ момента, утре може да се създаде едно положение, което мъчно може да се поправи. Затова азъ най-напредъ, като повдигамъ въпросъ за облагането на изкуствената коприна, ще питамъ г. министра на земледѣлието: вѣрно ли е сведението — доколкото зная, то е вѣрно — че е изработенъ законопроектъ за покровителствуване производството и преработването на естествена коприна, въ какво положение се намира и скоро ще бѣде ли прокаранъ?

Министъръ К. Муравиевъ: Днесъ мина презъ Министерския съветъ.

С. Мошановъ (д. ср.): Часъ по-скоро трѣбва да излѣзе отъ тамъ.

Р. Маджаровъ (д. ср.): Настоявамъ тази работа да стане по-скоро, защото се касае за единъ артикулъ отъ нашето народно стопанство, който, въпрѣки голѣмата криза, която съществува днесъ, въпрѣки развитието на производството на изкуствена коприна, може да създаде поминъкъ на населението у насъ въ мѣстата, които днесъ иматъ слабо друго производство. И когато се внесе този законопроектъ да го обсъждаме тукъ, първото нѣщо, което трѣбва да направимъ, за да може да се гарантира развитието на това производство, ние ще го направимъ. Азъ считамъ, па и обективно е тъй, че трѣбва всички мѣрки да бъдатъ взети, за да може да се засили производството на пашкули, точенето на коприна, боядисването

и преработването. Тогава ще видимъ, че ще е празенъ въпросътъ, който днесъ се повдига — че пашкулитѣ, като иматъ ниска цена на европейския пазаръ, и като потърсимъ по-висока цена и не можемъ да я получимъ, не можемъ да ги оставимъ въ складовѣтъ и по тоя начинъ да изоставимъ производството на пашкули, ако не получимъ привилегии отъ нашитѣ кредитни учреждения, каквато е Българската земледѣлска банка.

Г. г. народни представители! Този въпросъ не съществува само въ България. Въпрѣки че навсѣкѣде има криза днесъ, въпрѣки че има авархия въ всички европейски държави, въпрѣки че има намаление на производството на луксовни произведения и промѣняването на това производство, презъ 1932 г. производството на осемъ страни, които сѣ главни производители на естествена коприна, е намалено само съ около 30.000 кгр. Прочее, като следимъ туй, което става въ свѣта, не трѣбва да дойдемъ до заключението, че у насъ не трѣбва да има производство на естествена коприна, защото тя е луксозенъ предметъ.

Коприната е луксозенъ предметъ по отношение на странитѣ, които сѣ консоматорки, но коприната не е луксозенъ предметъ по отношение на странитѣ-производители. 80% отъ коприната, произведена на земното кълбо, се добива въ Япония, която дава 80.000.000 кгр., и въ Китай, който дава надъ 200.000.000 кгр. Тамъ тя е обикновено нѣщо, служи за обикновено облѣкло на населението. Явно е, като имаме предъ видъ това, което става въ другитѣ държави, че ако у насъ се приложи една планомѣрна стопанска политика въ производството и въ преработването на коприната, ще можемъ една голѣма частъ отъ произвежданата коприна да я консумираме вътрѣ въ страната. Коприната вече даде известни резултати за копринената индустрия. Ние копринене платове отъ чужбина не внасяме. Но ние — и азъ натѣртвамъ на това, за да бѣде добре отбелязано — можемъ да бѣдемъ и страна експортѣрка и то монополна експортѣрка по отношение на бѣлата коприна. Нѣма днесъ — това констатирахъ отъ справката ми, правена между чужди фабриканти — по-хубавъ пашкулъ отъ произвеждания бѣлъ въ България, който, колкото и да се продава евтино на италианския и други пазари се употребява за подправка на най-хубавитѣ и най-скѣпнитѣ копринене платове. Една анкета на Министерството на земледѣлието ще потвърди това мое твърдение. Когато изнасяме и други артикули, произвеждани въ нашата страна, каквото е гроздето, ние можемъ да станемъ монополни износители и на коприна, особено бѣлата, предъ видъ на качествата ѝ, и да бѣдемъ вънъ отъ конкуренция. Особено при една добра организация на производството у насъ, ние можемъ да станемъ монополни износители на този родъ коприна. Но тъй, както се предлага — да чакаме отъ благоволенieto или отъ възможноститѣ на Земледѣлската банка, та да даваме премии, за да пласираме тая коприна на външнитѣ пазари, което коштува скѣпо — не съмъ съгласенъ. Трѣбва да преработваме коприната въ такива качества, че да станемъ действително износители безъ конкуренция.

Г. г. народни представители! Задржамъ вашето внимание, за да ви изтъкна, че добрата организация по-скоро зависи отъ хората, отколкото отъ голѣмитѣ капитали, които се пласиратъ. Производството на коприната и точенето ѝ не става съ скѣпи уреди — тѣ струватъ около 50—60.000 л. единиятъ. И при групирането на селското и особено на полупланинското население, тѣзи капитали, които сѣ вложени, ще поевтинятъ източванието на конци: Хубавата частъ ще бѣде продадена, а обикновената частъ ще бѣде запазена за употребление отъ населението. Пъкъ и нека ви изтъкна, че България е била износителка на коприна презъ вѣковетѣ. Още преди 80-тѣ, 90-тѣ години тя е имала фабрики за преработването на коприна. Това изтъквамъ предъ васъ, за да помоля часъ по-скоро законопроектътъ да мине въ Народното събрание и да му дадемъ пълна широчина не само за покровителствуване, но и за насърчение и гарантиране на производството и преработването на коприната.

Едно време се смѣха, когато бѣхме изнесли 20.000 омачкани яйца въ тенекеа. Това бѣ въ 1900 г. До миналата година, обаче, ние достигнахме съ износа на яйца до милиардъ. Смѣха се и преди да станемъ експортѣри на грозде. Преди нѣколко месеца „Le temps“, единъ отъ голѣмитѣ французки вестници, би тревога, че България се явява монополна износителка на качествено грозде и е достигнала годишенъ износъ до 1.200 вагона, и съветва французитѣ да взематъ мѣрки, за да могатъ да конкурриратъ на пазара българското грозде. Ние говорихме, че сѣненето на памукъ у насъ не дава резултатъ и се подигравахме, а той стана производство, за което днесъ европей-

цитът се питат: вѣрно ли е? Когато при сѣщитѣ условия бѣде поставена коприна, и тя ще бѣде единъ отъ най-добритѣ браншове на нашето народно стопанство. По една смѣтка на фабриканти — тѣзи, които точатъ, и тѣзи, които боядисватъ — ние можемъ да имаме едно производство надъ 1 милиардъ лева и единъ експортъ между 300 или 400 милиона лева, безъ да се усѣти на мировия пазаръ, че ние сме изнасяли коприна. И ние ще изнасяме главно тѣната бѣла коприна.

Но ако азъ вземахъ думата по този въпросъ, то е за да кажа, че трѣбва и да бързае. Ако речемъ по досегашния законъ за изкуствената коприна да урегулируме нейното положение, тя ще дойде, както редица индустрии, въ такава мѣстна коприна съ своитѣ капитали, че по-мѣчно ще бѣде вече да успѣемъ по въпроса за развитието на чисто домашното производство на естествена коприна.

Ние все викаме противъ захарнитѣ фабрики, че изнасятъ стотици милиони лева; и министри, и депутати произнасятъ речи, а захарта е все 30 л. килограмътъ! Капиталътъ е силенъ, особено въ малкитѣ страни, където нѣма събудиено обществено мнение. Ние изпитавме сѣщото и съ фабриктѣ за платове. Фабриктѣ се развиватъ и, както казва г. министърътъ, изнасятъ се въ странство стотици милиони лева печалби въ годината отъ две-три фабрики. Тѣй става и съ изкуствената коприна. Производството ѝ е вече достатъчно засилено. Когато тя, която се произвежда отъ първични материали, дойде да се стабилизира окончателно на пазара, натрупанитѣ капитали ще прѣчатъ за развитието на производството на естествена коприна. И за да не дойдемъ до това положение, когато ще бѣдемъ подлагани на изкушения, желателно е своевременно още да се произнесемъ по въпроса: естествена или изкуствена коприна? Не може да става дума, че ние свободно бихме могли да ратуваме за едно производство, което си служи съ първичнитѣ материали, находящи се у насъ, и ги преработва въ Европа, защото ние не можемъ да ги преработваме; пѣкъ и не е желателно да ги преработваме, защото тѣхното преработване не може да даде прехрана на голѣма частъ отъ населението. Такава индустрия не смѣтаме, че ние трѣбва да поддържаме. Съгласенъ съмъ съ г. Петко Стояновъ, че въ комисията производството на изкуствена коприна трѣбва да бѣде обложено съ такива такси, които да намалятъ консумацията на тази коприна въ България. Че защо непременно ще уйдисваме на тѣлата, на модитѣ, да употребяваме изкуствена коприна? Ние можемъ да задължимъ населението въ голѣми кризи да облѣче това, което за сега конкурира. А естествената коприна конкурира. Конкурира още и памукътъ, конкурира още и ленътъ. Ше носимъ по такъвъ начинъ дрехи, които малко наистина лъжатъ, но които въ България се произвеждатъ. И такива законодателни мѣрки ако ни предложатъ, азъ всѣкога ще си вдигна ржката и ще ги гласувамъ. Но тази такса, която е тукъ прокарана за изкуствената коприна — точни изчисления нѣма да правя — тя, г-да, е нищо. Срещу стойността на предметитѣ, които внасяме, тя е нищожна, както е въпросътъ съ гумата, съ каучуковитѣ издѣлия.

Затуй азъ считамъ, че г. министърътъ трѣбва да си вземе бележка и въ комисията този въпросъ да бѣде разрешенъ въ смисълъ да се спѣне внасянето на изкуствената коприна и да се избѣрза съ прокарването на закона и вземане мѣропринятия за развитие производството на естествената коприна. Този въпросъ трѣбва да се разреши, нѣма защо да се вѣтимъ около него. Народното събрание може да изиска отъ министра да каже: дайте ми законъ — и може да създаде положението, които азъ изтъквамъ.

Толкова по този въпросъ. Азъ ще засегна и другъ въпросъ. Азъ бихъ молилъ комисията да оттегли плащането 3% за новитѣ имоти. Азъ питамъ г. министра на финанситѣ: при падането ценитѣ на наемитѣ въ голѣмитѣ градове, както и въ София, съ 20% — освенъ за магазинитѣ въ центъра — какъ може да се поддържа това? Когато дойде на второ четене законопроектътъ за намаление наемитѣ, азъ ще кажа моето мнение. Азъ ще посоча наемитѣ отъ 1929 г., които сѣ спаднали наполовина. Вие ще спѣнете строежа на голѣмитѣ постройки въ София. За да плащатъ хората по-малко, ще строятъ по-малки къщи. Съ това вие ще направите да изникнатъ въ софийското поле колиби или пѣкъ ще спрете строежа. Ами това никъде днесъ не става. Днесъ навсѣкѣде се централизиратъ градоветѣ, за да може да се развива благоустройството и хигиената. Не може по такъвъ начинъ да се постъпва, когато се намалаватъ приходитѣ. Следващата година, ако г. министъръ Стефановъ бѣде пакъ министъръ на финанситѣ — вземамъ думата, за да отбележа именно това — ще види какво ще получи по декларациитѣ, които ще се подаватъ сега. Най-вѣрното мѣрило сѣ тѣзи декларации.

Тѣ ще ви дадатъ една граматна разлика. Може ли, когато се касае за благоустройството на градоветѣ, да се законодательствува по такъвъ начинъ? Законътъ за желѣзницитѣ, който мина по препорѣка на Финансовия комитетъ при Обществото на народитѣ, се измѣни отведе съ единъ отъ членоветѣ на законопроекта за засилване приходитѣ на държавата. Това нѣщо е неправилно.

Азъ свършвамъ. Искамъ да чуя декларация отъ г. министра, че покрай многото закони, които минаватъ, трѣбва да мине и законътъ за насърчение производството на естествената коприна; и то докато е време, защото преди 2—3 месеца имаше съобщение отъ производителитѣ на изкуствена коприна, че тя е евтина и че тя може да послужи за смѣване въ платоветѣ. А за да успокоятъ бубопроездителитѣ, въобще производителитѣ на естествена коприна, казаха, че ще правятъ смѣване на нишки, че боята била скѣпа. Готви се вече отъ странство да се пренесе една голѣма фабрика, която ще прави боядисването. Фабрика се създава, въобще правятъ се усилия да се получи резултатъ въ тая насока.

Това сѣ въпроситѣ, които имаше да повдигна.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Момчо Дочевъ.

М. Дочевъ (д. ср): Г. г. народни представители! Азъ ще бѣда свършено кратъкъ, защото нѣма да повтарямъ мотивитѣ, аргументитѣ, които се изказаха отъ тукъ (Социалистическата) и отъ тамъ (Социалистическата), отъ страна на г. професоръ Стояновъ. Не за защита на индустрията, г. г. народни представители, азъ вземамъ думата. Трѣбва да признаемъ, че въ днешната Камера много мѣчно се защитава индустрията. Азъ ще кажа само това, че до войнитѣ нашето земледѣлско стопанство нѣмаше нужда отъ специални протекции, отъ каквито има нужда днесъ. И тогава бѣше правилно да се насърдчава индустрията. Днесъ трѣбва да се насърдчава земледѣлското производство. Но когато насърдчаваме земледѣлското производство, не трѣбва да почваме отъ унищожаване на това, което сме създали съ толкова много жертви. Азъ нѣма да говоря и по голѣмия споръ за паразитни и непаразитни индустрии. Азъ съмъ напълно съгласенъ съ туй, което каза уважаемиятъ г. професоръ Стояновъ. Азъ смѣтамъ, че паразитна индустрия не може да бѣде и она, която използва само мѣстни материали, а може да бѣде и она, която използва само чуждестранни материали. Паразитна индустрия, г. г. народни представители, споредъ мое разбиране, е тази, която благодарение на митнитѣ и други протекции използва, за да си докара това, което политическата наука нарича *surplus profit*, значи — неестествени печалби или свѣрхпечалби. Индустрия, която получава свѣрхпечалби — може да бѣде такава, която преработва мѣстни или чуждестранни материали — тя е паразитна индустрия. И тукъ е голѣмиятъ смисълъ, ако щете, г. г. народни представители, на този законопроектъ, който ние гласуваме, особено въ неговата частъ за адвалорнитѣ мита, заради това защото този законопроектъ съдържа една здрава идея: да бѣде чрезъ адвалорнитѣ мита регулаторъ или корективъ на закона за насърчение мѣстната индустрия. Той ще трѣбва да залови тия индустрии, които сѣ паразитни, и благодарение на досегѣ съществуващия законъ сѣ създавали и използвали свѣрхпечалби.

Г. г. народни представители! Азъ искамъ да се спра — и затуй взехъ думата — на другата страна на въпроса. Отъ насъ българското общество чака разрешението на два голѣми, кардинални въпроса. Първиятъ въпросъ е уравнивяването на бюджета. Другиятъ голѣмъ въпросъ, който интересува българското село, е уеднаквяването по възможностъ ценитѣ на земледѣлскитѣ и на индустриалнитѣ произведения. Тази дисхармония, това нарушено равновесие между ценитѣ на земледѣлскитѣ и индустриалнитѣ произведения е най-голѣмата тежестъ за широкитѣ земледѣлски маси. Този въпросъ, г. г. народни представители, днесъ за българския селянинъ е много по-интересенъ, отколкото въпросътъ за задълженията му. Освободете земледѣлца-стопанинъ отъ всичкитѣ му задължения, но оставте ли толкова ниски ценитѣ на неговитѣ произведения въ сравнение съ ценитѣ на произведенията на промишления трудъ, той наново ще задължи, заради това защото свършва съ загуба своето производство, тогава когато сѣ загуба не свършва нито занаятчицата, нито индустриалецътъ. Това е главниятъ въпросъ. Туй искатъ отъ васъ селянитѣ, когато идете на което и да е селско събрание. Това ги интересува. Тѣ казватъ: „Ние не правимъ въпросъ, че евтино продаваме; нека евтино да продаваме, но дайте и евтино да купуваме“.

Отъ тази гледна точка азъ разглеждамъ законопроекта, който ни занимава. Съ този законопроектъ ние ще допринесемъ ли за възстановяването на равновесието между ценитѣ на земеделскитѣ произведения и тѣзи на промишления трудъ или, напротивъ, дистанцията, неестествената, опустошителната за земеделското производство дистанция ще бѣде увеличена? Тѣй разглеждамъ азъ, г. г. народни представители, законопроекта, който ни занимава.

Когато на първо четене запитаха отъ наша страна г. министра на финанситѣ какво очаква той отъ тоя законопроектъ, той отговори, ако ме не лъже паметта: 400 или 500 милиона лева. И въ сжщата речъ г. министърътъ на финанситѣ каза, че отъ адвалорнитѣ мита презъ 1932 г. е взелъ 305 милиона лева. Г. г. народни представители! 305 милиона лева да сж отъ адвалорнитѣ мита и 500 милиона лева по тоя законъ — станаха 800 милиона лева. Кажете ми: кой ще плати, кой ще понесе тия 800 милиона лева? Безспорно, ще кажете вие, консоматорътъ, широкитѣ консомативни маси. Но тогава азъ задавамъ втори въпросъ: въ България, която е земеделска страна, кои сж тия широки консомативни маси? Това сж широкитѣ селски маси, г. г. народни представители! (Възражения отъ мнозинството) Моля ви се, не ме прекъсвайте, защото тѣй е. Защото, както когато бѣше въпросъ за малкитѣ заплати и се каза, че голѣмитѣ заплати не хвърлятъ много въ държавния бюджетъ, а че бюджетътъ се прави отъ малкитѣ заплати, защото сж по брой много, тѣй сжщо, г. г. народни представители, да не се залъгаме, че тукъ, въ тоя законопроектъ, има визирани нѣкои луксозни артикули, които се консомиратъ отъ по-богатитѣ, състоятелни слоеве на обществото, които да могатъ да дадатъ тия 500 милиона лева, които очаква г. министърътъ отъ тѣзи такси, абонаменти и патенти, които сж предвидени въ тоя законопроектъ и които днесъ обсъждаме. И питамъ азъ: ние, които днесъ искаме да защитимъ българския консоматоръ — беднотията въ града и широкитѣ селски маси — увлѣчени, единъ видъ, въ едно настроение срещу индустрията и искайки да ѝ отнемемъ облагитѣ, да я претоваримъ съ нови такси, нови мита, абонаменти, патенти и т. н., ние фактически не товаримъ ли консоматора? Защото, г. г. народни представители, доколкото, доколкото тоя законъ ще засегне само печалбитѣ — или, както казахъ азъ въ първата частъ на речта си, свърхпечалбитѣ — на индустриалцитѣ и доколкото това ще стане предимно съ адвалорнитѣ мита, той не засѣга консоматора. Но тогава, когато вие сложите голѣми такси, каквито има тукъ, въ законопроекта, каквъ ще бѣде резултатътъ? Напримѣръ, има една фабрика въ Търново, „Трапезица“, която, за да работи, г. г. народни представители, трѣбва да плати 450 хиляди лева български пари.

(Председателското мѣсто заема подпредседателътъ Н. Шповъ)

Г. Говедаровъ (д. сг): Милионъ.

А. Буковъ (з): Много ли сж за тая фабрика 450 хиляди лева?

М. Дочевъ (д. сг): Моля Ви се! Азъ не говоря тукъ конкретно за тая фабрика, азъ не защитавамъ тукъ фабрики и предприятия; азъ съ тоя примѣръ искамъ само да илюстрирамъ една мисълъ.

Н. Захариевъ (з): Г. Дочевъ! За тая фабрика самата Търновска община подвижна въпросъ да я обложи и само за една година ѝ взе 380 хиляди лева, а 8 години Търновската община не е получила отъ нея нито стотинка.

М. Дочевъ (д. сг): Вие, г-да, знаете, че менъ не ме интересува търновската фабрика. Ако приведохъ за примѣръ тая фабрика, то е, защото тя е въ Търново и защото въ нея работятъ работници отъ Търновско. Вие не познавате историята на търновската фабрика, която два пѣти горѣ, и хората, които я отвориха, фалираха и тя днесъ се намира въ други ръце.

Но, г-да, да си дойдемъ на мисълта. Тогава, когато вие очаквате 500 милиона лева отъ тоя законъ, тия 500 милиона лева вие по различни пѣтища ще ги вземете отъ широкитѣ консомативни маси. Ние съ най-голѣмо съзнание — бихъ казалъ, съ най-голѣма готовностъ — гласуваме за първата частъ отъ законопроекта, що се отнася до адвалорнитѣ мита. И трѣбва да признаемъ, тѣй както каза г. министърътъ — и азъ бѣхъ въ комисията, участвувахъ въ заседанията ѝ — че това бѣше материалъ, тѣй да се каже, обработенъ и проученъ. Тогазъ, обаче, когато се дойде до такситѣ, до абонаментитѣ, до патен-

титѣ, тогава вече се търсѣше като-че-ли чисто и просто, откъде могатъ да се взематъ приходи за държавата, безъ да се държи смѣтка за консоматора.

Още единъ непопуляренъ примѣръ ми позволете да ви приведа. Говори се за каучуковата индустрия. Добре, азъ не защитавамъ тая индустрия, но ще ви кажа, че тя има като масовъ артикулъ каучуковитѣ царвули и едни каучукови пантофки, съ които се обува сиромашията въ градоветѣ, които се продаватъ.

Г. Юртовъ (нар. л): 140 л.

М. Дочевъ (д. сг): . . . по 30 или по 40 л.

Г. Юртовъ (нар. л): Но сега. Позволете ми да ви кажа, понеже съмъ изучилъ тоя въпросъ аи фоп, че у насъ има три голѣми фабрики и 16 малки и при 40 л. капиталъ, вложенъ въ тия царвули, фабрицитѣ ги продаваха по 220 л. доскоро, докато ги нормираха, докато Бакишъ почна да ги конкурира. Довчерашни голѣми направиха по 10—15 милиона лева капиталъ за 4 години отъ тая индустрия.

М. Дочевъ (д. сг): Азъ ще си продължа, независимо отъ Вашия апострофъ.

Министъръ К. Муравиевъ: Свърхпечалби за Васъ, г. Дочевъ, нѣма.

М. Дочевъ (д. сг): Има, но азъ ще ви кажа, че едни кожени царвули се продаватъ 60 л. на пазара, а едни гумени царвули — 120 л. и въпрѣки това гумениѣ царвули конкуриратъ кожениѣ по съображения, които ги знаятъ онѣзи, що носятъ гумени царвули. То бѣше и съображението, което накара Министерския съветъ да извади гумениѣ царвули отъ облагането съ нови такси. За мене има единъ въпросъ. Казватъ, че гумениѣ царвули коткурирали кожениѣ. Е добре, дайте да поскѣпимъ гумениѣ царвули, тѣй както е предвидено сега. Ако се приеме, че само 300 гр. каучукъ има въ единъ килограмъ и 200 гр. тежестъ на гумениѣ царвули, както казва и г. докладчикътъ, тогава въ чифтъ гумени царвули ще има облогъ 15 л. Е добре, г. г. народни представители, 15 л. облогъ, при 45 л. такса на килограмъ каучукъ, това прави една трета отъ стойността. Но нали пакъ ще се произвежда тоя артикулъ, нали пакъ, съ 15 л. по-скѣпъ, ще отиде той на село, тамъ където се купуватъ гумениѣ царвули и гумениѣ пантофи, които носятъ нашитѣ селяни особено въ Търновско? Питамъ азъ: кой ще плати тоя облогъ отъ 45 милиона лева на каучуковата индустрия?

Министъръ К. Муравиевъ: Ще се нормиратъ.

М. Дочевъ (д. сг): Тѣ сж нормирани, г. министре

Министъръ К. Муравиевъ: Пакъ ще се нормиратъ. Една отъ фирмитѣ заяви, че царвулитѣ сж нормирани, но че може още да се намали цената имъ.

М. Дочевъ (д. сг): Тѣ сж нормирани отъ конкуренцията. Но когато сложите още 15 л. такса, нѣма ли да увеличите цената на продукта?

Н. Захариевъ (з): Не. Нормата опредѣля цената му.

М. Дочевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ се спрѣхъ на тия примѣри, но мога да ви кажа сжщо и за стѣклата. Да не се спирамъ за строежъ и т. н. Не че въставамъ противъ законопроекта. Казахъ, че законопроектътъ трѣбва да служи като корективъ, но той трѣбва да служи като единъ разуменъ корективъ, а не да се отива къмъ прекалености, не да се отива подиръ настроения. Защото тия прѣкомѣрни такси, както и г. докладчикътъ ще признае това, сж предварително опредѣлени и въ края на краищата, следъ като се калкулиратъ отъ индустриалеца, въпрѣки всѣкакви норми, се плащатъ пакъ отъ консоматора. А пѣкъ този консоматоръ очаква отъ насъ — и съ туй свършвамъ, г. г. народни представители — не чрезъ нашето законодателство да поскѣпваме предметитѣ, които той купува, а поне да задържимъ ценитѣ на предметитѣ на промишления трудъ на тая же височина, на която сж тѣ днесъ.

И. Куртевъ (нац. л): И намаление очаква.

М. Дочевъ (д. сг): Азъ казахъ, ако не намаление, поне най-скромни да бѣдемъ, да не увеличаваме ценитѣ на предметитѣ отъ първа необходимостъ.

Азъ признавамъ, г. г. народни представители, че задачата на г. министъра на финанситъ да свърже двата края на бюджета, т. е. да балансира нашия бюджетъ, да го стабилизира, е наистина тъй же важна задача — азъ я споменахъ най-напредъ — но това е отъ гледище на държавното стопанство, това е отъ гледище фискално. Отъ народостопанско гледище, отъ гледище, ако щете, на широкитъ земеделски маси, за които ние тукъ постоянно говоримъ, трѣбва да бъдемъ въ тѣзи такси умѣрени и — завършвамъ съ думитъ на г. министъра — не бива съ увлѣчения подиръ тази или онази индустрия, подиръ този или онзи индустриалецъ, подиръ тази или онази фирма, защото тя спечелила или загубила, да натоваримъ въ края на крайщата консоматора съ още по-голямъ косвени данъци, като поскъпимъ произведенията, които той купува.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Само нѣколко думи ще кажа. Още когато разисквахме по първия членъ, азъ дадохъ обяснения, при които заявихъ, че не сме се водили нито отъ увлѣчения, нито отъ настроения, нито отъ желание да съсипваме нѣкои индустрии.

И. Ангеловъ (нар. л): Ти сега ще ни убеждавашъ ли? Ти, като докладчикъ, трѣбва да държишъ на фактитъ. Остави да си кажатъ думата ораторитъ. Ти следъ всѣки ораторъ вземашъ думата!

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Нѣкои обяснения трѣбва да дамъ, г. Ангеловъ. Каква е моята задача? Да давамъ обяснения.

И. Ангеловъ (нар. л): Остави ораторитъ да си кажатъ думата.

Председателстващъ Н. Шоповъ (Звъни) Моля!

Ц. Таслаковъ (д): Докладчикътъ е длъженъ да обяснява. Той цѣли два часа не е казалъ нищо.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Азъ трѣбва да защитавамъ онѣзи предложения, които е приела комисията.

Председателстващъ Н. Шоповъ (Звъни) Г. Ангеловъ Иванъ нѣма право да се нахвърля на г. докладчика. Той има право въ всѣко време да дава обяснение.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Азъ искахъ само да отговоря на г. Момчо Дочевъ, защото той едва ли не казваше, че ние сме се водили отъ увлѣчения, отъ желание да съсипемъ нѣкои индустрии и т. н.

М. Дочевъ (д. сг): Азъ бѣхъ въ комисията. Азъ говоря за Парламента.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): По другъ единъ въпросъ искамъ да дамъ едно обяснение. Г. Момчо Дочевъ искаше да каже, че нѣкакви 800 милиона лева ние търсимъ адвалорни такси, освенъ митата, които влизатъ въ тия такси. Значи, ще останатъ 500 милиона лева. И той казва, че тия 500 милиона лева ще ги плати консоматорътъ. Азъ искахъ да обърна вниманието ви, че не само консоматорътъ може да бѣде засегнатъ, а и свръхпечалбата може да бѣде засегната и отъ тамъ да ги вземемъ. Още по първия членъ, когато давахъ обяснения и разяснения, азъ, казахъ, че ние сме се ръководили отъ едно положение — да вземемъ отъ тамъ, където се използватъ митата напълно и където не би могло да стане увеличение на митата.

М. Дочевъ (д. сг): Нали имаше нормировка досега?

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Нормировката не даде никакви резултати. Господата отъ комисарията по едни или други причини не можаха да дадатъ онова, което се очакваше отъ тѣхъ. И г. Иванъ Куртевъ бѣше въ комисията. И той не единъ пътъ е заявявалъ, че нищо не съмogli да направятъ по пътя на нормировката и нищо не може да се постигне.

Г. Петровъ (нар. л): Не е вѣрно това. За народното стопанство се спечелиха 500 милиона лева отъ нормировката.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Не е вѣрно това.

Нѣкой отъ земеделцитъ: Нѣма ги.

М. Дочевъ (д. сг): Позволете. Тукъ е министърътъ на финанситъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ (Звъни)

М. Дочевъ (д): Азъ го цитирахъ. Той каза, че отъ адвалорнитъ мита чака 300 милиона лева и отъ този законъ чака 500 милиона лева.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Ако адвалорната такса не може да премине въ цената на продукта...

И. Ангеловъ (нар. л): Това не е докладчикъ! (Глъчка)

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Г. г. народни представители! Ако адвалорната такса не може да се прехвърли върху цената на стоката, защото казахме, че ние сме могли да обложимъ тѣзи стоки, които използватъ напълно митата, и не би могло да стане повишение на цената, още по-малко прѣкиятъ данъкъ подъ формата на абонаментъ или на патентъ би могълъ да бѣде прехвърленъ. Адвалорната такса по-лесно би могла да бѣде прехвърлена, а щомъ се признава, че нѣма да бѣде прехвърлена, още по-малко ще бѣде прехвърленъ абонаментътъ или патентътъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Михаилъ Бойчиновъ.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Нѣма да се спра на въпроса по начало, както го засегнахъ мнозина отъ г. г. народнитъ представители, а ще мина направо на таблицата, която ни занимава. Смятамъ, че тая таблица е непълна. Азъ схващамъ, както обясни и г. министърътъ на финанситъ, че законопроектътъ гони целъ да внесе поправка въ режима на закона за насърчение мѣстната индустрия, който поставя индустрията при равни условия. Тая поправка се изразява въ изземване отъ фиска на голѣма частъ отъ облагитъ, които дава законътъ и които се явяватъ като свръхпечалба. Несъмнено е, че чрезъ адвалорнитъ мита, съ които по чл. 1 се облага досегашниятъ безмитенъ вносъ, фискътъ ще добие известни приходи. Чрезъ такситъ и абонаментитъ, които сега се предвиждатъ, се цели да се вземе още нѣщо за фиска отъ тая свръхпечалба. Добре, г-да, но азъ не виждамъ да е засегната отъ тия такси и абонаменти една отъ голѣмитъ индустрии въ нашата страна, така нареченото памучно тъкачество. Въ обясненията, които даде г. министърътъ на финанситъ, спомена, че намира за нужно, по отношение на памучното тъкачество, да се задоволи въ тоя моментъ само съ адвалорното мито, така както е предвидено въ чл. 1. А по чл. 1 памучната прежда, обикновена и мерсеризирана, се засѣга съ адвалорна такса отъ 40 и 35%.

Г. г. народни представители! Единъ килограмъ прежда, доставена отъ нашитъ индустриалци, по нашитъ пристанища, необезмитена, струва между 40—45 л., а въ зависимостъ отъ нумера стига и до 60 л. Преждата, която е мерсеризирана, има разлика отъ 10—15—20 л. на килограмъ. Взимамъ най-широко тия калкулации. Какво ще трѣбва да плати индустриалецътъ, следъ като този законопроектъ стане законъ и влѣзе въ сила? Досега той не е плащалъ никакво мито. Сега ще трѣбва да плати адвалорно мито 40% върху стойността: 20 л. на 1 килограмъ прежда. А като се има предъ видъ, че отъ 1 кг. прежда се тѣче обикновено 10 м. платъ, значи, най-широко калкулирано, новата адвалорна такса, която се въвежда, ще даде около 2 л. на 1 м. памученъ платъ. Е добре, г. г. народни представители, по досега съществувалъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия, 1 м. памученъ платъ, по митната тарифа, се покровителствува съ мито отъ около 14—16 л. Сега съ новия законъ държавата ще вземе само 2 л. отъ това мито, а на индустриалеца пакъ ще остане една протекция отъ 14 л.

Г. г. народни представители! Единъ метъръ хасе се продава у насъ около 35—36 л. Специалисти хора, заинтересовани, ако щете, търговци увѣряватъ, че такъвъ платъ може да се внесе отъ странство на цена 23—24 л. метърътъ, което показва, че нашиятъ индустриалецъ въ цената, на която продава на вътрешния пазаръ, почти винаги калкулира цѣлото покровителствено мито,...

П. Стояновъ (д): Изцѣло, не почти.

М. Бойчиновъ (д. сг. Ц): ... или най-много той прави една отстъпка на консоматора съ 5% отъ митото. Е добре, г. г. народни представители — азъ не искамъ да се спи-

рамъ на предприятията, които даже, ако щете, сж станали нарицателни въ устата на много хора — имайте предъ видъ едно, че памучното предачество има, може-би, единъ оборотъ, едно производство на стойност 600 милиона лева годишно. Може-би нѣкои отъ тѣзи предприятия изнасятъ отъ България годишно стотици милиона лева печалба, спечелена тукъ благодарение на това високо покровителствено мито. Е добре, тогава, когато азъ виждамъ въ таблицата изброени: каучукова индустрия, прежда отъ изкуствена коприна и пр., не виждамъ спомената памучната индустрия. Въ това отношение азъ смѣтамъ, че има една непълнота въ таблицата. И азъ смѣтамъ, че справедливостта го налага да видимъ и тукъ памучната индустрия, обложена и съ такса, и съ абонаментъ. Безъ да посѣгаме на нея, безъ да ѝ вземаме покровителството, ние имаме, обаче, възможност да не ѝ позволимъ да повишава цената на продукта. Нека отъ свръхпечалбитъ, които тя има — които, както ви споменахъ преди малко, отиватъ до 10—12 л. на метъръ — да вземемъ нѣщо за нашата държава, чрезъ таксата и чрезъ абонамента. Нека тая индустрия, която прави оборотъ 600 милиона лева, и въ тоя оборотъ печели може би 100—150 милиона лева отъ народното стопанство, като отегчава консомативния бюджетъ на държавата, даде и на държавата нѣколко десетки милиона лева, чрезъ една такса и чрезъ единъ абонаментъ.

Азъ вземахъ думата, за да подчертая, че памучната индустрия, памучното ткачество не бива въ никой случай да се изпусне изъ вниманието на Народното събрание. И когато утре този членъ на законопроекта отиде наново въ комисията, нека тамъ г. г. народните представители, членове на тая комисия, помислятъ и по тоя въпросъ.

Толкова имамъ да кажа по тоя членъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Юртовъ.

Г. Юртовъ (нар. л): Г. г. народни представители! Най-напредъ съмъ длъженъ да изкажа едно съжаление, че когато се прокарва единъ законопроектъ отъ голѣмо значение за държавата и за народъ, нашиятъ Парламентъ едва има 1/4 отъ своя съставъ. Вчера, когато трѣбваше да си чешатъ тукъ, да ме извините, езицитъ за една концесия въ Варна, три пѣти ставашме на крака, четири пѣти гласувахме съ рѣше и най-последъ гласувахме поименно.

С. Таковъ (з): Ставахме отъ уважение къмъ старитъ „занаятчи“!

Г. Юртовъ (нар. л): Азъ не мога да отрека, че държавата има нужда отъ срѣдства. Не съмъ азъ, който нѣма да гласувамъ, съ рискъ да загубя и най-малката популярностъ, ако такава имамъ, предъ олтара на отечеството.

Р. Василевъ (д. ст. Ц): За оризовитъ фабрики ли?

Г. Юртовъ (нар. л): Обаче длъженъ съмъ да подчертая, че тѣзи три таблици, които сж отъ голѣмо значение, не сж пълни. Има голѣми празноти, има много артикули необложени, има много артикули, обложени прѣкомѣрно. Има даже такива случаи, гдето отъ една овца — както казватъ старитъ — не една кожа, но нѣколко кожи се взематъ.

Р. Василевъ (д. ст. Ц): Четири сж тукъ.

Г. Юртовъ (нар. л): И четири, и петъ.

Азъ съмъ съгласенъ съ г. Момчо Дочевъ досежно това, кой ще плати? Консоматорътъ, да. Консоматорътъ кой е? Консоматоръ е нашето село. Не съмъ съгласенъ съ мнението на г. министра, който казва, че нито адвалорнитъ мита, нито тѣзи увеличения ще посжпнятъ ценитъ на артикулитъ. Ще ги посжпнятъ, г. министре.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ казахъ за нѣкои индустрии само. Не казахъ за всички.

Г. Юртовъ (нар. л): Повечето. — Всичко ще посжпне. Още днесъ вече има повишение на ценитъ съ 20, 30, 50%.

Министъръ С. Стефановъ: Следъ 6 месеца ще има 200% повишение, защото нѣма да има стоки въ България. То си има други причини. Азъ казахъ.

Г. Юртовъ (нар. л): При днешнитъ цени на нашитъ произведения, при 50 ст. яйце, при 2 л. и 150 л. жито, да очаквате да добиете нѣкакви приходи по силата на тоя законъ, азъ се много съмнявамъ. Може да получите та-

кива, обаче ако правителството и особено болшинството възприеме това, което поддържаше моятъ другаръ г. Иванъ Ангеловъ — увеличение по изкуственъ начинъ цената на зърненихъ храни, та когато има у „чичо“ пари, той ще купи вече тѣзи артикули, макаръ и по-скѣпи.

Има изпуснати много нѣща. Напр., независимо отъ хасетата, за които говори тукъ нашиятъ другаръ, и независимо отъ сатенитъ, азъ не виждамъ тукъ фабрика „Фортуна“ въ нѣщо да е засегната. А моитъ сведения сж, че тая фабрика много милиони изнася. Нито адвалорнитъ мита въ нѣщо ще я закачатъ, нито тѣзи таблици я нѣщо засѣгатъ. Могатъ да се намѣрятъ приходи. И ако Вие се съгласите, г. министре, тия таблици да се върнатъ на нова смѣтка въ комисията, много нѣщо ще се намали, но има и много пера, които ще се увеличатъ. Нима не можемъ ние въ тая България, кждето се произвежда 3 милиона метра платъ за дрехи, да туримъ по 5—10—20 л. такса на метъръ? Не искамъ Васъ да визирамъ, че Вие се занимавате съ тоя браншъ — не. Ако единъ хубавъ платъ се продава 300—350 л. метърътъ, нима консоматорътъ не може да понесе 20 л. такса върху него? А това прави 3 милиона метра по 20 л. — 60 милиона лева. Това може да се получи.

Министъръ С. Стефановъ: Съ удоволствие!

Г. Юртовъ (нар. л): Този, който ще купи скѣпия платъ, той може да плати още 20 л. на метъръ.

Е. Шидерскъ (з): Тогава, г. Юртовъ, ще спечелимъ ние, защото не купуваме такива платове.

Г. Юртовъ (нар. л): Васъ нѣма да Ви закачатъ.

С. Таковъ (з): Ще почнемъ всички да носимъ шаечни дрехи.

Г. Юртовъ (нар. л): Ставаше въпросъ за каучука. Турнатитъ 3 л. или 45 л., по моята преценка, не сж много, даже сж малко. Съ повишаването цената на каучука ще се повиши малко, много малко, цената на каучуковитъ обувки, обаче ще се даде възможностъ на нашитъ кожи да си повишатъ цената. Ние трѣбва да гонимъ да повдигнемъ цената на мѣстното производство, не на чуждото, макаръ и една, две години да печелятъ по-малко тия фабрики, които много, много, много печелиха. Азъ имамъ у мене една точна смѣтка отъ фабриканти. У насъ има 13 малки и три голѣми фабрики. Знаемъ какво сж печелили — по 200—220 л. на единъ чифтъ обувки. като сж вадили дневно по 500—1.000 чифта. Сега нека тия господа да намалятъ малко отъ своитъ печалби.

(Председателското мѣсто заема подпредседателътъ Н. Захариевъ)

Азъ пакъ ще Ви моля, г. министре, да се съгласите, че ако прокарваме параграфъ по параграфъ тази таблица, не ще можемъ да дойдемъ до този резултатъ, до който бихме дошли, ако се съгласите да отиде въ комисията.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ декларирахъ, че корекции ще станатъ и че затова таблицата ще отиде въ комисията. Сега тукъ нѣма да приема никакви предложения, каквито и да се правятъ. Въ комисията ще вземемъ подъ внимание всички бележки, които се направиха.

Г. Юртовъ (нар. л): Трѣбва да отиде въ комисията, защото, както Ви казахъ, има артикули, които сж изпуснати, които непременно трѣбва да се обложатъ, а има други, които се прѣкомѣрно обложиха. Вие туряте патентъ на тухларитъ, облагате керемидитъ, облагате тухлитъ, облагате прозорцитъ, облагате и постройкитъ. Азъ смѣтамъ, че при тѣзи такси надали ще се намѣрятъ хора съ куражъ да искатъ да строятъ. А като спираме строежа, нѣма работа за работницитъ, увеличаватъ се безработнитъ. Не всѣкога, казвамъ, голѣмитъ такси могатъ да дадатъ нѣщо. Тѣ можеха да дадатъ нѣщо преди години, когато въ страната имаше благоденствие, когато имаше пари. Но днесъ, при тази сиромашия, която е обвзела народа, когато селянинътъ нѣма пари да си купи кибритъ, когато трѣбва да даде 4 яйца, за да купи една кутия кибритъ, той ще се лиши отъ всички тия нѣща, които вие обложихте, които довчера е купувалъ, ще помине съ каквото може и ние ще имаме приходи на книга.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Ще гласуваме. Който приема заглавieto на таблица I тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

№ по редъ	Наименование на стокитъ и другитъ облагаеми предмети	Облагаема единица	Размѣрътъ на таксата въ зл. лева
1.	I. Избухливи вещества.		
	а) Барути:		
1)	Бездименъ ловски	1 кгр.	2.00
2)	Дименъ (черъ) ловски екстра	1 "	1.00
3)	Дименъ (черъ) ловски I кач.	1 "	1.00
4)	Дименъ (черъ) ловски II кач.	1 "	0.75
5)	Каменарски	1 "	0.10
	б) Бризантни избухливи вещества:		
1)	Амониеви хлорати и нитросъединения	1 "	1.00
2)	Динамити всѣкакъвъ видъ	1 "	1.50
3)	Бикфордови фитили всѣкакви	100 м.	1.00"

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ п. 1 така, както се прочете отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

М. Дочевъ (д. сг): Като се има предъ видъ декларацията на г. министра на финанситъ.

Министъръ С. Стефановъ: Накрая ще направя декларация за всички пунктове по таблицата.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„2. Каучукъ суровъ.

Вносителитъ на суровъ каучукъ на блокове, дъски, листи и други форми, вулканизиранъ или не, заплащатъ за всѣки внесенъ кгр. такса по 3.00

Забележка. Министерството на финанситъ ще издаде наредба за начина, по който ще става заплащането на тази такса.“

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ п. 2 така, както се прочете отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Чете)

„3. Пржеда отъ изкуствена коприна всѣкакъвъ видъ 1 кгр. 15.00“

По предложението на г. министра размѣрътъ на таксата, съ която се облага пржедата отъ изкуствена коприна, всѣкакъвъ видъ, вмѣсто 15 л. златни за единъ килограмъ, става 25 л. златни.

Г. Юртовъ (нар. л): Искате ли да повдигате пашкуларството въ страната, турете 50 л. златни за килограмъ — единъ видъ запретително мито.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата на народния представителъ г. Стойко Илиевъ.

С. Илиевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Вземамъ думата, за да направя предложение и да поясня, че облогътъ на пржедата отъ изкуствена коприна, която се изработва въ новообразуваната фабрика въ България, е малъкъ. Както се изтъкна отъ ораторитъ, които преди менъ взеха думата и обстойно изложиха отношението на изкуствената коприна къмъ естествената коприна, пашкуларното производство въ страната доставя прехрана на повече отъ 70—80.000 стопанства. Азъ смятамъ, че народното представителство е достатъчно освѣтлено по този въпросъ, за да не се спирамъ на него. Обаче азъ трѣбва да обърна вниманието ви, г. г. народни представители, на едно друго обстоятелство. Ако наистина произведенията отъ изкуствена коприна и тия отъ естествена трѣбва да дѣлятъ теренъ въ консомацията, трѣбва да се състезаватъ, ние трѣбва да ги изравнимъ, т. е. да ги поставимъ при еднакви условия. Азъ не съмъ защитникъ на изкуствената коприна, но искамъ да третираме еднакво изкуствената и естествената коприна.

Г. г. народни представители! Произведенията отъ естествена коприна, които излизатъ отъ нашитъ фабрики, за да получатъ боя и апретурата, се изнасятъ навънъ и като се внесатъ обратно плащатъ мито на килограмъ 600 л. А какво се предвижда тукъ, въ таблицата, за пржедата отъ изкуствена коприна? Предвижда се такса 25 л. златни на килограмъ.

А. Кантарджиевъ (д): Какво е това? Пакъ речи! Да направи само предложение.

И. Драгойски (д): Направи си предложението.

С. Илиевъ (д. сг): Азъ считамъ, че изкуствената коприна трѣбва да бжде облагана така, както се облага и естествената коприна.

С. Таковъ (з): Кажете конкретно.

С. Илиевъ (д. сг): Смятамъ, че облогътъ на килограмъ пржеда отъ изкуствена коприна трѣбва да бжде най-малко 40 л. златни, които, умножени по 15, правятъ 600 л.

Г. Юртовъ (нар. л): 50 л. златни трѣбва да бжде.

С. Илиевъ (д. сг): Щомъ произведенията отъ естествена коприна, които се изнасятъ навънъ само за да се боядисатъ и следъ туй отново се внасятъ въ страната, плащатъ мито 600 л. на килограмъ, толкова трѣбва да се облажатъ и произведенията отъ изкуствена коприна, за да ги поставимъ на равни условия при състезанието на пазара.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има предложение отъ народния представителъ г. Стойко Илиевъ, къмъ таблица I, точка 3 . . .

И. Драгойски (д): Г. министърътъ на финанситъ съгласенъ ли е?

Министъръ С. Стефановъ: Не съмъ съгласенъ съ никакви предложения. Азъ казахъ, че таблицата ще се гласува при декларацията отъ менъ, че въ комисията ще се взематъ подъ внимание всички предложения, които ще се направятъ тукъ, и по решение на комисията ще бждатъ направени умѣстнитъ поправки на трето четене.

П. Стояновъ (д): Г. министре! Можемъ ли да заключаваме отъ това Ваше изявление, че и по другитъ пунктове могатъ да се направятъ предложения?

Г. Говедаровъ (д. сг): На трето четене ще се направятъ поправките, но пакъ пунктъ по пунктъ ще се гласува.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ мисля, че бѣхъ ясенъ. Не мога да се съглася — заявявамъ го категорично — да приема сега така инцидентно направени предложения отъ г. г. народни представители по единъ такъвъ деликатенъ въпросъ.

А. Кантарджиевъ (д): Не може така.

Министъръ С. Стефановъ: Приемамъ предложенията да се отнесатъ въ комисията и каквито решения комисията вземе по тѣхъ, ще ги гласуваме на трето четене.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не може да се гласува на трето четене пунктъ по пунктъ.

Министъръ С. Стефановъ: По всичкитъ пунктове на таблицата ще се гласува тукъ наново.

Г. Говедаровъ (д. сг): Добре.

С. Таковъ (з): Тогава защо гласуваме сега?

Министъръ С. Стефановъ: Трѣбва да чуемъ бележките, да се изразятъ тѣ въ предложения и да се депозиратъ на председателството, за да се иматъ предъ видъ.

М. Дочевъ (д. сг): Който има предложение, да го даде на председателя.

Г. Юртовъ (нар. л): Тогава нѣма нужда да се говори сега.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ молихъ преди малко да се направятъ само предложения по отдѣлнитъ пунктове.

Г. Юртовъ (нар. л): Нали ще ги направимъ въ комисията?

Министъръ С. Стефановъ: Да, но трѣбва да се направятъ тукъ и да се депозиратъ, за да се иматъ предъ видъ и на трето четене ще се гласува точка по точка.

Р. Василевъ (д. сг): На трето четене точка по точка гласуване не може да става. Тогава ще гласуваме корекциитъ на комисията, а сега ще гласуваме таблицитъ точка по точка.

П. Стояновъ (д): Какъ може сега точка по точка да бждагъ гласувани отдѣлнитѣ пунктове, а следъ това всичкото да бжде преглеждано!

Министъръ С. Стефановъ: На трето четене може да се преглежда всичко.

Председателстващъ Н. Захариевъ: На второ четене се гласува точка по точка. Единъ път гласувано сега, нѣма да се гласува после.

Министъръ С. Стефановъ: По всѣка точка решенията на комисията, като измѣнения на таблицитѣ, ще се докладватъ тукъ на трето четене, а сега да се гласува изцѣло.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Антонъ Кантарджиевъ.

А. Кантарджиевъ (д): Начинътъ, който се предлага за процедиране, е съвършено неправиленъ, както отъ гледище на правилника, така и отъ гледище на логиката, отъ гледище на практиката и отъ каквото щете друго гледище. На второ четене се гласува пунктъ по пунктъ, параграфъ по параграфъ, членъ по членъ. Ние гласувахме най-напредъ пунктъ първи отъ таблицата, който се касае за барутъ; после гласувахме пунктъ втори, който се касае за каучука. По пунктъ трети, за изкуствената коприна, се прави предложение отъ тамъ (Сочи опозицията), отъ тукъ (Сочи мнозинството). Това предложение може да отиде въ комисията съ съгласието на г. министра. Но онова, което ние веднѣжъ окончателно сме гласували на второ четене, не може да се поправа на трето четене. Не можемъ да си играемъ по този начинъ, следъ като сме гласували веднѣжъ нѣщо, комисията отново да го разглежда. Комисията може да разглежда само това, което ѝ мандатира Парламентътъ, а не посвоя инициатива да разглежда предложения, които Парламентътъ не е гласувалъ.

Г. Юртовъ (нар. л): Чакайте да се обяснимъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Ясно е. Точно така разбира и председателството.

Има думата народниятъ представителъ г. Георги Говедаровъ.

Г. Говедаровъ (д. ср): Г. г. народни представители! Азъ искамъ да се присѣдиня къмъ мисълта на г. Антонъ Кантарджиевъ. Право е, че отдѣлнитѣ пунктове, които ще гласуваме, гласувани веднѣжъ тукъ, се считатъ окончателно приети на второ четене.

Н. Стамболиевъ (з): Безспорно.

Г. Говедаровъ (д. ср): Сега, понеже има спорни пунктове, по които ще станатъ и ставатъ дебати, по които нѣма да имаме съгласие, ако днесъ ги поставимъ на гласуване, по тия пунктове съ съгласието на г. министра на финанситѣ, нѣма днесъ да гласуваме, а ще се препратятъ въ комисията и следъ това ще се докладватъ тукъ.

Министъръ С. Стефановъ: Ако въ комисията станатъ нѣкои измѣнения въ тия пунктове?

Р. Василевъ (д. ср): Тогава пакъ на второ четене ще се гласуватъ, а не на трето четене.

Г. Говедаровъ (д. ср): На второ четене ще се гласуватъ, и следъ това цѣлиятъ законопроектъ ще се гласува на трето четене. Това е парламентарно.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стояновъ.

П. Стояновъ (д): Азъ искамъ да се разберемъ, г. г. народни представители. Това, което се каза отъ преждеговорившиятъ двама оратори, е вѣрно. Много ясно е, че, съгласно правилника, това, което е гласувано веднѣжъ тукъ, е окончателно прието. Гласуванията, обаче, бѣха предшествувани отъ заявлението на г. министра на финанситѣ, че той иска цѣлата таблица да отиде въ комисията и цѣлото ѝ съдържание да бжде обсъждано.

Г. Говедаровъ (д. ср): Като министъръ, той може да направи такова предложение.

П. Стояновъ (д): Това предложение на г. министра, вѣрно е, не е гласувано тукъ, но то не е и оспорено. И

заради това азъ, следъ като г. министърътъ каза, че таблицата ще отиде въ комисията, по втория пунктъ не направихъ предложение. Въ противенъ случай азъ щѣхъ да направя предложение по този пунктъ — за каучука. Азъ тукъ говорихъ за каучука.

Министъръ С. Стефановъ: Правъ сте.

П. Стояновъ (д): Но имайки предъ видъ заявлението на г. министра, че цѣлата таблица ще отиде въ комисията, азъ не направихъ предложение.

А. Кантарджиевъ (д): Тогава ен bloc да гласуваме.

П. Стояновъ (д): Да, но заявлението на г. министра предреши много въпроси.

А. Кантарджиевъ (д): Гласуваха се вече 2 пункта

П. Стояновъ (д): Да, но тия два пункта съ гласувани подъ уговорката, която направи г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Така е.

П. Стояновъ (д): Азъ нѣма защо да правя тукъ предложение, когато се казва, че въ комисията може да се увеличи или намали нѣкоя такса. Щомъ г. министърътъ прави това заявление и вие го приемате, тогава ще се ржководимъ отъ него. Правилникътъ си е правилникъ дотолкова, доколкото ние не установимъ другъ начинъ.

Г. Говедаровъ (д. ср) и А. Кантарджиевъ (д): Не може така.

П. Стояновъ (д): Така е. И затуй, защото таблицата е една — тя има запетайи и точки, но нѣма отдѣлни параграфи и членове — може да бжде гласувана изцѣло, интегрално. И като се гласува точка по точка, то не значи, че се гласува, както се гласуватъ членоветѣ на единъ законопроектъ. Азъ искахъ това да се уговори, защото иначе щѣхъ да направя предложението си по точка 2, за каучука, да се увеличи таксата му двойно.

А. Кантарджиевъ (д): Да го бѣше направилъ.

П. Стояновъ (д): Да, но азъ имахъ предъ видъ изявлението на г. министра и затова не го направихъ.

А. Кантарджиевъ (д): Всичкитѣ предложения да се направятъ. И азъ ще се съглася.

С. Таковъ (з): Недейте го извърта като адвокатъ. Не е така.

П. Стояновъ (д): Нѣма защо да споримъ, г-да.

П. Панайотовъ (нар. л): Много права е мисълта на г. министра. Таблицата изцѣло ще отиде въ комисията.

П. Стояновъ (д): Ние нѣмаме точки-членове, а имаме точки-пунктове отъ една цѣла таблица.

А. Кантарджиевъ (д): Тогава да я гласуваме ен bloc.

Н. Стамболиевъ (з): Тогава трѣбва да се оттегли сега таблицата, ен bloc да се разгледа въ комисията и следъ туй да се гласува тукъ пунктъ по пунктъ.

П. Стояновъ (д): Азъ имахъ предъ видъ заявлението на г. министра, затова не направихъ предложението си, иначе щѣхъ да го направя.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ считамъ, че представлява опасностъ — особено като се погледнемъ колко души сме тукъ — да гласуваме сега отдѣлни предложения по една такава деликатна материя и по нѣкой начинъ не мога да се съглася да направимъ това тази вечеръ. Ето защо предпочитамъ цѣлата таблица, при декларацията, която ви направихъ — което по правилника, ако строго се придържаме, може да следва — да я гледаме втори пътъ на второ четене ...

Г. Говедаровъ (д. ср): Така.

Министъръ С. Стефановъ: . . . или да се счита, че сж минали на второ четене ония пунктове отъ таблицата, върху които тукъ не сж направени никакви предложения.

А. Кантарджиевъ (д): Това е правилното.

Министъръ С. Стефановъ: Ако сте съгласни съ това предложение, нека изпълним правилника и да я гласуваме сега.

М. Дочевъ (д. сг): Не, не. Въ комисията да отиде.

П. Стояновъ (д): Тогава съгласете се, г. министри, да направя азъ моето предложение по пунктъ 2 — за каучука, защото нѣма да мога да го направя на трето четене, щомъ не съмъ го направилъ на второ четене.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Стояновъ! Азъ ида да удовлетвори Вашето искане, затова казвамъ, че таблицата, следъ като мине презъ комисията, ще се гледа тукъ на второ четене, а не на трето четене.

П. Стояновъ (д): Прието.

Министъръ С. Стефановъ: Тогава ще бждемъ напълно спокойни. . .

П. Стояновъ (д): Да, да.

Министъръ С. Стефановъ: . . . и при една друга обстановка ще гласуваме. А сега нека да дадемъ възможност на комисията да стане едно по-обширно обсъждане. Като даваме значение на важността на материята, нищо не ни прѣчи да изпълнимъ още една процедура — още единъ пътъ да гласуваме.

Г. Говедаровъ (д. сг): Така е.

К. Кораковъ (д): И ще ни кажете, г. министри, кога ще заседава финансовата комисия.

Министъръ С. Стефановъ: Още утре преди обѣдъ.

Г. Юртовъ (нар. л): Тогава нѣмаше нужда да дебатираме.

Министъръ С. Стефановъ: Колко пъти азъ молихъ да не се дебатира и направихъ декларация.

Г. Юртовъ (нар. л): Да отиде таблицата въ комисията, да се прегледа и да дойде тукъ на второ четене.

И. Куртевъ (нац. л): Направете това предложение, г. министри.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ го направихъ. Нека се гласува.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Въ такъвъ случай, значи, утре ще гласуваме на второ четене таблицата.

Министъръ С. Стефановъ: Казахъ го и това.

Докладчикъ Н. Йотовъ (з): Само таблицата.

Г. Говедаровъ (д. сг): Да, само таблицата.

Г. Юртовъ (нар. л): Г. председателю! Има предложение отъ г. министра таблицата да отиде въ комисията. Защо не го гласувате?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има предложение таблицитѣ I, II и III да отидатъ въ комисията и следъ това да се докладватъ тукъ на второ четене. Г. министърътъ на финанситѣ е съгласенъ съ това предложение.

Нѣкой отъ мнозинството: А предложенията по отдѣлнитѣ пунктове?

С. Таковъ (з): Въ комисията ще ги направите.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ моля предложенията да се депозиратъ на бюрото, което ще ги препрати въ комисията, защото не мога втори пътъ да се занимавамъ съ тѣхъ тукъ. Който е готовъ съ предложенията си, да ги депозира на бюрото.

П. Панайотовъ (нац. л): Въ комисията ще се направятъ. Тукъ нѣма да се правятъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): Не можете никому да запретите тукъ да направи предложение.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители има да направи предложение и нѣма да присѣдствува въ комисията, да го депозира въ бюрото, което ще предаде на комисията всички предложения.

Г. Говедаровъ (д. сг): Никой не може да ограничава депутата да прави предложения.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Който сж съгласни съ предложението да се изпратятъ таблицитѣ I, II и III въ комисията и следъ туй да се гледатъ на второ четене, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ С. Стефановъ: Моля да се пристѣпи къмъ разглеждане законопроекта за защита на влоговетѣ.

Г. Юртовъ (нар. л): Нека по-напредъ да приемемъ законопроекта за гербовия налогъ. Той е по-малъкъ.

И. Куртевъ (нац. л): Той е по-важенъ.

Министъръ С. Стефановъ: Добре, съгласенъ съмъ. И двата законопроекта трѣбва да минатъ сега на второ четене, а утре — на трето четене, защото въ петъкъ заминавамъ и не мога да ги оставя.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. министърътъ на финанситѣ предлага да прередиимъ дневния редъ и, вмѣсто точка трета, да разгледаме точка четвърта отъ дневния редъ. Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристѣпваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ“.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Който приематъ заглавието на законопроекта така, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Председателското мѣсто се засема отъ подпредседателя Н. Шоповъ)

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 1 отъ законопроекта се прие отъ комисията съ следното съдържание: (Чете)
„§ 1. Точка 2 на чл. 25 се измѣня така:
Декларации пощенски за изпращане вътрешни колетти и посылки съ или безъ наложенъ платежъ; всички вътрешни съ наложенъ платежъ препорѣчени писма, печатни произведения, дѣловни книжа, писма и кутии съ обявена стойност и декларациитѣ, подавани за вестници, периодически списания и печатни произведения, при заплащане таксата въ брой“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 1 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 2. Въ края на забележката къмъ чл. 26, точка 3, се прибавя:

Писмата, съ които кредитнитѣ учреждения, у които сж постигнали ефекти за сkonto, депо или инкасо, изпращатъ сѣщитѣ на клоноветѣ или кореспондентитѣ си въ мѣстоплащането за събиране, не подлежатъ на обгербване, ако услугата се извършва безплатно. При това условие не подлежатъ на обгербване и писмата, съ които клоноветѣ или кореспондентитѣ — инкасаторъ се отчита предъ кредитното учреждение — изпращачъ“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 2 така, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 3. Въ края на забележката къмъ точка 6 на сѣщия членъ 26 се прибавя:

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 64.

„Не подлежат на обгербване и квитанциите за събрана такса на паша, когато последната се събира по размитателни списъци и принудително“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 3 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 4. Въ чл. 30 се прибавя нова точка

17) схеми, представени отъ радиоапарати за провѣряване устройството на радиоапаратитѣ“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 4 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 5. Въ чл. 31, точка 8, следъ буква е се прибавя буква ж) за търговия съ технически отрови“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 5 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 6. Въ сѣщия членъ 31, следъ точка 10 се прибавя нова точка

10а) схеми на радиоапарати, представяни за одобрение, за да се разреши фабрикуването имъ или търгуването съ тѣхъ“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 6 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 7. Въ чл. 32, точка 10, се прибавятъ следнитѣ нови букви:

д) за свободна практика на радиомонтьори;

е) за търгуване съ орѣжия и взривни вещества“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 7 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 8. Въ чл. 33, точка 5, следъ буква а се прибавя нова буква

б) за фабрикуване радиоприемници и части за такива и за търгуване съ радиоапарати“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 8 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 9. Въ чл. 36, точки 13 и 14, алинея втора, следъ думата „полугодишнитѣ“ се прибавя: „или тримесечнитѣ“

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 9 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 10. Въ сѣщия чл. 36, къмъ точка 19 се прибавя следната

Забележка. Въ сѣщия размѣръ се обгербватъ плановетѣ за общински силно-токови мрежи при даване разрешение за кръстосване и успоредно прекарване на силно-токови мрежи съ телефонни линии“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 10 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 11. Къмъ забележката при точка 2 отъ чл. 37 се прибавя:

„Завѣроздаѣжителнитѣ писма между продавача и купувача за изпратенитѣ, наведнѣжъ или на части, количества стоки, купени чрезъ борсата по редовно обгербвано съгласно съ настоящата точка борсово бордеро, не се смѣтатъ за фактури и не подлежат на обгербване като такива, но ако съ тѣхъ се бонифициратъ (одобряватъ) по голѣми количества отъ вписанитѣ такива въ борсовото бордеро, завѣрителното писмо по отношение на разликата въ повече се обгербва по размѣра и по начина, предвиденъ за фактуритѣ“.

Комисията прие този параграф без измѣнение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 11 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Комисията измѣни § 12 така: (Чете)

„§ 12. Къмъ точка 2 на чл. 39 се прибавя следната

Забележка. Всички заварени отъ настоящия законъ кооперативни сдружения и водни синдикати, които още не сѣ издали редовни дѣлове, сѣ длѣжни да замѣнятъ издаденитѣ временни разписки съ редовни дѣлове, обгербвани, съгласно съ настоящата точка, върху действително внесена сума, която се означава върху самитѣ дѣлове съ щемпелъ (печатъ) или рѣкописно. Направенитѣ при този случай последващи вноски сѣщо се означаватъ върху дѣловетѣ и се обгербватъ последователно съ внасянето имъ. Замѣната на временнитѣ разписки съ редовни дѣлове трѣбва да се извърши най-късно въ тримесеченъ срокъ, смѣтанъ отъ деня на обнародване настоящия законъ въ „Държавенъ вестникъ“. Новосъставенитѣ кооперативни сдружения и водни синдикати сѣ длѣжни да издадатъ редовни дѣлове, обгербвани върху номиналната имъ стойност, най-късно въ шестмесеченъ срокъ отъ деня, въ който сдружението или синдикатътъ се считатъ съставени. Ако номиналната стойност на дѣловетѣ не е била напълно внесена, постѣпва се споредъ както е показано по-горе. За неизпълнение горнитѣ нареджания виновнитѣ се наказватъ по чл. 65, буква „г“.

Жилищнитѣ кооперации се освобождаватъ отъ задѣлженията по настоящата забележка, но при снабдяване съ нотариални актове на членоветѣ на жилищнитѣ кооперации за притежаванитѣ отъ тѣхъ части отъ имота: апартаменти, магазини и пр. се плаща гербовъ налогъ 1% за нотариалнитѣ актове. Такъвъ налогъ се плаща и при всички други случаи на снабдяване съ нотариални актове по закона за етажната собственост“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 12 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Комисията измѣни § 13 така: (Чете)

„§ 13. Въ точка 4 на чл. 40 думитѣ „на предявителя“ и забележката се заличаватъ, като последната се замѣнява съ следната

Забележка. Всички заварени отъ настоящия законъ дружества съ акции, които още не сѣ издали редовни акции, сѣ длѣжни да замѣнятъ издаденитѣ временни разписки съ редовни акции, обгербвани, съгласно съ настоящата точка, върху действително внесена сума, която се означава върху самитѣ акции съ щемпелъ (печатъ) или рѣкописно. Направенитѣ при този случай последващи вноски сѣщо се означаватъ върху акциитѣ и се обгербватъ последователно съ внасянето имъ. Замѣната на временнитѣ разписки съ редовни акции трѣбва да се извърши най-късно въ тримесеченъ срокъ, смѣтанъ отъ деня на обнародване настоящия законъ въ „Държавенъ вестникъ“. Новосъставенитѣ дружества съ акции сѣ длѣжни да издадатъ редовни акции, обгербвани върху номиналната имъ стойност, най-късно въ шестмесеченъ срокъ отъ деня, въ който дружеството се счита съставено. Ако номиналната стойност на акциитѣ не е била напълно внесена, постѣпва се споредъ както е показано по-горе.

За неизпълнение предписанието на настоящата забележка виновнитѣ се наказватъ по чл. 65, буква „г“.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 13 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Комисията измѣни § 14 така: (Чете)

„§ 14. Кѣмъ точка 6 на чл. 40 се прибавятъ следнитѣ нови алинеи:

За отдаване подъ наемъ на всѣкакви здания, етажи, апартаменти, стаи или незастроени мѣста за търговия, индустрия или за упражняване на какво и да е занятие, ако уговорениятъ годишенъ наемъ е надъ 12.000 л. и на всѣкакви жилищни помѣщения, които се използватъ само за живѣне, ако уговорениятъ годишенъ наемъ е надъ 18.000 л., трѣбва задължително да се сключи надлежно обгербванъ писменъ договоръ. Несключването на такъвъ е равносильно на необгербване и подлежи на наказание по чл. 65, буква „Г“.

Съгласителнитѣ (цесии), съ които кредиторитѣ на държавата, окръжнитѣ постоянни комисии и общинитѣ прехвърлятъ вземанията си другиму, по изключение, се обгербватъ съ 5 л., за всѣки 1.000 или частъ отъ 1.000 л.“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 14 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Комисията измѣни § 15 така: (Чете)

„§ 15. Чл. 46 се измѣня така:

„Отсрочкитѣ (продължения на срокове) по мѣнителници, записи на заповѣди и разписки за заемообразно получени пари или ценности не се обгербватъ, ако сѣ най-много две и сѣ общъ срокъ на отсрочката не по-дълъгъ отъ 6 месеци. Следващитѣ отсрочки (трета, четвърта и т. н.) се обгербватъ съ 2 л. за всѣки 1.000 или частъ отъ 1.000 л., независимо отъ продължителността на отсрочката. Въ сѣщия размѣръ се обгербватъ и първитѣ две отсрочки, ако всѣка отъ тѣхъ или дветѣ общо сѣ за срокъ по-дълъгъ отъ 6 месеци.

Смѣта се за отсрочване писмено написано и подписано отъ длъжника изявление, върху самия записъ, мѣнителница или разписка, съ което се опредѣля следващиятъ новъ падежъ за пълната дължима сума или частъ отъ нея“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 15 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 16. Въ чл. 47, група I, се прибавятъ следнитѣ нови точки:

5а) ведомости подробни, служебно съставени при предприятия за установяване извършецитѣ работи, въз основа на които се съставятъ ситуациитѣ.

16а) конвенции за клиринги и други споразумения, сключени досега и занаяпредъ отъ Българската народна банка по силата на закона за сѣщата, на закона за търговията съ външни платежни срѣдства или другъ нѣкой специаленъ законъ, въ интереса на народното стопанство“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 16 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 17. Въ сѣщия членъ 47, група IX, т. 6, думата „шест-месечни“ се заличава“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 17, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Добавя се новъ § 18. (Чете)

„§ 18. Въ сѣщия чл. 47, група XVI, буква ж, сегашната точка втора се заличава, като следващитѣ следъ нея точки 3 до 6 ставатъ точки 2 до 5“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 18, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 18 става § 19. (Чете)

„§ 19. Въ сѣщия членъ 47, група XIX, сегашната точка I става точка 1-а, като предъ нея се поставя следната нова точка:

1) бележки до т.-п станции отъ подателитѣ на телеграми за оттеглянето на сѣщитѣ“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 19 става § 20. (Чете)

„§ 20. Въ сѣщия членъ и група, следъ точка 7а, се прибавя нова точка.

7б) разписки върху пощенски записи за получаване отъ вложителя или наследникитѣ му обратно вложената сума, която не е била изплатена на адресанта“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 20, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 20 става § 21. (Чете)

„§ 21. Въ сѣщия чл. 47, група XXI, следъ точка 16 се прибавя нова точка.

16а) разписки отъ войници и трудоваци за получаване пѣтни пари“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 21, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): Добавя се новъ § 22. (Чете)

„§ 22. Въ сѣщия членъ 47, група XXIV, въ края на точка 19 се прибавятъ думитѣ: „както и удостоверенията за изплатени общински данѣци, берии и такси, които се изискватъ и издаватъ по чл. 17 на закона за облекчение на общинитѣ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 22, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 21 става § 23. (Чете)

„§ 23. Следъ последната алинея на чл. 49, буква „а“, се прибавя следната нова алинея:

При пълното изплащане, или ако то става на части, при изплащането на последния остатъкъ отъ сумитѣ, дължими по записи на заповѣдъ, мѣнителници и разписки за взети въ заемъ суми получателтъ на сумата (банка, учреждение, дружество, частно лице и пр.) е длъженъ да положи (удари) върху гербовитѣ марки, съ които е обгербванъ ефектътъ, пачатъ (щемпелъ) съ съдържание: „изплатена“. Частнитѣ лица, които нѣматъ печатъ, сѣ длъжни да написватъ върху маркитѣ рѣкописно съ мастило думата „изплатена“. И въ двата случая подписитѣ върху маркитѣ не трѣбва да се засѣгатъ. За неизпълнението на това задължение виновнитѣ се наказватъ по чл. 65, буква б“.

Комисията прие този параграфъ безъ измѣнение, но добави следната забележка: (Чете)

„Забележка. Когато изплащането се прави не отъ длъжника, а отъ поръчителъ или джирантъ, следъ думата „платена“ се добавя „отъ поръчителя“, съответно „отъ джиранта“. Марки съ такъвъ щемпелъ не прѣчатъ да се приеме ефектътъ за извършване на протестъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 23, заедно съ забележката, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 22 става § 24. (Чете)

„§ 24. Чл. 74 се измѣня така:

„Ония, които си служатъ съ употребявани гербови марки или продаватъ такива, наказватъ се съгласно съ наказателния законъ, като, независимо отъ това, въ първия случай книгата и документитѣ се смѣтатъ необгербвани и виновнитѣ плащатъ глоба и следуемия се гербовъ налогъ, съгласно съ чл. 65 отъ настоящия законъ, а при

втория случай виновните се осждаат на глоба, равна на десеторно нанесената на държавното съкровище загуба".

Комисията прие този параграф без изменение.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който от г. г. народните представители према § 24, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): § 23 става § 25 и се измѣня така: (Чете)

„§ 25. Предписанията на § §: 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 18, 23 и 24 влизатъ въ сила на десетия день следъ обнародването на закона въ „Държавен вестникъ“. За заваренитѣ наеми отъ вида на споменатитѣ въ § 14, за които нѣма сключени писмени договори, трѣбва задължително да се сключатъ такива най-късно въ едномесеченъ срокъ отъ обнародването на закона въ „Държавен вестникъ“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 25, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за защита на влоговетѣ.

Моля г. докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за измѣнение и допълнение на закона за защита на влоговетѣ

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према заглавието на законопроекта тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

§ 1. Заглавието на закона се измѣня както следва:
„Законъ за защита на спестовнитѣ влогове при частнитѣ банки“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 1 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 2. Ал. II, III и IV на чл. 9 ставатъ чл. 1 на закона и добиватъ следната редакция:

Настоящиятъ законъ има за предметъ защита на спестовнитѣ влогове при частнитѣ банки и контрола на банцитѣ въ свръзка съ тия влогове.

Спестовни влогове сѣ ония, титуляритѣ на които не сѣ търговци по смисъла на търговския законъ.

Титуляритѣ на спестовнитѣ и търговски влогове, при откриване на влоговитѣ имъ смѣтки, подписватъ декларация съ означение качеството на влога и съ задължение, че съ всѣка промѣна качества на влога ще известяватъ писмено банката, за да направи тя отъ своя страна нужното прехвърляне по книгитѣ си“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 2 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 3. Ал. I на чл. 10 става чл. 2 на закона и има следната редакция:

Общата сума на спестовнитѣ влогове, приети отъ една банка, платими при поискване или съ предизвестие до единъ месецъ, не може да превъзхожда осморния размѣръ на внесенния капиталъ на банката и резервитѣ ѝ“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 3 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 4. Ал. I на чл. 9 става чл. 3 на закона и, като се измѣня, добива следната редакция:

Влоговетѣ могатъ да бѣдатъ срочни (за по-дълъгъ срокъ отъ 30 дни) и безсрочни, платими при поискване

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 62.

или съ предизвестие. Само банцитѣ иматъ право да приематъ спестовни влогове, като издаватъ срещу тѣхъ поименни влогови книжки, влогови свидетелства или удостоверения“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 4 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 5. Ал. ал. II и IV на чл. 10 ставатъ чл. 4 на закона и, като се допълватъ и измѣнятъ, добиватъ следната редакция:

Банцитѣ, които иматъ право, съгласно съ тоя законъ, да приематъ спестовни влогове, сѣ длѣжни да държатъ депозирани и блокирани при Българската народна банка търговски реаленъ и ликвиденъ портфейлъ съ максимумъ тримесеченъ срокъ, въ размѣръ 5% отъ общата сума на приетитѣ отъ тѣхъ спестовни влогове, а сѣщо така и 5% отъ сѣщата обща сума въ пари, депозирани и блокирани въ Българската народна банка. Преценката на тоя портфейлъ става отъ директора на банката и заклетия експертъ-счетоводителъ. Портфейлтѣ може да бѣде замѣняванъ съ влогъ въ брой, изцѣло или частично.

Освенъ това, за ликвидностъ, банцитѣ, приемащи спестовни влогове, сѣ длѣжни да държатъ 5% отъ общата сума на спестовнитѣ и търговски влогове на разполагаемъ влогъ въ Българската народна банка, като изтеглянето на тоя влогъ може да става само за изплащане на влогове (не и за нови пласменти) и винаги подъ контрола на Българската народна банка. Съ съгласието на банкерския съветъ разполагаемиятъ влогъ отъ 5% може да бѣде замѣненъ изцѣло или отчасти съ приемливъ за сконтиране отъ Българската народна банка портфейлъ.

Въ случай на доброволна или сѣдебна ликвидация спестовнитѣ влогове иматъ предпочитане за изплащането отъ 10%, посочени по-горе“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 5 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 5а. Ал. III на чл. 10 става ал. IV на чл. 4“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 5а тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 6. Чл. 11 става чл. 5 на закона“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 6 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 7. Чл. 12 става чл. 6 на закона, като къмъ точка 6 се прибавя следната алинея: максималниятъ размѣръ на личното кредитиране на единъ клиентъ не може да надминава една десета отъ собственитѣ срѣдства на банката“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 7 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 8. Чл. 13 става чл. 7 на закона и, като се измѣня, добива следната редакция:

Банцитѣ могатъ да влагатъ въ дивидендни книжа максимумъ до 25% отъ собственитѣ срѣдства, само ако резервниятъ капиталъ надвишава 25% отъ основния“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 8 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 9. Чл. 14 става чл. 8 на закона“.

Председателстващ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители према § 9 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 10. Чл. 15 става чл. 9 на закона, като въ ал. ал. I и II думитъ: „чл. 14“ се замѣнятъ съ „чл. 8“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 10 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 11. Чл. 16 става чл. 10 на закона.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 11 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 12. Чл. 17 става чл. 11 на закона.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 12 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 13. Чл. 18 става чл. 12 на закона.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 13 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 14. Чл. 19 става чл. 13 на закона“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 14 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 15. Заглавнитъ думи на отдѣлитъ I и II се групиратъ въ една и образуватъ отдѣлъ I съ следната редакция:“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 15 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„Банки и банковѣ операции.
§ 16. Чл. 1 става чл. 14.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 16 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 17. Чл. 2 става чл. 15.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 17 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 18. Чл. 3 става чл. 16.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 18 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 19. Чл. 4 става чл. 17.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 19 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 20. Чл. 5 става чл. 18.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 20 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 21. Чл. 6 става чл. 19.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 21 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 22. Чл. 7 става чл. 20.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 22 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 23. Чл. 8 става чл. 21.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 23 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 23а. Думитъ „Отдѣлъ III“ се замѣнятъ съ думитъ „Отдѣлъ II“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 23а тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 24. Чл. 20 става чл. 22.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 24 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 25. Чл. 21 става чл. 23 и добива следната редакция:
Заваренитъ при влизане въ сила на настоящия законъ акционерни и командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателни, командитни и о. о. д-ва сѣ длѣжни въ единъ срокъ отъ една година да изпълнятъ изискванията на чл. 4 ал. I, а въ срокъ отъ 3 години, до 12 януарий 1934 г., да изпълнятъ и да се съобразятъ напълно съ всички изисквания на тоя законъ, като, обаче, сѣ длѣжни въ сѣщия срокъ да удостовѣрятъ, че притежаватъ основенъ и запасенъ капиталъ поне 25% отъ посоченитъ въ чл. 18 размѣри.

Ония отъ заваренитъ отъ тоя законъ акционерни, командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателни, командитни и о. о. д-ва, които не могатъ да удостовѣрятъ, че притежаватъ посочения въ настоящия членъ основенъ и запасенъ капиталъ, не могатъ следъ изтичането на тоя срокъ да приематъ срочни, при предявление и съ предизвестие, влогове на обща сума, навѣшаваща петорния размѣръ на внесенитъ имъ основни и запасни капитали.

Крайниятъ срокъ, въ който банцитъ ще трѣбва да се съобразятъ съ изискванията на чл. 4 ал. II, е деветмесе-ченъ, отъ дѣня на влизане на закона въ сила.

Банкерскитъ съветъ може, ако обстоятелствата го оправдаватъ да продължи за банцитъ, упоменати въ ал. I на настоящия членъ, 3-годишния срокъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 25 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 26. Чл. 22 става чл. 24, каго думитъ „две години“ се замѣнятъ съ думитъ „до 12 януарий 1934 г.“, а на края се прибавя следното изречение: „Банкерскитъ съветъ може, ако обстоятелствата го оправдаватъ, да продължи за всѣка банка тригодишния срокъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 26 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 27. Чл. 23 става чл. 25.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 27 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 28. Думитъ „отдѣлъ IV“ ставатъ на „отдѣлъ III.“

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитъ представители приема § 28 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 29. Чл. 24 става чл. 26, каго въ п. 5 следъ думата „мнение“ се прибавятъ думитъ: „на министра на финан-“

ситъ, който прави по натагъшни разпореждания за налагане законните санкции.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема § 29 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 30. Чл. 25, който става чл. 27, се измѣня както следва:

Тоя съветъ се състои отъ 7 члена, отъ които единъ представител на Министерството на финанситѣ; управителя на Българската народна банка и още двама нейни представители, посочени отъ управителния съветъ на сѣщата; двама представители на частните банки, посочени отъ банковата секция при Съюза на акционерните дружества и единъ заклетъ експертъ-счетоводителъ, посоченъ отъ банкерския съветъ.

Членоветъ на банкерския съветъ, представителъ на Министерството на финанситѣ, представителитѣ на Българската народна банка и единъ отъ представителитѣ на частните банки, избранъ отъ банкерския съветъ, образуватъ постоянното присѣствие на банкерския съветъ и иматъ за длъжностъ приложението на п. п. 2 и 3 на чл. 26, а п. п. 1, 4 и 5 на сѣщия членъ оставатъ въ компетенция на банкерския съветъ въ пълния му съставъ.

Членоветъ на съвета се назначаватъ съ царски указъ за тригодишенъ срокъ, по докладъ на министъра на финанситѣ. Тѣ се освобождаватъ по сѣщия начинъ и загубватъ качеството си на членове на съвета за доказано провинение при изпълнение службата имъ като такива. Следъ изтичане на мандата имъ тѣ могатъ да бъдатъ преназначавани.

Управителтъ на Българската народна банка е по право председателъ на съвета, а за подпредседателъ се посочва отъ управителния съветъ на Българската народна банка единъ отъ останалитѣ ѝ двама представители.

Членоветъ на банкерския съветъ се свикватъ на заседание отъ председателя винаги, когато е нужно, а всички текущи дѣла на съвета се ръководятъ отъ председателя или подпредседателя, подпомогнатъ отъ единъ постоянненъ секретаръ и нужното число постоянни служители, назначавани и уволнявани отъ министъра на финанситѣ, по представление на съвета.

Членоветъ на банкерския съветъ сѣ длъжни да пазятъ тайна по службата си.

Съветътъ се издържа отъ банцитѣ, намиращи се подъ режима на тоя законъ по начинъ, опредѣленъ отъ министъра на финанситѣ по предложение на банкерския съветъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема § 30 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 31. Чл. 26 става чл. 28.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема § 31 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 32. Чл. 27 става чл. 29 и добива следната редакция:

Всички, посочени въ тоя законъ, банки сѣ длъжни да учредятъ единъ вътрешенъ контроленъ органъ. Членоветъ на сѣщия могатъ да се назначаватъ и отъ персонала на банката, който не участвува въ воденето на операциитѣ.

Освенъ това, общото събрание на акционеритѣ е длъжно да избере за единъ срокъ отъ една година, като членъ въ провѣрителния съветъ, предвиденъ въ търговския законъ, единъ счетоводителъ-експертъ, принадлежащъ къмъ института на заклетитѣ счетоводители, и двама негови замѣстници. Тоя изборъ подлежи на одобрение отъ банкерския съветъ, който само съ мотивирано решение може да откаже одобрението избора на титуляра членъ или замѣняването му отъ единъ отъ замѣстницитѣ. Функциитѣ на този контроленъ органъ иматъ за целъ да се упражнява единъ постоянненъ счетоводенъ контролъ и да се провѣррява, щото операциитѣ на банката да бъдатъ съгласни съ нейнитѣ статuti и действащи закони и правилници, безъ да се засѣгатъ прерогативитѣ на провѣрителния съветъ, съгласно търговския законъ. Счетоводителъ-експертъ, членъ на провѣрителния съветъ, може да вземе

участие въ работитѣ на вътрешния контроленъ органъ и ще има като специална задача да посочва предъ банкерския съветъ всички нарушения на настоящия законъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема § 32 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 33. Чл. 28 става чл. 30, а ал. II на чл. 3 отъ закона става ал. II на чл. 30.“

Председателстващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народните представители приема § 33 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)

„§ 34. Отдѣлъ IV.

Ликвидация на банка.

Чл. 31. Когато една банка спре платкитѣ си или е изгубила надъ 50% отъ капитала си и по преценка на банкерския съветъ въ интереса на банката и нейнитѣ кредитори се налага ликвидирателното ѝ, сѣщата се обявява въ обществена ликвидация съ опредѣление на респективния окръженъ сѣдъ, взето въ разпоредително заседание, по мотивирано искане на банкерския съветъ.

Едновременно съ искането си банкерскиятъ съветъ поисква отъ респективния окръженъ сѣдъ да се назначатъ отъ единъ до трима ликвидатори. За целта съветътъ представя на сѣда списъкъ съ два пѣти повече отъ необходимия брой лица кандидати, измежду които сѣдътъ назначава половината за ликвидатори.

За ликвидатори могатъ да бъдатъ назначени и длъжностни лица, ако това се налага и е възможно, за да се намалятъ разходите по ликвидацията.

Ликвидаторитѣ иматъ правата и задълженията, предвидени за сѣщитѣ въ търговския законъ.

Възнаграждението на ликвидаторитѣ, ако сѣ частни лица, се опредѣлятъ отъ банкерския съветъ по тарифа, утвърдена отъ министъра на финанситѣ.

Чл. 32. Опредѣлението на сѣда за обявяването на банката въ обществена ликвидация съ имената на назначенитѣ ликвидатори се публикува въ „Държавенъ вестникъ“ и въ поне единъ мѣстенъ вестникъ; правятъ се и надлежитѣ записвания въ търговския регистъръ за обявяване на банката въ обществена ликвидация и за назначаването на ликвидаторитѣ.

Чл. 33. Отъ момента на сезирането на окръжния сѣдъ съ въпроса за обявяването на една акционерна банка въ обществена ликвидация, никое лице не може да придобие каквито и да било привилегии, залогъ или ипотека върху имуществото на банката.

Отъ сѣщия моментъ банката не може да бъде обявена въ несъстоятелностъ и не може да се иска предпазенъ конкордатъ. Ако има наченати такива производства, тѣ се прекратяватъ.

Отъ сѣщия моментъ не може да се води никакво изпълнително производство срещу банката, а наченатитѣ такива се преустановяватъ. Изключение се прави за събиране на привилегировани вземания, породени преди горния моментъ.

Чл. 34. Съ назначаването на ликвидаторитѣ преставатъ по право всички функции на управителния и провѣрителния съвети на банката. Цѣлото ѝ управление се поема отъ ликвидаторитѣ. Членоветъ на тия съвети, обаче, сѣ длъжни да подпомагатъ ликвидаторитѣ, като имъ даватъ необходимитѣ сведения.

Чл. 35. Съ реализиране на активитѣ ликвидаторитѣ правятъ общи пропорционални плащания на кредиторитѣ въ квоти, одобрени отъ банкерския съветъ.

Ликвидацията се извършва по правилата на търговския законъ, доколкото тѣ не сѣ отиѣнени отъ настоящия законъ.

Чл. 36. Въ случай, че презъ течение на обществената ликвидация се окаже, че вземаната на кредиторитѣ сѣ напълно гарантирани и че отъ капитала на банката е запазена една частъ, която е достатъчна, за да може банката да възстанови самостоятелно функциитѣ си или ако акционеритѣ ѝ успѣятъ да привлѣкатъ достатъчно нови капитали, по покана на сѣщитѣ и възъ основа мнението на банкерския съветъ окръжниятъ сѣдъ може да постанови преустановяването на обществената ликвидация и възстановяване празата на акционеритѣ.

Новитѣ задължения, които банката би сключила презъ течение на обществената ликвидация, сѣ по право при-

вилегировани по отношение на създадените до обявяване на банката въ обществената ликвидация задължения. За тях смѣтките се водят отдѣлно от смѣтките на старитѣ задължения.

Чл. 37. За контролиране дейността на банките, които се намиратъ подъ режима на този законъ и на закона за търговскитѣ книги, както и за контролиране дейността на ликвидаторитѣ на банките въ обществена ликвидация, банкерскитѣ съветъ може да назначава нужното число ревизори измежду членоветѣ на института на зачетитѣ експертъ-счетоводители.

По донесение на ревизоритѣ за недостатъчно проявена дейностъ, неоправдано закъснение или неправилни действия при ликвидацията, банкерскитѣ съветъ може да поиска отъ сѣда смѣняването на ликвидаторитѣ.

На ревизоритѣ могатъ да се възлагатъ и конкретни анкети и проучвания въ връзка съ дейността на банките.

Назначаването на ревизоритѣ става съ заповѣдъ отъ министра на финанситѣ по представление на банкерския съветъ.

Чл. 38. Наказателната отговорностъ на членоветѣ на управителния и провѣрителния съвети на банката, налице преди обявяването ѝ въ обществена ликвидация, или станала известна презъ течение на последната, не спира обществената ликвидация, която се извършва независимо отъ наказателното преследване на виновниците.

Чл. 39. За небрежностъ и злоупотреблѣние въ управлението си ликвидаторитѣ, ако деянията имъ не сѣ по-тежко наказуеми по общия наказателенъ законъ, подлежащъ на наказанието, предвидени за синдика въ чл. 819 отъ търговския законъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 34 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 35. Къмъ чл. 41 се прибавя алинея III съ следното съдържание:

На сѣщото наказание подлежи и ози, който издава влогови поименни книжки, свидетелства или удостоверения, безъ да има нужното за това право, съгласно съ настоящия законъ“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 35 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 36. Чл. 29 става чл. 40“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 36 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 37. Чл. 30 става чл. 41“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 37 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 38. Чл. 31 става чл. 42 и думитѣ „членове 10 ал. II, 11, 14, 16 и 19“ се замѣнятъ съ думитѣ „членове 4 ал. ал. I и II, 5, 7, 8, 10 и 13“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 38 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 39. Чл. 32 става чл. 43 и думитѣ „чл. 12“ се замѣняватъ съ думитѣ „чл. 6“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 39 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 40. Чл. 33 става чл. 44“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 40 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 41. Чл. 34 става чл. 45“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 41 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 42. Чл. 35 става чл. 46“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 42 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ И. Драгойски (д): (Чете)
„§ 43. Чл. 36 става чл. 47“.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема § 43 тѣй, както се докладва, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ С. Стефановъ: Предлагамъ заседанието да се вдигне и идното заседание да бѣде утре съ следния дневенъ редъ:

- Трете четене законопроектитѣ:
 1. За засилване на държавнитѣ приходи.
 2. За измѣнение и допълнение на закона за защита на влоговетѣ.
 3. За измѣнение и допълнение на закона за гербовия налогъ.
 4. Първо четене законопроекта за измѣнение на закона за устройство на сѣдилищата. (Вж. прил. Т. I, № 69)
- Второ четене законопроектитѣ:
 5. За закриване на окръжнитѣ съвети.
 6. За карьеритѣ.
 7. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

- Доклади:
 8. На прошетарната комисиия.
 9. На комисиията по провѣрка на изборитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Който отъ г. г. народнитѣ представители приема това предложение, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 22 ч. 20 м.)

Подпредседателъ: { **Н. ЗАХАРИЕВЪ**
 { **Н. ШОПОВЪ**

Секретаръ: **Т. ХР. МЕЧКАРСКИ**

Зам.-началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. ДУКОВЪ**